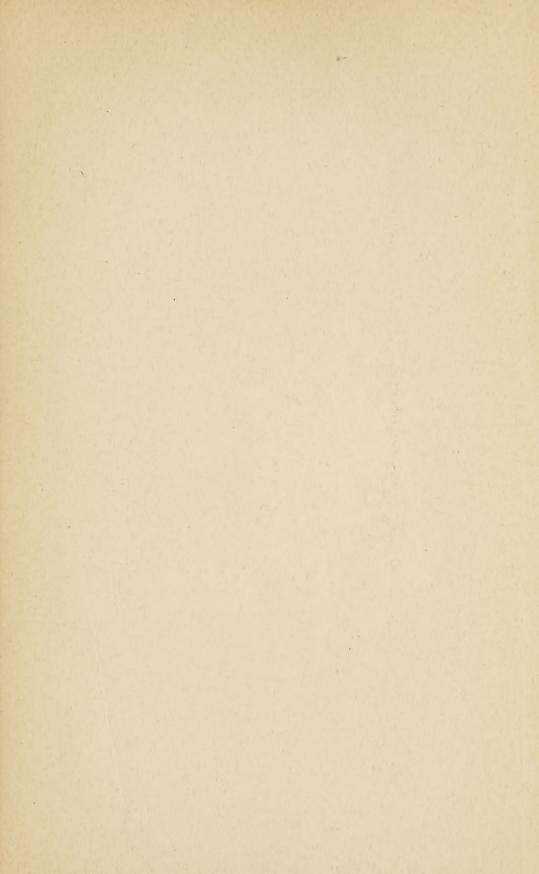

B759 .M34E2 JAN 7 1925

Division B759 Section . M34E2

Digitized by the Internet Archive in 2022 with funding from Princeton Theological Seminary Library

PHILOSOPHICAL TERMS IN THE MOREH NEBUKIM

JAN 7 1925

COLUMBIA UNIVERSITY ORIENTAL STUDIES
Vol. XXII

PHILOSOPHICAL TERMS

IN THE

MOREH NEBUKIM

ISRAEL EFROS, Ph.D.

New York

COLUMBIA UNIVERSITY PRESS

1924

COPYRIGHT, 1924 BY COLUMBIA UNIVERSITY PRESS All rights reserved

Printed from type. Published November, 1924

Printed at THE JEWISH PUBLICATION SOCIETY PRESS Philadelphia, Penna., U.S.A.

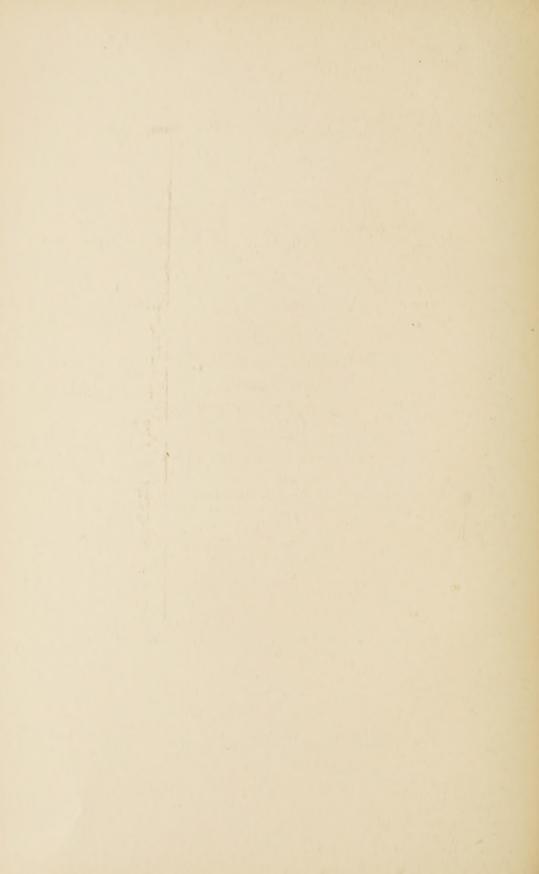
COLUMBIA UNIVERSITY PRESS

Columbia University New York City

FOREIGN AGENTS

HUMPHREY MILFORD Amen Corner, E.C. London

EDWARD EVANS & SONS, Ltd. 30 North Szechuen Road Shanghai

לאבי ורבי

ר' דוד שליט"א ב"ר ישראל אייזיק ז"ל

אשר משחר חיי

לא זזה ידו האוהבת מתוך ידי

ויטע בלבבי רגשי כבוד ויקר

גם למורה וגם לנבוכים—

הנני מקדיש פרי עמלי זה

למזכרת תודת־תלמיד ואהבת־בן.

FOREWORD

The following work is an outgrowth of a plan to write an encyclopedia of Medieval Jewish Philosophy,—a plan which when realized will consist of two volumes, the first volume to contain the subject matter of the thinking of Jewish philosophers in the Middle Ages, and the second to comprise their Hebrew philosophical terminology.

In this special study of the Moreh Nebukim, I have attempted the following:

- 1. To bring together in alphabetical sequence the philosophical terms—as well as names of authors and works—found in the Tibbon-translation accompanied by the original Arabic expressions, Harizi equivalents, and English explanation. I have omitted, however, any term or expression of Harizi which is paraphrastic or identical with that of Ibn Tibbon. Of course, it was not always easy to determine whether a term is philosophical or not. In cases of doubt, I preferred sinning by commission, rather than by omission.
- 2. To give some of the leading ideas of Maimonides about the terms, especially in so far as they shed light on the philosophical meaning and implication of the terms.
- 3. To add occasionally to the explanation of the terms whatever glosses I had to make on the text, either of the Arabic or of the Hebrew translation. The text of Harizi calls for a great many glosses indeed, but only a few could be given in this work.

Of the works consulted more frequently, mention should be made of the following, which are cited in abbreviation:

S. Munk Le guide des égarés, Paris, 1856 (abbrev. Munk)

M. Friedländer *Guide of the Perplexed*, London, 1885 (abbrev. Friedländer).

Maimonides *Millot ha-Higgayon*., Pressburg, 1833 (abbrev. MH).

Palquera *Moreh ha-Moreh*, Pressburg, 1837 (abbrev. Palquera or P.)

Narboni's commentary on the Moreh Nebukim, ed. J. Godenthal, Vienna, 1852 (abbrev. Narboni).

Samuel ibn Tibbon Perush meha-millot zarot (Abbrev. PMZ).

Joseph Caspi 'Ammude kesef u-maskiyot kesef, ed., Solomon Werbluner, Frankfort-on-Main, 1848 (abbrev. Caspi).

Kaufmann Attributenlehre, Gotha, 1877. (abbrev. Kaufmann).

Horten Die Theologie des Islam, Leipzig, 1912 (abbrev. HTh.)

Jurjani's Kitab at-ta'rifat, ed. Flügel (abbrev. Jurjani).

I have also permitted myself to use the following abbreviations: M—Maimonides, T—ibn Tibbon, H—Harizi.

I am under obligation to Prof. Alexander Marx, Librarian of the Jewish Theological Seminary of America, for placing at my disposal the *editio princeps* of the *Moreh* (indicated by R) and the following manuscripts: MS. Sulzberger (S), MS. Adler 265 (A), MS. Adler 308 (B), and MS. Adler 1772 (C). I am deeply indebted to Prof. Richard Gottheil, editor of the Series in which this book finds such worthy company, for reading these pages in proof and for making many valuable corrections and suggestions. To Prof Louis Ginzberg I am much beholden for enriching this work with his learned notes dealing with the history of the terms and showing the influence of the Talmudic and Midrashic as well as Rabbinic literature on the great translators. And finally I take pleasure in acknowledging my obligations to my good friends: Mr. Wm. Levy, Mr Julius Levy, Mr.

Israel Silberstein and Mr Mano Swartz, for making it possible for this work to see the light

The edition of the Moreh Nebukim used is that of Wilna, 1904; and references are usually made to part, chapter and page.

Baltimore Hebrew College.

CONTENTS

Philosophical Terms	1
Notes by Professor Louis Ginzberg	129
Index to Harizi-Terms	145
Index to Arabic Terms	150

PHILOSOPHICAL TERMS IN THE MOREH NEBUKIM

×

אבובכר אלזאיג, אבובכר ן' אלצאיג, אבובכר בן אלצאיג, אבן בכר אבן ibn (or Abu) Bakr Muhammad ibn al Sa'ig (or ibn Yahya), surnamed ibn Badja, known to the Latin world as Avempace, flourished in the earlier part of the twelfth century. He was a close disciple of al Farabi and the first philosopher in the Muslim West. See I.74, 128; II.9 (H בן צאיג, בן אלצאיג); II.24 (H בן צאיג, בן אלצאיג); and III.29 where reference is made to a non-extant commentary of his on Aristotle's Physics.

אבונצר אלפראבי, אבונצר Abu Naṣr Muhammad ibn Tarkhan al Farabi (c.870|950), Muslim philosopher, whose paraphrases of Aristotle formed the basis for Avicenna's system and left a permanent impression on the logic of the Schoolmen. In I.73, H אבונצר וואלי. In I.74, 129, H הישמעאלים ווואלי. In II.15, H הישמעאלים the final mem being a mistake. Was the name here omitted inadvertently or did al-Farabi enjoy such prominence that H. found it sufficient to refer to him merely as "the Muslim"? See also II.18 where H. omits the passage referring to Abu Naṣr.

אבן אפלח האשביליי Abu Muhammad Jabr ibn Aflaḥ who lived in Spain in the beginning of the twelfth century, author of Kitab al-hiyat, "Book of Astronomy", which is an abstract of the Almagest.—(Munk) II.9, 25. Ar. אבן אפלח אלאשבילי H בן אפלי ממדינת שביליא

אבן גנאח Jonah ibn Janah, grammarian and lexicographer

lived in the beginning of the eleventh century. I.43. Ar. אבן גנח H אבן גנה אבן גנה אבן גנה אבן H

עבודה הנבטייה v. אבן וחשייה.

- אבן עדי Abu Zakariyya ibn 'Adi who lived at Bagdad in the tenth century, translator of Aristotle's works and their commentaries, pupil of al-Farabi. Munk notes that M. does not seem to have known when ibn 'Adi lived, as he makes him the teacher of the first Mutakallimun. I.71, 108 H 'עדי
- אברים ראשיים principal organs of the human body, i. e. the brains, the heart and the liver (Efodi). I.72, 112. Ar. הלקים נסיכים H אעצא ראיסה.
- staying with some one under the same roof. This verb is not found in the Talmud in this stem, and the use of its infinitive with the definite article is characteristic of Tibbonian Hebrew. III.47, 59. Ar. מסאקפה.
- אופק horizon. I.73, 123. Ar. אפק H. קצת הגלגל.
- אותות עליונות meteorological phenomena. III.23, 36. Ar. אתאר
- אותות השמים meteorological phenomena. II. 30,60. Ar. אלאתאר אלעלויה H. אותות העליונים.
- אחד the same, equal. I.47, 66. Ar. אחד H. דין שוה H. דין שוה
- unity. Applied to God, it signifies not only external unity or the absence of others, but also an internal state, i. e. an absence of component parts; and hence it implies a simple, incorporeal substance. See I. 51. This is called אחרות אמחית See I. 1. Cf. Emunah Ramah II.2, 1. Ar. אלוחראניה. The distinction between פערונה or uniqueness applicable to the deity only and פערונה or numerical unity, is also made by Muslim writers; see HTh. 361.

אחור succession, the coming of a moving object to a certain point after another point. I.52, 73. Ar. אלתאנֿר It is opposed to qadimah, q. v.

פילוסופים ע. אחרונים.

דתאחר to succeed, to come after. יתאכר II.52, 72. Ar. יתאכר. עוד qualification. I.52, 73. Ar. אינות H. איכות איכות. See דמוי to be qualified. (ibid).

מיכות (1) manner. III.23, 36. Ar. כיפיה

(2) quality, one of the categories. M. enumerates in I. 52. 73, the following four kinds of quality, the source of which classification may be found in Aristotle's Categories, ch. 8. First, psychic characteristics (תכונה בנפש Ar. היאת פי such as carpenter, sage, sick, physician, etc., "for every art or science or any permanent habit (מדה חוקה) is a characteristic of the soul. Aristotle calls this first class of qualities "habit and disposition" (ἔξις καὶ διάθεσις): habits being lasting and stable (Διαφέρει δὲ ἕξις διαθέσεως τῶ πολὺ χρονιώτερον εἶναι καὶ μονιμώτερον), including sciences and virtues; and dispositions designating those "which are easily moved and quickly changed, as heat, cold, disease, health" etc. M. evidently deviates from Aristotle as he stipulates וכל מדה חוקה thus including in the first class only what Arist. termed "habits". True, M. also cites sickness which Arist. terms disposition. but M. must have meant chronic sickness which Arist. admits to be a habit (εἰ μή τις καὶ αὐτῶν τούτων τυγχάνοι διὰ χρόνον πληθος ήδη πεφυσιωμένη καὶ ἀνίατος η πάνυ δυσκίνητος οὖσα ην αν τις ἴσως έξιν ήδη προσαγορεύοι). The second class of qualities are "physical properties". (טבעיות, כח טבעיות, אסתעראדאת טביעיה, קוה טביעיה Ar. אסתעראדאת טביעיה, H. הומנות טבעיות), such as soft, hard, weak, strong. This closely coincides with Aristotle's second class about which

Zeller ("Arist and the Earlier Peripatetics" I. 285 n. 3) remarks that it cannot be strictly distinguished from the $\xi \xi \epsilon is$ and $\delta ia\theta \epsilon \sigma \epsilon is$. M. however sheds on the difference Arist, had in mind. The first class is psychic, the second is physical; so that sickness is really an amphibious quality, for while in view of the fact that the feeling of sickness is of course psychic it belongs to the first class, nevertheless as indicating an impairment of a certain part of the human body it is physical and hence of the second class. It is probable however that the difference between a quality of the first class and one of the second, as described in the Categories, is that between an actual state of a substance and its latent tendency or power for that state, manifested or not. health in the first class marks an actual state or condition; while in the second, it denotes an internal tendency, a power of resistance against ailment (ὑγιεινοὶ δὲ λέγονται τῶ δύναμιν ἔχειν φυσικὴν του μηδέν πάσχειν ὑπὸ τῶν $\tau \nu \chi \delta \nu \tau \omega \nu \dot{\rho} \alpha \delta i \omega_s$). The first class deals with facts, the second touches the inner springs or causes. The third class of qualities consists of passive qualities and passions איכות המתפעלת והפעליות) Ar. אלכיפיה אלאנפעאליה. ופעלת וופעלות, such as angry, fearing, merciful, provided they are of a passing nature (כשלא יתחוקו המדוח) and also such as color, taste, smell, heat, cold, dryness and wetness. These last qualities, Aristotle states, are called passive, not because the qualia are passive, but because our senses are passive in perceiving them ('Oμοίως δὲ τούτοις καὶ ἡ Θερμότης καὶ ἡ ψυχρότης παθητικαὶ ποιότητες λέγονται οὐ τῶ αὐτὰ τὰ δεδεγμένα πεπονθέναι τι, τῶ δὲ κατὰ τάς αίςθήσεις εκάστην των είρημένον ποιοτήτων πάθους είναι ποιητικήν παθητικαί ποιοτητες λέγονται). Friedländer (I. p. 180, n.4) stumbling over his mistransalation

of the term אנפעאלאת by 'emotions' instead of 'passions', is puzzled over the grouping of color and taste, etc., together with emotions, and attempts an explanation which he might have avoided had he Munk also seems noticed the passage in Aristotle. strangely to have overlooked this passage, although what he says is found in the Categories. The difference between passive qualities and passions according to Arist, is that the former are lasting while the latter are fleeting. M., although retaining the Aristotelian terminology, ignores the distinction; for he stipulates כשלא יתחוקו המדוח, thus including in this third class only what Arist. would call "passions". Indeed, in the résumé of these four classes, M. speaks only of passions (הפעליות, אלאנפעאלאת). It is difficult to see the difference between passions and dispositions, although Taylor tries to explain it: but this difficulty does not enter into the Maimonidean classification for he does not admit dispositions into the first class (in the résumé M. mentions only מלכאת T קנינים q. v., i. e. "צנים, nor habits into the third class. Finally the fourth class consists of quantitative qualities (במוח Ar. במוח, Arist. calls this class $\sigma \chi \hat{\eta} \mu \alpha \kappa \alpha \lambda \mu \rho \rho \phi \dot{\eta}$), e. g. long, short, crooked, straight, etc. Thus M. gives us four clearly differentiated species; while in the Categories we see no clear demarcation line between one class and the other, so that some qualities are mentioned in two or more classes. In the Metaph. (IV. 15), the classification is different and more logical. Muslim thinkers closely followed the Categories in their classification which is as الكيفيات (3 انفعالات-انفعاليات (2 الملكة-الحال (1 sollows: 1) الكيفيات الاستعدادية القوة -اللاقوة الضعف (4) المختصه بالكميات See HTh. p. 347. It is strange indeed that Munk and Friedländer did not see the important deviations in the classification of qualities as presented by M. from the Categories.

(3). one of the four qualities, also called איכות ראשונות (H. איכות ראשונות Ar. אלכיפיאת אלאול) primary qualities: cold, warm, dry, wet; "primary" because of their existence in the four elements when they emerged out of the $\ddot{\nu}\lambda\eta$ and mingled with each other in various degrees thus producing the manifold variety of the Universe. See II. 19, 39 and 21, 47.

איצטוונה (Ar. אסטואנה. See Heb. Ueb. 419; but cf. Talmud איצטוונה and איסטבא and איסטבא and איסטבא and איסטוונית linder. I. 36. Palquera explains it by which is the word used also by H.

איש (pl. אישים). (1). individual, i.e. one constituent of a species (אישים) which in turn joins other species in forming a genus (מוף) which in turn joins other species in forming a genus (מוף) ווו. (Ar. עמים הוא איש או אישים וובל נמצא חוץ לשכל אמנם הוא איש או אישים. Ar. או אשכץ שכץ הוץ לשכל נמצא חוץ לשכל אמנם הוא איש או אישים. The meaning is that objectively we have only an individual or individuals but the genus or the species is only subjective or a mental creation. Divine providence, acc. to M. throughout the sublunar world extends to species only except in the case of man who is individually the object of divine care and omniscience. See II. 17. (2) organism דע כי זה הנמצא בכלאלוון איש אחד I. 72, 110.

אישות individuality. Ar. אלשכציה I. 72, 110. Steinschneider (Heb. Ueb. p. 408) strangely cites this word as one of the stylistic peculiarities in Joseph ibn Zaddik's 'Olom Kaṭan, pointing to a pre-Tibbonian translator, particularly Nahum. H. translates incorrectly במין האישות i. e in mankind, whereas the meaning is "with regard to individuality".

חכמה אלהית, חכמת אלהות see אלהיים, אלהות, אלהית.

אלהיים metaphysical. Introd. p. 3. Ar. אלאלאהיה. See גשמים

אליל cartilage (Munk) I. 72, 112. Ar. אלגצאריף. H. had a different reading in the Arabic (Scheyer). See Ḥullin 121:

אלכסון diagonal. Ar. קושר H. קושר I. 73, 117, See אלכסון.

Alexander of אלכסנדר אלפרדוסי, אלכסנדר הפרדוסי, אלכסנדר Aphrodisias, surnamed "the expositor", the most celebrated of Greek commentators on the works of Arist... flourished at the end of the second century, C.E. He is particularly known for his contention against the immortality of the soul and for his idea that the undeveloped reason, the hylic mind, is material and inseparable from the body. See I.31 (where H. אלכסנדר הפרודיםי Ar. אלפרודיםי): II.3 where his Hathalot ha-kol is cited, which Munk identifies with "De rerum creatorum principiis" mentioned by Casiri; II. 13; III.16, where reference is made to his work on hanhagah or government (Ar. פי אלחדביר) which I take with Munk, as against Scheyer, to be identical with a treatise on Providence, as the term hanhagah (q.v.) or tadbir has this meaning. Ar. אלאסכנדר אלאפרודסי. See also III. 17.

אלראזי Abu-Bakr Muhammad b. Zakariyya al-Razi, a physician of the beginning of the tenth century. See III. 12, 14. H. אבוצר דוריה "The "mem" of ישמעאלים הנקרא יחייה should be eliminated. Comp. אבונצר The rendering יחייה is strange. Did H. confound this Abu-Becr with Abu-Becr ibn al-Şa'ig who was also called ibn Yaḥya? M. refers to his work on Metaphysics אלהות (Ar. אלאהיאת H. mistranslates התכונות) which he ridicules.

(אם (אם even if, although II. 30, 60. Ar. אנ"ם H. שע"ם אנ"ם

- אמהות (cf. Bibl. אם הדרך and Talm. יש אם למסורת) principles, foundations. אמהות הדרכים אמהות principal arguments. I. 74, 129. Ar. אמות התורות ושרשיהן . Comp. Cosari I. 87. אמות התורות ושרשיהן
- אמונה (1) faith, religion אמונה ליסודי סתירה חיים (Ar. אלאעתקאר) ואין בזה אין ואין (Ar. אלאעתקאר) וחדרסל. 7.
  - (2) dogma, creed האמרות (Ar. אלאימאן (אלאימאן ואמרו שזאת היא ההאמנה (Ar. אלאימאן ואמרו שזאת היא האמנות ובכמו אלה האמנות Ar. אלאעתקאראת ובכמו אלה אלה אלא I. 73,120. See Attributenlehre p. 251, and Malter's Saadya p. 193, n. 455. See also האמנה ה
- ממנם as to. II. 41, 86 Ar. אמנם
- אמצעי medium, intermediary. Ar. ואסטה. See I. 37; II.12, 28. אמצעיות intervention, intermediaryship. Ar. ואסטה. I. 37. ואסטה supposing, admitting אמור אמור אמור אמור אמור II. 22, 48.
- אמר ב... אלדין יקולון באלצפאת Ar. האומרים בתארים וו 52, 73. See also I. 73, 120. וקצתם אמר בסבה This Arabism is common in the Tibbonian translation and avoided by H.
- אמת to understand, to comprehend truly. אחר הגיעך לזאת המדרגה וא ניען לזאת המדרגה וא וא ואמתך שהוא יתעלה See also I. 73, 117. ולא יחקקון Ar. ולא יחקקון.
- ו intelligent, the seeker after truth. המאמחים (Ar. אלמחקקון)

  I. 9. See also I. 36, 57. Boer in his Widersprüche der Philosophie (p. 75) renders שַבְּבַּבָּיָם by echte philosophen and remarks: "Die entwicklungsgeschichte dieses Terminus Technicus ist mir nicht klar. L. übersetzt falsch oder doch irreführend verificantes"
- to be understood לא יתאמת להם ענין לעולם I. 49. Ar. איתחקק. See also Introd. p. 3.
- התאמתות profound thinking Ar. אלתחקיק, opposed to חחילת החילת profound thinking Ar. אלתחקיק, opposed to חחילת ${\bf q.~v.~H.}$ חקירה ${\bf I.~52,~73.}$
- אמתה (1) fulfillment, verification, I. 12. Ar. אמתה (2) essence, substance. היתה דומה אמתתם ועצמם עצם השם I. 49, I המורה על מהות הדבר ואמתתו I . 52, 72. Ar. חקיקה. On

- the difference between هوية, حقيقة and ماهية, see Jurjani 95 quoted in HTh. 295.
- (3) actuality, form, entelechy הענין אשר בו נחעצם הדבר והיה מה הענין אשר בו נחעצם הדבר והיה מה I. 1, 12. See Crescas a. l. Thus Iji III. 17 (see HTh. 152:) ולقيقة تطلق على الماهية باعتبار ان The early commentators take it in the sense of specific difference, e. g. rationality for man.
- (4) meaning כי השתוף הוא בשם לבד וההבדל באמתתו III. 20,
- Ar. חקיקה. Cf. I. 35, 36. בשם עם ההתחלפות בענין
   See also II. 13, 30.
- ודמי (lit. plausible explanations and similarity) probability (Munk), circumstantial evidence (Friedländer). III. 40, 52. Ar. אלשבה
- אנה space, the "where" of a moving object כתנועת הגלגל באנה I. 72, 112. The last word has no equivalent in H. Ar. אלאין. See also II prop. 4 where H. translates האין.
- אנושי human, III. 17, 25. הענינים האנושים Ar. אלאחואל אלאנסאניה אלאחואל H. paraphrases.
- אפלטון (read: Aplaton, though the traditional pronunciation is Apalton. Gr. II\\(\delta\tau\omega\tu\). For the prosthetic "alef" in the Talmud, see Krauss, Lehnwörter I. 138) Plato, the great Greek philosopher (427–347), taught in the grove called Academus, near the Cephisus. I. 17, 34. Ar. אפלאטון In II. 6, 24, M. like Arabian authors puts a neo-Platonic theory into the mouth of Plato. See Munk. In II. 13, 30, reference is made to his Timaeus, in Heb. as בספר אשר כתב לשימושם Ar. לשמאש בספר אשר כתב לשימושם.
- ארת, אפשר המציאות, אפשר having possible existence, existible. In I. 74, 127 M. speaks of two different definitions of the "existible". According to the Kalam, it is that which may or may not exist, there being no greater reason for its existence than for its non-existence and vice

versa; so that its coming into being implies the existence of One who preferred its being after its non-being; hence the doctrine of creation. The Aristotelians on the other hand (see II. introd. prop. 19) define the possible as that which does not carry in itself the cause for its existence, so that the world, though coeternal with God whose very nature necessitates a Universe, can still be regarded as possible because its cause is not immanent. From the Aristotelian standpoint the possible is merely the dependent, though as necessary of existence (מחויב המציאות) and as eternal as its cause from the existence of which its own existence necessarily flows. See also I. 73, 122. The Asharites who believe in general and particular predetermination maintain that all phenomena are either inevitable or impossible but that there is nothing possible. III. 17, 24.

ממכן אלפסאד .destructible, I. 2, 14 Ar ממכן אלפסאד

אפשרות possibility, potentiality, contingence upon a transcendental cause. II. 1, 16. Ar. אמכאן. In Introduction to II. prop. 23 and 24, we read: כל מה שהוא בכח ויש בעצמו אפשרות אחת יתכן בעת אחת שלא ימצא בפעל....... כל מה שהוא בכח הוא בעל חומר בהכרח כי האפשרות הוא בחומר לעולם.......

In a letter to ibn Tibbon (Iggerot-ha-Rambam, p. 27) M. explains the difference between possibility or efsherut and potentiality or koaḥ as follows: "A thing is said to be in potentia when any quality is absent therefrom but is ready and disposed (מוכן ומועד) to settle therein, so that it is said concerning that quality that it is the thing potentially, as when we say of a piece of iron that it is potentially a sword or of a seed of date that it is a palm tree potentially; and that which is potentially something carries in its essence a possibility for a certain quality to settle therein as when we say of a piece of iron that it is possible to become a sword". The meaning is evidently

that potentiality is a change due to the formal cause, e. g. the sword or the palm; while possibility is a change due to the material cause, the readiness or disposition of matter, of the iron or the date-seed, to be changed or formed. The difference is analogous to that of Aristotle between active and passive potentiality. See Metaph. V. 12: "Potency then means the source in general of change or movement in another thing, or in the same thing qua other and also the source of a thing's being moved by another thing or by itself qua other." See also Metaph. IX. 1. Averroes also calls attention to this distinction between active and passive potentiality. See his Metaph. III. 3. That possibility or efsherut denotes no mere passivity on the part of matter but some disposition or tendency, a material cause, is also made clear by Fanari (see HTh. 251): "امكان وقوعى This it העדר and הכנה See also העדר. This it seems to me is the distinction M. had in mind, and gives exact meaning to the statement M. makes in Introduction, prop. 24 כי האפשרות הוא בחומר לעולם which Munk did not seem to grasp. Munk in II. p. 20 n. 3 says: "Il y a une nuance entre la puissance et la possibilité, la première peut n'exister que dans notre pensée, la seconde est dans les choses meme." This distinction, although I find it also in Caspi p. 86, is arbitrary and contrary to the explanation of M. himself in his letter cited above the meaning of which seems to me quite clear. See also II. 1, 16.

according to. It is a common Arabism in the Tibbonian translation avoided by H. See e. g. אצלם, I. 73, 120. Ar. לפי דעתם, H. ענדהם

אקלידס Euclid, Greek mathematician of the third century B. C. His most famous book is called "The Elements",

consisting of thirteen books. M. refers to the ma'amar ha-'asiri, the tenth book. I. 73, 118. Ar. אקלידס.

אקלים province, region. I. 10. Ar. אקלים, H. מחוז.

אורך longitude, II. 4, 20. Ar. אלטול.

אריסטו Aristotle, the great Greek philosopher, born at Stagira and hence called "the Stagirite" (384-322 B. C.), head of a school in the Lyceum which was a gymnasium near the temple of Apollo Lyceius in the suburbs. He is known also as the head and the founder of the Peripatetic school (see משאיים). He is called prince of philosophers or "rosh ha-pilosofim" q. v. The following works of his are mentioned: 1) השמע הטבעי Physics I. 73, 117. Ar. אלסמאע אלטביעי Η. שמע הטבע Gr. φυσική άκροάσις. In II. prop. 25 σση που Ar. כתאב אלסמאע. See also II. 13, 30; II. 15, 34. In II. 24, 50 אלעלם אלטביעי Ar. אלעלם אלטביעי, H. המרע הטבעית. See also III. 10, 13. 2) ספר מה שאחר הטבע (see טבע) or חכמתה אלהות g. v., Metaphysics. 3) כתאב פי אלסמא II. 8 Ar. כתאב פי אלסמא H. בענין השמים "De Coelo". In II. 15, 34 Ar. אלסמא מפר המדות (4 and H also השמים והעולם. 4) מפר המדות (13 III. 43, 55 Ar. אלאכלאק Ethics, (i. e., Ethica Nicomachea). See also III. 49, 62. 5) ספר ההגדה והספור III. 49, 62 Ar. כתאב פי אלכטאבה, H. ספר במליצות Rhetoric. 6) Topica, a work, on dialectical syllogism, quoted but not mentioned by name II. 15. Of pseudo-Aristotelian works, we find 1) ספר אסטמכוס "ascribed to Aristotle who could by no means be its author" III. 29, 43 Ar. אלאסטמאכֿס meaning according to Steinschneider "astrologer". See Munk. 2) על מאות II. 29, 43. Ar. כתאב פי אלטלסמאות H. יספר בתמונות "Talismans".

ארצי corporeal. See III. 22, 33. הדברים הארציים Ar. אלאשיא

אשערייה, אשעריאה the Asharites, the orthodox school of the Mutakallimun, disciples of al-Ash'ari of al-Basra (880–940) who one day mounted the pulpit of the Mosque and an-

nounced: "I repent that I have been a Mu'tazilite and turn to oppose them." Acc. to M. they had no influence on Jewish thinkers. I. 71, 107. Ar. אלאשעריה. H. wrongly בישים connecting it with the Arabic (Scheyer). They maintained: 1. that existence was the essence (פיייט of a thing instead of an accident; 2. that the Word or kalam allah is eternal and uncreated; 3. that God has attributes; and 4. that man's actions are created, although suiting the previously created will (see קניה and that all phenomena, individual or generic, are predetermined. (III. 17) See Macdonald's Muslim Theology, 191 et seq. and Munk I. 338 n. 1.

בא זה אחר סור זה succession, a series where one point comes into existence as soon as the preceding point ceases to exist. M. disagrees with the Mutukallimun who maintained the impossibility of such a series being infinite. II. Introd. 11. Ar. ביאת זה תכף סור זה אלתעאקב. See also I 73, 124 and אין תכלית לו במקרה

הבדל, מבדיל, נבדל see בדל.

transparence. III. 25, 38 Ar. שפוף.

animality, bestiality. Introd. 8. Ar. בהמיות

(1) examination, test. II. 29, 57. Ar. אעתבאר.

(2) viewpoint, criterion. II. 18, 38. Ar. אלאעחבאר, H. paraphrases. See also III. 15, 21. Ar. אניאר, H. מבחן, H. מבחן

בהחינת from the standpoint of.....I. 47, 76. Ar. באעתבאר .... מבלתי בחינה ל... without regard to, irrespective of. II, 29, 55. Ar. .... מן גיר אעתבאר ל...

בחירה free, conscious choice, free will. I. 74, 129. Ar. אלתיאר. See also II. 7 and III. 17, 24. See ...

בטל disprove. I. 51, 71 Ar. אבטאל.

- נטול (1) disproval, refutation (ibid).
  - (2) physical weakness. III. 39, 51. Ar. אלזמאנה H.
- בטל (1) false, erroneous. I. 36, 56. Ar. באטל
- (2) useless. ריק II. 19, 44. Ar. אער עבת, H. עבת, H. בטלמיוס Claudius Ptolemaeus, the great Egyptian mathematician and astronomer, flourished in the second century, author of the celebrated Almagest, a hybrid term composed of the Arabic al and the Greek superlative μεγίστη, given to his Syntaxis which was called 'Ο μέγας ἀστρονόμος to distinguish it from another astronomical collection called 'Ο μικρὸς ἀστρονόμος. See II. 11, 27. כמו שוכר בטלמיוס H. strangely כמו שבטל בטלמיוס. In II. 24, 50 his Almagest is mentioned as

(ביאור (ביאור explicitly. I. 29, 57. Ar. בביאן.

- ופנים ג"כ הוא כלי before you, in your presence. יפנים ג"כ הוא כלי I. 37, 58. The expression is not Hebrew but Arabic. It is used here by T. because לפניך אם לספניך אום מון לפניך אור בין ידיך does not clearly indicate place, as it also signifies temporal priority. H. כגון לפניך אשר ירצה לומר בין ידיך.
- ב' כלי the Beth indicating a container or denoting "in". II 30, 58. Ar. במו פי לשון ערבי. H. more faithfully
- (1) different from. וענין החכמה בלתי ענין היכולת I. 75. 130. Ar. איר א. זולת H. וולת.
  - (2) a particle negating the following adjective. בלתי מחייב etc.
- בני שאביר sons of Shakir, who lived in the ninth century, were distinguished as mathematicians, and were the authors of a book named ביל, sefer ha-tahbulot or Book of Artifices including hydraulic and pneumatic inventions. (Munk). I. 73, 118. Ar. כי לבני שאכר כתאב אלחיל We should read both in T. and in H. שאביר הישמעאלים יש להם ספר התחבולות.

נשם .corporeal I. 49. Ar. בעל גשם cf. נשם .corporeat I. 74. 126. Ar. בעל דין

בעל חומר בעל חומר material II. 18, 37. Ar. בעל הומר כf. הומר

בעל חיים animal. I. 21, Ar. אלחיואן H. נפש חיה

בעלי העיון (lit. men of speculation), the Mutakallimun (cf. the term חכמי המחקר by which term Aaron b. Eliyah refers to them in his 'Ez Hayyim. See Malter's Saadya p. 280). I. 51, 71. Ar. אנשים מאנשי העיון, H. אהל אלנטר, Munk, it seems to me, did not get the full force of this term which M. used in designating the Mutakallimun. The meaning of نظر here, to my mind, is deduction, in opposition, as it is often used in Arabic writings, to استدلال or استدلال which is induction or proof based on facts and not on previously formed principles. The Mutakallimun, M. often maintains, are just guided by a priori principles. See כי כל המדברים הראשונים....לא נמשכו אחר הנראה 1.71, 108. מענין המציאות תחלה בהקדמותיהם אבל ישתכלו איך צריך שיהיה המציאות עד שתהיה ממנו ראיה על אמתת זה הדעת. Hence the term אהל אלנטר. This derisive term is also used in I. 69. 104 and in I. 74, 126.

בעלת צלעות שוות equilateral. I. 60, 90. Ar. דאת אצלאע מסתויה אינות H. בעלת צלעות משתוות.

בעל ריב opponent II. 2, 17. Ar. בעל דין H. בעל דין.

בעל שיעור magnitude, II. Introd. prop 1. Ar. גודל H. גודל

בעלי התוך allegorists II. 25, 51. Ar. אושי הסחר H. אושי הסחר H. אושי הסחר A shi'ite sect known as Batinites or Isma'ilians who searched for the hidden meaning, the batn, under the face value or the zahr of the Quran. cf. Macdonald, Muslim Theolology, pp. 42, 197; also Shahrastani-Haarbrücker I. p. 221.

בעל תורה religious teacher I. 71, 108. Ar. צאחב שריעה. Contrasted with "philosophers". See also I. 17, 34. Ar. אהל The term does not refer to any religion in particular. (Munk).

בקשה theorem, principles. I. 71, 108. Ar. בקשה H. אלארבעה מטאלב (Ar. ארבע בקשות (Ar. אלארבעה מטאלב H. אלארבעה מטאלב ארבעה (Ar. ארבע בקשות (Ar. אלארבעה מטאלב ארבעה מטאלב ווווי (שאלות the four principles, i. e. the creation of the world, the existence of a creator, unity, and incorporeality, which the Mutakallimun endeavored to prove by means of their twelve propositions. According to M. however there are only three main propositions or bakkashot to be proven, the doctrine of creation being eliminated. See I. 71, 109. V. מבקש, מבוקש, מבוקש, מבוקש, מבוקש.

to create *ex nihilo*, hence different from יצר. See II. 30, 63. For the history of this use of *bara* and for conflicting views, see the references in Kaufmann 317, 508.

בריאה character, nature. I. 76, 133. Ar. פטרה. See Malter in Hermann Cohen's Festschrift, 254.

בריחה מן flight from, rejection of. בריחה מן בריחתנו מן המאמר בקדמות. II. 25, 51. Ar., העולם.

nature, character. שינו ברייתו לטוב I. 2. 14. Ar. מסך. See

נברך (ברך) bent II. 19, 44. Ar. אנעטפת, H. נוטה מן המישור.

1

גאלינוס Galen, celebrated ancient medical writer (c. 130–200).

I. 73, 117. Ar. גאלינוס In I. 73, 125 M. mentions his work וגאלינוס "Concerning Natural Forces" (περλ δυνάμεων φυσικῶν) Ar. בכחות הטבעיות. In III. 12, 15 he is called גאלינוס (Ar. גאלינוס H. גילינוס but see H. p. 162) and mention is made of the third book of his work entitled מפר החועלת Ar. ספר החועלת H. ספר החועלת האברים, "The Use of the Limbs", or "De usu partium humani corporis".

נבל) הוגבל נובל: I. 52, 72. Ar. פיחד בהא ויוגבל בהם וויוגבל בהם וויוגבל בהא וויוגבל בהא וויוגבל בהא a limited space controlled and filled by matter or controlled though not filled by an atom, meaning by "con-

trolled" that no matter or atom can enter it. See I. 51, 72, העצם הפרדי אינו במקום אבל יטריד הגבול. (Palquera p. 151 reads ישריד and there is still another reading ישריח המחוח Ar. ישגל אלחיז H. כולל המקום). The meaning is that an atom, being unextended, does not of course extend over space, but that it nevertheless controls a certain limited space which is made impenetrable by another atom or matter. See references to expressions of the same view by other thinkers in my Space in Jewish Med. Phil. p.119. (My objection there to Munk was too hasty; Munk does not mean "an atom of space only".) However I think M. may have referred here to the limit of space or position which the Mutakallimun thought the atom occupied. Comp. 'Ez Hayyim p. 17.. ודעת חכמי המחקר שיסוד הגוף הוא הדקים אשר לא יקבלו החלוקה אין להם תוספת לעצמם רק מקרה המצב. See also Arist. Metaph. bk. V. 101 b, 25 "a point, if it is not divisible in any dimension and has position". See II. 26. 52. וגבול מקומו Ar. וחיי מוצעהא H. גדר, הגבלה See מקומו.

- גבנינות, גבנונית (II. 24, 50; III. 14, 21. Ar. מחדב) convexity, the upper curvature of a sphere, opp. to קבוב (q. v.) which Isaac Israeli in his Yesod 'Olam III. 4 calls קערורית and Simon Duran in his Magen Abot II. 9 calls עיקום. Cf. PMZ. H. עיקום
- גדר (1) class, category. II. 45, 90 ממשה השיגו לגדר אנשים אנשים ממשה רבינו מעת השיגו לגדר אנשים Ar. חד
  - (2) definition cf. I. 35. כי הגשם אינו אחד אבל מורכב מחומר וצורה. See also the expression שנים כגדר I. 35 and III. 23, 36. In his PMZ, Samuel Ibn Tibbon states that he applied the term geder for Ar. $\hookrightarrow$ wherever something is described by its genus and specific difference (הבדל מעמיר or as it is called in MH. ch. 10 הבדל מעמיר, while חוק, corresponding to the Ar. $(\sim)$, is a definition describ-

ing something by its peculiarities or סגולות q. v. He adds that following the Ar. language he allowed himself to build such verbal forms as יגדר, יוחקו etc.

יחד to be defined. השם לא יגדר I. 52. Ar. יחד

- גידול training, habit. מי שיבחר אחת משתי הדעות אם מפני גידול או II. 23. Ar. תרביה
- קון (1) material body. Both this word and the word are used indescriminately for the Ar. מסם. Cf. II. 12. H. prefers the classical אות.
  - (2) essence שאין המרחקים המרחקים. I. 76, 132. Ar. נפס H. עצם.
- גופני, גופי bodily, carnal. Introd. 8; I. 5, 22. Ar. דו אלבדן ,בדני.
- נור (1) to affirm, to assert. I. 59, Ar. יקטר.
  - (2) to denote, signify. משלת ההוא גוורת ההוא גוורת ההשגה I. 48, 67. Ar. יקתצי.
- נגזר (1) derived. משתק נור מן פנים שם נור (1) נגזר I. 2, 17. Ar. משתק Cf. also עמות נוזרים (1) derived.
  - (2) predetermined. שיהיו נמרות בעלי היים ושנוחותיו בעלי דיים III. 17, 24 Ar. אן תכון חרכאת אלחי ואן כלהא וסכנאתה מקררה H. strangely renders תנועות כל חי וסבותיו.
- (1) proposition, judgment. Introd. 10. Ar. אלקצׂיה.
  - (2) predetermination, III. 17, 23 Ar. כי כל הדברים הם במרה הנקרא אל קצה ואל (comp. 'Ikkarim pt. I., ch. 13 כי כל הדברים הם במרה הנקרא אל קצה ואל (קדר). The doctrine of predetermination, as advocated by the Ashariyah, repudiates chance or accident in any realm of existence so that the fall of a leaf is as preordained as the death of a human being; it repudiates also the freedom of will and the existence of possibilities; makes the divine precepts useless and divine actions without a final cause, and places the will of God above justice and injustice. M. combats this view.
- an absolute i. e. unqualified, proposition. II. 10, מזירה מוחלטה an absolute i. e. unqualified, proposition. II. 10, חטלק

אלקציה. See MH. 4, where a distinction is made between a משפט and a משפט הכרחי, the former being an actual proposition, i.e. a statement of a realized possibility, e. g., Ezra is a scribe, and the latter, a necessary proposition, e. g., man is a living being.

universal proposition. III. 10, 13. Ar. אלקציה אלכליה. See MH. 2.

עורה etymological derivation. I. 61, 92. Ar. אשתקאק. See also II. 43, 89.

spherical rotation. II. 24, 51. Ar. תדרגה.

sphere. In the time of M. astromomers thought the spheres were nine in number: seven carrying the planets including the sun and the moon, one containing the fixed stars and the all-embracing sphere called גלגל המקיף q. v. M. suggests the possibility of reducing the number to five: that of the fixed stars, that of the five planets, the sun, the moon, and the all-embracing sphere. (II. 9, 25). In II. 12, 27, he states that the reason for his preference for this classification is that such five spheres would correspond to the various kinds of cosmic influences viewed from their general character. See also I. 72. In I. 70, 104, apropos of his reference to seven heavens, M. remarks ולא תרחיק היותם מונים הרקיעים שבע ואם הם יותר כי פעמים ימנה הכדור יחד ואף על פי שבו גלגלים הרבה. Munk translates kaddur by "globe" and galgallim by "spheres". Fried. does not see the difference between "globe" and "sphere", and suggests that galgallim should be translated by "orbits", in which sense, however, as Fried. admits, the term galgallim is not generally used; and besides it does not suit the context, for the point is that there are more than seven firmaments or heavens, not orbits. But the meaningof this passage becomes clear when we consult the des cription of the system of spheres in M.'s Hilkot Yesode

ha-Torah ch. 3, where we read that nine is the number of the general spheres, but each sphere—except the ninth—consists of various spheres "one on the top of the other like the coatings of onions". See also II. 4, 20.

לגל המקיף בכל, גלגל המקיף בכל, גלגל המקיף לא the ninth sphere, "surrounding all others", containing no stars, moving in diurnal rotations from East to West and setting all other spheres in motion. See II. 9, 25. Ar. אלפּלך אלמחיש.

גלגל הקף גלגל הקף גלגל הקף בלגל הקף גלגל הקף גלגל הקף גלגל הקף באור ביור ביור אפלאך תראויר. In Ar. אפלאך תראויר ווו אפלאך תראויר. In Hilkot Yesode ha-Torah III. 4, 5 it is called אינו מקיף. The epicycle or a circle the center of which moves in a larger circle around the earth is denied by M. in II. 23 (see also commentators of M. in I. 72) on the ground that only three kinds of motions are admissible, i.e. around a fixed center, and in a straight line towards and from the center.

מרכז חוץ למרכז an eccentric sphere. II. 11, 27. Ar. פלך גל חוץ מעמודו H. בלגל חוץ מעמודו.

גלגל יוצא an eccentric sphere. II. 24, 50. Ar. אלפלך אלכארג. פלך אלכארג פוב פלך אלתדויר II. 11, 27. Ar. גלגל סבוב H. בלגל הקפה

גלגל עליון the ninth, all surrounding sphere. See נלגל המקיף II. 14, 33. Ar. אלפלך אלאקצי.

גלגל הקיצון the ninth, all surrounding sphere. See גלגל המקיף I. 72, 110. Ar. אלפלך אלאקצי

בלגלי spherical, II. 10, 26. Ar. פלכי

וללוי literal or outward meaning. Introd. 8. Ar. היצוני H. ליי The question as to whether the galui or the tokh—in Arabic terminology: the zahir or the batin—constitutes the authority was much discussed in the Muslim world. M. is a Zahirite as regards the question of creation, although it is possible by means of the ta'wil—or a figurative interpretation—see פרוש s. to harmonize the Biblical narrative with the

Aristotelian view; since that view has not been conclusively proven. (II. 25). In the problem of anthropomorphism, however, M. joins the ranks of the *Batinites* because the literal sense clashes with the demonstrated truth of God's incorporeality. In this respect M. follows in the footsteps of Ibn Hazm, who was also a Zahirite, yet escaped anthropomorphism by philological methods. See Macdonald's *Muslim Theology* p. 209. V. נכלה בעלי התוך בעלי התוך נגלה בעלי התוך במה על דבר In II. 27, zahir is rendered by the more usual

- at first blush. II. 30, 60. Ar. בגליל אלנטר. H. has nothing corresponding to it.
- סbject, body, substance. II. 8, 24. Ar. גוף H. גוף אוף
- נושם (1) a material substance שאין הגוף המרחקים הוא הגשם אבל הגשם אבל הגשם וו. 76, 132. Ar. גוף, q. v. According to M. therefore "spatiality does not constitute substantiality, but substance consists primarily of matter and form, both of them indescribable in terms of extension which is only accidentally attached to them" (from my Problem of Space in Jewish Med. Philosophy. p. 36). See also בעל גשם (2) an immaterial substance, I. 76, 132.
- גשם חמישי the fifth element, the "quintessence" of the spheres, as different from the coarser four elements composing the sublunar world. I. 72, 110. Ar. אלגסם אללאמס H. See also II. prop. 26.
- גשם פרדי atom. I. 73, 118. Ar. אחד פרד גוהר גוהר ואחד נפרד אחד נפרד וואחד עצם אחד נפרד. עצם אחד נפרד וואחד פרדי עצם פרדי.
- התגשם to be corporealized. II. 13, 30. Ar. יחגסם H. שישוב הוא H. בעל גוף
- גשמי (1) sensual, carnal. התאוות הגשמיות Introd. 8. Ar. אלשהואת אלשהואת H. אלבדניה
  - (2) corporeal, material, I. 49, 68. Ar. גֹסמאני
- גשמות corporeality, corporealism, I. 49, 68. Ar. אלוסמאניה. With respect to the deity, anthropomorphism, I. 36, 57.

הגשמה corporealism, anthropomorphism. I. 36, 58. Ar. תנסים H. גשמות

anthropomorphist, one who conceives of God in material terms. I. 76, 132, 133. Ar. אלמנסם

٦

- (1) inherent. I. 46, 64; II. 13, 30. Ar. לאום.
  - (2) continuous, חדבק II. 10, 26. Ar. החצל. The word newever should perhaps be read as a niffal.
- continuous. זמן נדבק (Ar. זמאן מחצר H. ומאן מחובר continuous time, opposed by the *Mutakallimun* who assume time atoms. I. 73, 117.
- מדובק continuous. תנועה מדובקת continuous motion, without any pauses, which the Mutakallimun, who break up time and space to mutually corresponding atoms, deny in order to explain difference in velocity. Ar. הרכה מתצלה
- מדובק אלא במחשבה (i. e. God) גשם אחד מדובק לא יקבל החלוקה אלא במחשבה (i. e. God) אבל (i. e. God) גשם אחד מדובק לא יקבל החלוקה אלא במחשבה (i. e. God) גוף (i. e. God) גוף (i. e. God) אחד מחצר (i. e. God) אחד מחשבה (ii. e. God) אובל (ii. e
- דרך מדבקת continuous space, i.e. infinitely divisible; denied by Arabian atomists. Ar. מרחק מחובר. H. מחובר. I. 73, 117.

- The intellect linking man to God. III. 51, 65. Ar. אלוצלה.

  H. omits this passage but further on in the same chapter he calls it מחביר.
- תה שלמות שאין דבקות (1) inherence, intimate connection. חה שלמות שאין דבקות איים בקות (1) ווווו (1) בינו ובין האיש ההוא כלל (1) אַהצאל (1). III. 54, 70. Ar. בינו ובין האיש ההוא כלל, which is an external relation. Kashi uses the term (1) וווים (1) in the sense of human unity with the absolute Being (HTh. 362).
  - (2) continuity, indiscreteness. II. 10, 26.
- על דבקות continuously (ibid). Ar. על דבקות
- in the course of the speech. II. 29, 55. Ar. על סדר דבריו מבלי שיפריד, H. erroneously, על סדר דבריו מבלי שיפריד
- and so forth, et cetera. The expression occurs a number of times; see particularly II. 29, 55. H. והנחבר Ar. ומא אהצל בדילך. Munk: "et tout l'ensemble du passage."
- continuously, unintermittently. II. 45, 90. Ar.
- "the Word" I. 71, 108. Ar. אלכלאם. This refers to the much discussed question in Mohammedan circles, as to whether the word of God (kalam allah) as manifested in the Koran is eternal, bila kayfa, or it was created as the Mu'tazilah maintained. See Munk, Scheyer, Friedländer, a.l.
- (1) treatise. II,.24, 50. Ar. כלאם.
  - (2) reasoning. נקיצה בדבר או בדבר II. 12, 29. Ar. נקיצה וקיצה H. בדבור H. בדבור המכרוני: "in speech."
- ideas, concepts(=מושכלות). I. 34, 54. Ar. מושכלות ונסקיאת ונסקיאת וועלות הדבריות. See also ibid. מעלות הדבריות intellectual or dianoetic virtues as distinguished from $ma'alot\ ha-middot\ q.\ v.$ Ar. מדות הנפש H. אלפצֿאיל אלנטקיה. See also II. 32, 67; II. 38, 82.

- א מדבר לא מדבר something from nothing, creatio ex nihilo, a theory which M. maintains was opposed by both Plato and Arist. II. 13. Ar. ש מן לא ש. The general ascription to Plato of an opposition to creatio ex nihilo on the basis that Plato assumed an eternal corporeal space rests on a misunderstanding to which I have called attention in my Space in Jewish Med. Philosophy pp. 5-14.
- ם דבר מוסף a superadded attribute, i. e. a characteristic which does not constitute the essence. I. 59, 87. Ar. שי זאיד

  H. דבר נוסף

  This implies plurality and hence cannot be ascribed to God. See ענין מוסף על עצמו
- דומם inanimate nature. I. 64, Ar. אבנים ומה שאין H. אלגמאדאת

מדחה V. דחה.

- (1) law, judgment. I. 74, 125; I. 73, 116. Ar. הכם (2) reason. I. 74, 127.
- דמה conceive. יתכֿילון 10, 13. Ar. יתכֿילון. See הדמות מתדמה V. מדמה ע. מדמה
- מדומה imaginary, opp. to מושכל. III. 15, 21. Ar. אלמתכֿיל H. במחשב See also III. 47, 60, where Ar. המחשב i. e. unreal.
- דמוי comparison, הדמין אלתשביה והאין H. אלתשביה This to my mind refers to al-Ashari who maintained that the anthropomorphisms are to be taken אל בשבי , thus taking up a position not only against the Mutazilites who asked how such corporealistic expressions are applicable to deity, but also against those ultra Hanbalites or Mushabbihs, comparers, who maintained that these expressions are to be understood in the same way as when applied to man. See also II. 36, 77. See Pinsker, Liqqute Qadmoniyyot, p. 9.
- a vague notion, imagination. Thus duration is called

שער זמן דמות זמן אמתח זמן ווו. 13, 30. Ar. ציור אמתח זמן איז אמתח וווו איז אפר איז אפר . See שער .

- על צד הרמיון (1) analogy. על צד הרמיון Ar. אלתשביה I. 65.
  - (2) metaphor. אלשבה בלמוד I. 17. Ar. אלשבה.
  - (3) imagination. III. 15. Ar. אלכיאל H. מחשבה (In I. 73, 122 also טולה על הלב (עולה על הלב The Mu'tazilites regard imagination as the criterion of possibility; the imaginable or conceivable is possible. See I. 73, 122. According to M. reason alone can decide.
- מחשבות יimaginary, false; fleeting, baseless. Cf. Introd. 4 מחשבות מבהלות אלאעתקאדאת אלכיאליה במיוניות. See תאוות מבהלות אלאעתקאדאת אלכיאליה היעוד. In I. 2 H. תאוות יצריות Ar. היאואת כיאליה וו In I. 5, 21, Ar. השוקות דמיוניות in I. 5, 21, Ar. השוקאת כיאליה אווין שוקות מחשביות וו in I. 5, 21, Ar. השוקאת כיאליה אווין שוקאת מושביות שוקאת כיאליה Munk: "dependant de l'imaginative". Munk is probably not correct in the last two quotations, as the word "dimyoni" simply means here false or worthless. Comp. Zedah la-darek I. 3, 8 והחכמים קראו לטובות זה העולם הכלה טובות דמיוניות ר"ל שאינם אמתיות גם רעותיו רעות דמיוניות ולפי האמת הכל דמיון גמור כי אין לזה ולא לזה ובעליות דמיוניות See also העמדה וקיום המתיים לא דמיוניים לא דמיוניים וו III. 51, 66 and comp. III 52:
- דעת, דעה (1) knowledge, which is based on intellectual conceptions and not on imaginations. III. 51, 65.
  - (2) opinion, (Ar. אלראי), system, (Ar. מדהב). Scheyer in his ed. of H. (p. 107 n. 1.) remarks that T. invariably translates מדהב meaning "system" by the word אדעת which is however more appropriate for the Ar. ראי, opinion. In the Sefer ha-Madda', hilkhot de'ot, the term is used in the sense of character or ethical disposition. See Rosin's Ethik p. 32.
- דעת המשותף shallow thought, the innate but uncultivated power of understanding whereby we realize, e. g., that the whole is greater than the part. See PMZ and Sefer ha-Gedarim.

According to I. 73, 122, it is higher than (ליאל) or baseless imagination but lower than sekhel. Ar. אלראי אלמשתרך H. המשתתפת In I. 52, 74 H. המשתתפת

שכלים .V שכלים יס נפרדים or שכלים by which terms they are more commonly designated. I. 37, 59. Ar. אלעקול אלמפארקה III. 9. Ar. אלעקול אלמפארקה .Kaufmann (p. 446, n. 129) overlooking I. 37, 59, (and there H. also has de'ot nifradot) brings the other reference and is inclined to emend de'ot for sekhalim, the former meaning Verstandkräfte and not Intelligenzen. The emendation, however, cannot be accepted.

דק minute. Ar הקיקה. H. חלק I. 73, 117.

דקדק (1) to criticize. I. 5, 21. Ar. אנחקאד.

(2) to be accurately known. II. 9, 25. Ar. יתחרר.

דקות minute care. I. 54, 81. Ar. לטף H. טוב.

הדרגה V. דרג.

ישלה investigation. Introd. 3. Ar. טלב.

עהדרך והזמן והתנועה המקומית שלשתם שוים במציאות לi. 1. 73, 117. Ar. אלמסאפה H. See also II. 10, 26, where for ברגע (Ar. באלמסאפה) H. has incorrectly ברגע See also ברגע

דרש allegorical vs. literal interpretation. II. 30, 60. Ar. דרש

7

אמנה dogma, belief. I. 73, 120. Ar. אימאן H. אמונה. See also I. 21, and Introd. pp. 4, 8. Ar. אעתקאדה. V. אמונה. V. אמונה. ל. הפרש. הבדל incommensurability. I. 73, 118. Ar. הפרש, H. הפרש. See Scheyer's ed. of H. (I. p. 120, n. 10) and Munk a. l. השתדלות H. תעריג הבשה ל. השתדלות הבשה מבלתי הבשה ל. irrespective of, without regard to. I. 71, 109. הגבלה precision, opp. to אלתחדיד H. evidently corrupt here.

- statement. II. 27; 35, 74; 39, 83. Ar. אכֹבאר. H. in the last reference קבלה.
- הגדי rhetorical. II. 15, 34. Ar. אלכטבי H. אלכטבי הגדי חפור הגדה וחפור name of Aristotle's book on Rhetoric known as $\tau \dot{\epsilon} \chi \nu \eta$ $\dot{\rho} \eta \tau o \rho \iota \kappa \dot{\eta}$ γ Ar. ובספרו H. ובספרו בי כתאבה פי אלכטאבה $\dot{\tau} \dot{\epsilon} \chi \nu \eta$ אריסטו See אריסטו
- expression, giving expression to a thought. II. 5, 22. Ar. אללפט There is also a variant הגרה. H. is faulty here.
- Logic. Introd. 3. Ar. צנאעה אלמנטק. Cf. also I. 34, 53; III. 51, 64. In the PMZ. Ibn Tibbon refers to the derivation of the word from the Talmudic passage מנעו בניכם מן הדניון, and states that he would prefer מלאכת השכל. Notice that logic is mentioned as מלאכה מחלם and not מלאכה מחלם, an art and not a science; and indeed it is an art in so far as, according to the description of the task of logic as given in MH. ch. 14, it not only institutes an analysis of reasoning but also provides the mind with rules for correct demonstration. The whole passage in MH. is important because it shows that the term higgayon stands for the whole trivium, i. e. grammar, logic, and rhetoric. This trivium must precede, in an educational curriculum, the Pythagorean quadrivium or the Tibus T
- הגשמה corporealism, anthropomorphism, i. e., speaking of the deity in materialistic terms. I. 36, 58. Ar. תֹמִים H. נשמות
- similarity, consisting of a generic likeness and a specific difference between two things which are therefore definable. I. 56, 82. Ar. דמיון H. אלשבהיה See Shem Tob a. I. See also II. 12, 29. Ar. אלחשביה.
- gradual development. III. 32, 44. Ar. הדרגה H. incorrectly הרגל.
- הוה created, opp. to קדמון. II. 1, 14. Ar. בפעל .כאין existing

- in actu, opp. to מתהוה II. 17, 35. Ar. אלהאצלה באלפעל, H. הנמצא בפעל.
- created and destructible, transient. Ar. מאין פאסד I. 11, 29; II. 1, 14; III. 8, 10.
- (1) the coming into being, opp. to קדמת q. v. III. 1, 14. Ar. אלכון אלכון. See also II. 17, 35, where H. has בריאה. Cf. Jurjani 88 (see HTh. 347) where כני is used to express instantaneous springing into being out of nothing, as distinguished from Aristotelian motion which is a gradual evolution.
  - (2) production, formation. II, 10, 26; 17, 36. Ar. חכוץ. Cf. Schirazi 301 (HTh. p. 342) who distinguishes this term from לע ביט, the latter being timeless creation, while יצע ביט is gradual formation and development. The passage referred to conforms to this distinction.
- מכווה created. II. 17, 36. Ar. מכווה.
- מתהווה coming into existence. III. 10, 26. Ar. מחכון.
- actualization, the bringing out of what is *in potentia* into actuality. II. 38, 81. Ar. אלאסתכראו. H. omits.
- הוראה meaning. I, 16, 92. Ar. דלאלה. cf. ibid p. 91, where H. has הוראה.
- אל צד ההוהרה והמניעה advice. על צד ההוהרה והמניעה I. 47. The Ar. for the two nouns is אלוגר. H. אלוגר
- הזהר protection. ופנים גם כן שם החזהר וההשגחה I. 37, 59. Ar. אלראעיה הדור וכבוד H. strangely. הדור וכבוד
- absurdity, folly, error. Introd. 9; II. 25, 51; 39, 83. Ar.
- (1) preparation. I. 34, 53. Ar. אלתהיו Cf. II. 18, 37, where H. has יומון.
  - (2) preliminary remarks. I. 72, 115. Ar. אלתמהיד
- אלמנאלטה sophism, fallacious reasoning. I. 71, 109. Ar. אלמנאלטה. See also III. 21, 31 (Ar. חמויה, and so Ezekiel Baneth in Lewy's *Festschrift*, p. 92, does not seem to be justified

in emending הטעה in Maimonides' Commentary on Abot, into הטעה or זיוף because of the Ar. ומויה); I. 51, 72. (Ar. ממויה); I. 57, 85 (Ar. מגאליט); I. 5, 21 (Ar. אגאליט); I. 5, 22, (Ar. אלגלטאת). Cf. Shirazi in HTh. 219, who places المغاليط and البراهين in opposition to الغاليط.

- trouble, burden. Introd. 9. Ar. אלתכלף. See also I. 32, 49.
- sublunar matter, as opposed to the spheres. Gr. ΰλη. I. 75, 130. Ar. אלהילי. This passage implies that the spheres are simple, i. e. uncompounded substances devoid of matter. This indeed is the opinion of Ibn Sina. See *Moreh ha-Moreh*, p. 71.
- קישרה guidance, I. 61, 92. Ar. אלארשאד. Cf. I. 2, 15 where Ar. מורה צדק and H. מורה צדק.
- תכונה .H. תכונה .H. מוסיסיים disposition, characteristic. III. 12, 16. Ar. תכונה .תכונה .H. תכונה .Ar. (Ar. אסתעדאדאת .H. אסתעדאדאת .h. הכנות טבעיות 13, 23, 33, 31 מוסיסיים (Ar. (תהיוֹ .Ar. תהיוֹ .Ar. וו may be observed that T. uses the word הכנה (sometimes הימה) for the Ar. תהיוֹ .Ar. תכונה מוסיסיים .p. v. for היאה .Cf. II. 52, אין לו ההכנות (הזמנות (הזמנות .Ar. אלאסתעדאדאת .Ar. שישיגהו הכח וכיוצא אין לו ההכנות (הזמנות .Ar. אלאסתעדאדאת .Ar. בעל נפש שתהיה לו תכונה .

(Ar. היאה). The difference between היאה and מכרעראר according to the last quotation (or, in Tibbonian terminology, between הכנה and הכנה and the latter a physical characteristic or quality. (See איכות). This distinction however is not closely adhered to, for we also find however is not closely adhered to, for we also find הרבוה מוגיה T. הכונה מוגיה (II. 34, 54) as well as הכנה מוגיה, T. הרבוה מוגיה (II. 38, 81). Caspi (p. 146) points out that while every hakanah is koah, not every koah is hakanah; for the latter denotes disposition or talent, while koah is mere potentiality which time may bring out. Thus a child

when born is pontentially a writer; but when he grows up and makes a literary mark, he shows hakanah

- הכרה intellect, III, 51, 64: Ar. חמייז. Cf. also I. 2 where H. renders שכל.
- (1) coercion. ואם יוציאו אחד מהם ממקומו הטבעי בהכרח I. 72, 111. Ar. אלקסר
  - (2) necessity, אלצרורתאן בי ההכרחים. I. 61, 92. Ar. אלצרורתאן.
- מברחי apodictic, incontrovertible because it is not based on mere probabilities (מפורסמת q.v.) but on logical operations I. 2, 16. Ar. אלצרורי.

תנועה בהכרח V. בהכרח

- הכרעה "preference", an argument by "one of the modern Mutakallimun" in support of creationism,—a modified form of the "argument of determination". (V. התיחדות). The being and the non-being of the Universe, it maintains, are equally possible, hence there must be one who preferred the possibility of being. See I. 74, 127. Ar. תרגים. כל. Shirazi in HTh. 171.
- (1) contrary to. II. 24, 50. Ar. הפך (2) in accordance with , III, 23, 35. Ar. ינחו נחו ונחו ווו נחו . I strongly suspect a corruption in the first quotation. Perhaps we should read there אחולק על [Thus R, A and B].
- ordinary person, opp. to ידוע, i. e., scholar. Introd. 9. Ar. מהור.

מוג .V המזגות

- (1) impossibility, II. 24, 50. Ar. אמתנאע
  - (2) cessation. II. 18, 37. Ar. בשול H. בשול. In I. 13, Ar. אלנכול.
  - (3) mutual obstruction or neutralization, דרך ההמנע (Ar. אלתמאנע H. ררך הנמנע), the argument from mutual neutralization whereby the Mutakallimun disprove plurality of gods. See I. 75, 129.

- מניעות (1) impossibility, II. 12, 28. Ar. מניעות H. מניעות.
  - (2) mutual neutralization. I. 75, 130.
- המסר devotion. אלאנקטאע הווו. 24, 37. Ar. אלאנקטאע הווו. 24, 37. Ar. אלאנקטאע. מונאד הואד. אינאד הואד.
  - (2) creative power, אחת אחת ג"כ ממנו ג"כ ממנו נפרד תשפע ממנו וכל נפרד אחת. II. 11, 27. Ar. אינאר H. מציאות.
- מליצה .H. בלאגה .phrase. I. 59, 88. Ar המרצת דברים

- על ההמשך (1) permanently, continually. II. 30, 60. Ar. אוי אלאסתמראר. In II. 6, 23, H. תמיד.
  - (2) according to the oft repeated rule I. 29, Ar. עלי אטראר, H. אטראר, See also משך.

allegory, figure of speech. Introd. 6. Ar. תמהיל. משלה comparison, III. 7, 9. Ar. תמחיל.

ק geometry. I. 73, 117. Ar. אלהנדסה H. תשבורת. See also מהנדס.

- here (influenced by Ar. هنا). See e. g. I. 1; I. 70; II. 12,29; II. 48, 97. Usual Biblical meaning: hither.
- תדביר (1) government, II. 10, 25. Ar. תדביר.
  - (2) conduct, behaviour. II, 47, 96. See also I. 24 where Ar. אלסירה.
  - (3) law, regulation. II. 39, 83. מן ההנהגות המדיניות כנמוסי מוהג. H. מנהג.
  - (4) Providence. שהוא בהנהגה כלו שההשגחה האלהית מחוברת אליו III. 17, 23.
- Example 1. באמור תדבירים או אלהיים או אלהיים וו. 45, 91. Ar. באמור תדביריה. H. does not translate it. Munk: des discourses relatifs au regime politique. It is difficult to determine whether the term has political or ethical significance. M. probably would not draw a line between the two conceptions. Arist. also often calls inquiries into virtue political, for the moral life of man cannot find expression apart from the State. See Erdmann's Hist. of Phil. I, 165.
- (1) position, place, one of the ten categories, κεῖσθαι (Topics I. 9, 103 b 20; Categories 4, lb, 25). See II. prop. 22, 9. Ar. אלוצע, H. has התכונה המיוסדת apparently misunderstanding the Ar. וצע. In I. 72, III, H. תשומה סר תכונה Tin I. 72, 112, H. תשומות. See also I. 74, 128.
  - (2) meaning, denotation, significance. In I. 9. Ar. וצע H. בנין In I. 11. H. בנין
  - (3) postulate, assumption. I. 73, 119. Ar. ציע, H. אומה. See also I, 47, 66 where הנחה corresponds to the Ar. החשומה and where H. has השעור corresponding to an Arabic variant אלחקדיר. See for פּשֹׁש in this sense Ibn Sina's Kitab en-Najat, 18 (HTh. 362) and for זבֿע ער HTh. 341.

legislation. See הנחי

ראשונה root-meaning, literal or primary signification. II. 47, 95. Ar. אלוצע אלאול H, הענין הראשון.

- עיקר הנחה root-meaning, original meaning. I. 8 Ar. אצל וצע. אול וצע. אול וצע. original meaning I. 11, Ar. אול וצע.
- על דרך ההנחה והישוב by way of postulate, by assumption. II.
  Introd. prop. 25. Ar. על דרך הודאה H. על דרך הודאה
- legislated, opposed to טבעי or natural. II. 40, 84. Ar. אלוצעי
  H. אלוצעי
- הנעה movement (transitive). II. prop. 9. Ar. החריך. Cf. 'Or 'Adonai II. 1, 3: "When it is ascribed to the motor it is called הנעה; to the motum, it is called הנעשות.".
- תסכמה (1) harmony, agreement. II. 40, 84. Ar. אלאהפאק H. תקון.
  - (2) legislation, enactment, שהימים ההם אינם ראשי חדשים ואין ואין ההם אינם ראשי חדשים ואין III. 46, 58. Ar. אלא שהיא מצוה ונצטוינו בה H. באלוצע Cf. the Ar. expression פַּמֹשׁ القوانين
  - (3) determination, resolution. Introd. 3, Ar. עוימה H. מחשבה
  - (4) Acc. to Munk, a nomen appellativum, a class noun, i. e., a term applied to various objects agreeing in essential properties. Thus a "living being" is used as a class noun, or ההסכמה, for man, horse, scorpion, fish, etc. (MH. 13). See also חוד and ספוף Introd. 4. Ar. שהושם והגדר להם In. H. we have an explanatory addition: מחד שהשם והגדר להם See also I. 56,83. But S. Horovitz in his article entitled "Zur Attributenlehre Maimunis" in Guttmann's Festschrift (see pp. 65–67) finds difficulty with Munk's explanation of מוסכם as referring to nomina appellativa. The following are his arguments. (1) In the introduction (p. 4) M. speaks of terms which are used as opposed to בהסכמה as opposed to בהסכמה but "ist denn auch nur eines von den vielen Beispielen, die M. bis Kap. 50 als homonyn oder amphibolisch erklärt, etwas anderes als

ein Nomen appellativum". (2) In his M. H., M. defines, under the general head of homonyms, the terms משותפים שתוף ממר (or as Ahitub in his version, published by Chamizer in Cohen's Festschrift, renders it מוסכמים, (משותפים גמורי השתוף), מוסכמים and מסופקים as follows: the first class consists of names of totally different things e. g. עין denoting an eve and a well or a fountain; the second, of names of essentially similar things, e.g. the genus animal for its different species; and the third, of names of only outwardly or accidentally similar things, e. g. the name "man" for the living rational being and for a statue. Comparing these definitions with those of Aristotle in his Categories, we find that the example given here in M. H. under Mesuppak is found in the Categories under homonym and that given here under Muskam is there under synonym. Horovitz therefore comes to the conclusion that the word Muskam in Maimonides is to be understood in the sense of synonym, although originally it had (and it still has in the הוח חן) the sense of a nomen appellativum or a name given to various things because of a common characteristic, in opposition to a proper name such as Abraham which a few individuals accidentally may bear irrespective of any mutual resemblance. My reply to S. Horovitz is as follows. As to his first argument, M. cites for example the word מלא as meaning what is physically filled and what is spiritually endowed (ch. 19) or the word דגל as meaning foot and cause (ch. 28); and these names, with reference to their given meanings, are homonyms but not nomina appellativa. The same applies to all other shemot mishtattefim. As to his second argument, a comparison of the M.H. with the Categories proves nothing as to the meaning of the term muskam, for Aristotle speaks of the various kinds of the genus, of the man and the ox, which, in so far as they are

both animals, are synonyms; but M. speaks of the generic name, of the term animal as applied to its various species, and that term is of course not a synonym. Furthermore, the term for synonyms in M. H. is נרדפים (ch. 13. Ahitub נמשכים). What then does muskam mean? Generally it means a positive or convential or agreed upon name; but more techinically, a nomen appellativum, a generic name or a class-name given to various species because of essential similarity. This is precisely the way the term is defined in the M. H. (instead of העקרב Ahitub has והעקרב) and Ahitub's remarks in his summary appended to his version שם מוסכם כל שם שהסכימו בו ההמון does not run counter to the Maimonidean definition. As for the author of Ruah Hen, he uses the term "muskam" in its general sense as a positive or conventional name; and for its technical sense i. e. nomen appellativum—he uses the expression שם התאום which also Horovitz wrongly takes to mean synonym. Jurjani (see his K. T. 210) also understands by the term المتواطئ a univocal equally predicable of its various species. See also Emunah Ramah (ed. Weil), p. 5. I may also add that Owen's remark to his translation of the Categories (London 1853, p. 1, n, 2) that "the synonyms of Aristotle must be distinguished from the modern synonyms" does not refer to any essential distinction, for "a man" and "an ox", according to the name (κατὰ τοὔνομα), i. e. as animal, are as much synonymous as "to go" and "to walk", which in fact he himself cites in his Rhetoric III. 2, 6-7, as an example of synonyms.

conventional, opp. to טבעי, or natural. II, 30, 63. Ar. אצטלאחיה

partial or doubtful homonymity, i. e. two or more things described by one term but resembling one another only in accidental or unessential properties. Thus "man" is

applied in partial homonymity (בהסתפק) to Mr. So-and-So endowed with the essential attributes of life and thought, to a dead man, and to a human image—all of which resemble each other only accidentally i. e. in outward physical form. M.H. 13. See I. 56,83. Ar. תשכיך, H. מפק, H. מפק, H. מפק, H. מפק, בהסתפק

הסתפקות temperance. III. 48, 61. Ar. קנאעה.

הסתה temptation. III. 41, 53. Ar. אלאגרא, H. החשק. mystery. II. 30, 60 Ar. בפא.

- תעברה (1) admissibility; the theory of the Mutakallimun that whatever is imaginable is possible and that the productive imagination alone is the criterion between the possible and the impossible. We say for example on the basis of past experience that fire warms but the reverse is also imaginable and hence possible. This theory, which a Hume might have applauded, is combated by M. See I. 73, prop. 10. Ar. אלתווח. Cf. also I. 74, 127 in the general sense of possibility. Ar. אנואיז, H. עבור.
  - (2) brevity of expression. Introd. 6. Ar. אלאינאז, H. Palquera in his Moreh ha-Moreh also thinks it should be rendered הקיצור.
- תעדר הקנין (1) privation, negation of a quality or faculty, such as blindness, death, poverty, or folly. Also called העדר הקנין I. 73, prop. 7. Cf. MH. 11. The Mutakallimun, according to III. 10, repudiate such privation, believing that it is in itself a positive, i. e., an objectively existing quality, only an opposite one. M. however maintains that it is merely an absence of its contrary. See III. 10. שהעדר הפכים שהעדר ומצא אצל מי שלא יבדיל בין ההעדר והקנין ובין ההפכים This passage has not been sufficiently understood by Munk and Friedländer. Thus Munk: "pour celui qui ne sait pas distinguer entre la privation et la capacité ni entre les duex contraires"; and Friedländer: "who do not make any distinction between negative and positive

properties or between two opposites". But see M.H. 11, where the distinction is made between הפכים, i. e., opposite qualities, and העדר הקנין, the העדר הקנין being merely the negation of the קנין. Hence, from the standpoint of the Mutakallimun, that העדר הקנין but opposite quality, the distinction between with and with a disappears. Thus M. remarks about the Mutakallimun disappears. Thus M. remarks about the Mutakallimun it in the compassage is therefore: "except among those who do not distinguish between a property and its negation on the one hand and two opposite qualities on the other." This controversy regarding negative qualities has an important bearing on the problem of the origin of evil. Cf. III. 10. Ar. אפיסה H. אפיסה

(2) relative non-being, i.e., that which is not yet but will be. In this sense it is also called העדר מיוחד, particular privation, i. e., a privation of a particular form. I. 17. Ar. אלעדם אלמכצוץ, H. האפס המוגבל. This privation does not leave matter, until the form is realized when it is replaced by another "particular privation". It is therefore one of the three causes (התחלות)—matter and form being the other two — of transient existence (ibid). Hence it appears that "relative non-being" represents some positive existence, probably a capacity and tendency of matter to receive the particular form—see I. 55 and Ruah Hen ch. 9—so that the term comes closely to the conception of possibility or efsherut (q. v.). Munk (I. p. 255, n. 1.) remarks: "Il va sans dire que le mot privation est pris ici dans le sens aristotélique du mot $\sigma \tau \epsilon \rho n \sigma \iota s$ ". But M. is rather influenced by the Aristotelian conception of matter as δύναμις, as the capacity of being formed and is therefore as Arist. points out—see Berlin ed. of Gr. text of the Physica p. 192—to be distinguished from mere $\sigma \tau \epsilon \rho n \sigma \nu s$, the

Platonic $\mu\dot{\eta}$ $\ddot{o}\nu$. It is this capacity by virtue of which Arist. assigned to matter a place among the principles of true being and which M. regarded as the third $\sigma\tau\dot{\epsilon}\rho\eta\sigma\iota s$ could not become such a principle.

- גמור (1) nihil, absolute non-existence, absence of all matter and form (hence different from העדר מיוחד, relative non-being which is inherent in matter). Cf. II. 17. Ar. אלעדם אלעדם H. אפיסה גמורה העדר דערם אלמחץ מורלטת. Further in the same chapter העדר העדרה גמורה מוחלטת. עדם מחץ מטלק.
  - (2) impossible existence, like flying for man. אלו המדברים אלו המדברים. III. 10 Ar. אלערם אלערם. III. 10 Ar. כמו שהודעתיך לא ידמו העדר אלא העדר גמור This is how the term is explained by Shem Tob, Crescas, and others; but I cannot see why the term cannot be taken here in the same sense as in II. 17, i. e., as nihil, or absence of all matter and form.
- אפיסת העצם vacuum. I. 73, 116. Ar. עדם אלגוהר, H. אפיסת העצם, H. אפיסת העצם. The expression however admits of different interpretations. Cf. Munk, a.l.

מהעלות absence. II. 18, 37; III. 17, 26. Ar. ארתפאע H. הסתלקות (1) remark. I. 73, 122. Ar. תנביה.

- (2) allusion. reference, Introd. 3.
- (3) intention. I. 1, H. כונה.
- motion. I. 21. Ar. אנתקאל H. הליכה. See also I. 73, 117. where H. renders מציעה. See Scheyer a. I.
- העתקה (1) motion. II. prop. 4. Ar. אלנקלה.
- (2) transportation, conveyance. I. 46. Ar. נקלאן, H. משא. (2) transportation, conveyance. I. 46. הפלאן, H. משא. הפכים. H. הפכים.
- תפך (1) reverse. III. 17, 23. Ar. מקאבל, H. כנגד.
  - (2) contrariety. סבות הסתירה או החפך, Introd. 10. Ar. אלתצאד The difference between hefekh and setirah is that the former denotes only a qualitative discrepancy between two propositions (all men are bad, all men are good), while the latter, setirah or contradiction, refers to a discrepancy

both in quality and quantity (all men are bad, some are good). See commentators. Friedländer's translation is inexact.

- (3) contrary. אַרה או סותרו ווו. 29, 54. Ar. אַרה או נקיצה, H. covers both terms with the one word הפכים. For the difference bwetween contrary and contradictory (Heb. soter), see 2.
- הפלגה hyperbole, exaggeration. II. 47, 95. Ar. אניא and מבאלגה and מבאלגה. See מופלג.
- (1) destruction, decay, opp. to הוייה q. v. II. prop. 4. Ar. אפסאר.
  - (2) fallacy. II. 16, 34. Ar. בסאד.
- (1) passion, (πάθος), a changing state, such as fear, anger, pity, etc. I. 52. Ar. איכות V. נפעל.
  - (2) any modification, or influence. II. 10.
  - (3) sensitiveness, irritability. שהנשים ממהרות לכעום לקלות וווו. 48.
- מבאינה (1) difference. See I. 61, 91; 73, 121. Ar. מבאינה Ar. פרק and מבאינה אור פרק . See II. 19, 43 Ar. פרק . The text in H. is corrupt. P. and Caspi הברל. Palquera (p. 102) notes that with reference to the distinction between the spheres and the stars, al-Farabi, as quoted by M., uses the term farq, which is in Heb. hebdel or hefresh, while M. himself designates it as ikhtilaf, in Heb. hithalfut or hilluf. The former terms indicate difference, while the latter denote diversity which is deeper and thoroughgoing. See Caspi 14 b.
  - (2) interval. Introd. 5. Ar. פתראת, H. עתים.
  - (3) empty space, space interval. III, 2, 3. Ar. בֹּלל, H. הַלל
- in comparison with. Ar. באלאצאפה HI. 14, 33. באלאצאפה הצטרפות correlation or reciporocal relationship. I. 52, 73. Ar. אצאפה H. חבור. See התהפך בשווי. Kaufmann (p. 388

- n. 46) quotes from Jurjani to the effect that فافا denotes such a relation between two things neither one of which is conceivable without the other, e. g., father and son. Hence it is different from نسبه or or (g. v.). God being "necessary of existence" cannot be in such a reciprocal relation. See also Avicenna Metaph. II 4.
- תושיה (1) preparation, introduction. Introd. 7. Ar. הצעה See also I. 34, 53; III. 13, 18.
  - (2) way, manner. ושנוי הצעת הגרתם III. 21. Ar. וצע, H. תכונה.
  - (3) explanation. II. 45, 90. Ar. הוטיה.
- (1) introduction (different from אדר. אדר, corresponding to the English "preface"). Introd. 10. Ar. מקדמה
  - (2) proposition. I. 73. Palquera has מוקדימה. H. though generally הקדמה, in I. 73 prop. 6 מקודמת. See also Introd. 10 אלקציתאן, for the Ar. אלקציתאן which is usually translated by T. המרות and here also by H.
  - (3) premise of a syllogism. II. 38, 82. Ar. אינמקדמה. See also Introd. 10.
- כי תארי השי"ת בשלילות הוא התואר האמתי, l. 58, Ar. הקל אישיגהו דבר מן ההקל. Avicenna and Iji use שלט ולאיטור. See HTh. 180, 313. The term is opposed to בהקל הדבור. See also I. 57, 85. בהקל מן המאמר. בהקל מן המאמר.
- קף (1) rotation. I. 70, 107. Ar. דוראן, H. הקפה.
  - (2) period, time-unit. מפני שהקף השבעה ימים הוא הקף בינוני III. 43, 54. Ar. דור H. זמן גבול.
- אלמשאחחה objection. I. 71, 107 Ar. הקפדה
- הקפה comprehension. הקפה בו ספק תכלית לו יש בו במה שאין תכלית לו יש בו בו ההקפה במה אין תכלית לו אין און אין ההקפה במה אין ארואטה.
- (1) analogy. I. 76, 132. Ar. קיאס, H. סברא. In II. 23. Ar. מקאיסה.
  - (2) analogue. II. 48, 97. Ar. קאיס.

- (3) rule, standard, III. 17, 23. Ar. קיאס.
- (4) syllogism, I. 5, 21. The difference between قياسا and is that the former signifies deduction, while the latter induction. See Avicenna, *Masail* 4.
- הוא ההקש ב... (Talmud הוא הדין) the same applies to. II. 17, 36. Ar. והוא הסברא ב... H. ... והוא הסברא פי
- וכן ההקש ב... the same applies to. I. 74, 125. Ar. וכדלך אלקיאס. H. ... וכן הסברא ב... פי
- ארה מקאים .syllogism. הקשות רבות .Introd. 10. Ar. עדה מקאים.
- sensation, perception. I. 46, 64. Ar. אחסאס. In I. 44 H. has מורגש.
- תרגשה יוצאת exterior sense (as distinguished from what Locke called internal sense or reflexion). II. 36, 77. Ar. אלמחסאס אלפארג; H. does not translate it.
- lose speech, inexactness, II. 1, 121. Ar. אלא lose speech, inexactness, II. 1, 121. Ar. אלא as fallen out). The Arabian authors such as Avicenna, Iji, Schirazi use the term. التوسع. See HTh. 268, 362.
- הרחקה rejection, improbability, absurdity. I. 1. So H. Ar. יפי. See II. 15, 25., Ar. אטתבעאד. In III. 26, 40 it corresponds to Ar. שנאעה and H. has דבה. T. also in I. 51, 72 renders אלתשניעאת by both, הוצאות דבות והרחקות. Some editions have wrongly רבות והרחקות.
- הרכבה complexity, compositeness. (opp. to פשיטות q. v.) I. 50, 69. Ar. חרכיב. See also I. 60, 90.
- הרכבה אחרונית final compositeness, i. e., the state of any thing around us as a result of combinations of elements and their compounds. Ar. הרכבה אחרונה, H. הרכבה אחרונה.
- הרכבה המזגית chemical compounds (as distinghuished from הרכבה שכנית). II. 22, 48. Ar. אתרכיב אמתואג, H. הרכבת ממסך, H.
- הרכבה שכנית mechanical mixture, juxtapositional compositeness. II. 22, 48; I. 73, 116. Ar. הרכבת H. קרבת המקום

הרמס (through misprint our text has Hermes with a "het". See Cosari I. 1.) Hermes Trismegistus ("the thrice greatest Hermes"), an honorific designation of the Egyptian god of wisdom, Thoth, to whom during the third and the following centuries numerous works attempting to syncretize Neo-Platonism, Philonic Judaism and cabbalistic theosophy were ascribed, some of which have come down in the original Greek, others in Latin, or Arabic translations; but the majority are lost. III. 29, 43. Ar. הרמס H. הרמס The Arabs identify Hermes with the Biblical Enoch whom they called Idris (Munk).

(1) metaphor. II. 29, 54. Ar. השאלה, H. מליצה. (2) generally, a figure of speech. I. 37 Ar. אסתעארה, H. אסתעארה. See also I. 21, 37.

lastingness, permanence. I. 13, Ar. אלבקא. H. leaves it untranslated.

השאר הנפשות immortality. I. 74, 128. Ar. בקא אלאנפס. בקא אלאנפס continuance, preservation. I. 30, Ar. קיום H. קיום חדברים argument, discussion. I. 71, 107, Ar. תרדיד אלקול. (1) perception. I. 46, 64. Ar. אדראך.

- (2) generally, cognition (in which sense indeed the word "perception" was used by older psychologists). שמשה עמשה עוים עוים עוים עוים I. 21, 37.
- (3) mental capacity, grasp. Introd. 3.

השנחה providence. See III. 17. Ar. שמירה H. שמירה. As to the question of the extent of providence and its implication in predeterminism, M. adduces four different theories all of which he regards as unsatisfactory and advances his own, or what he calls the Jewish, view. All living beings are endowed with the freedom of will, so that a reasonable basis is supplied for the belief in reward and punishment. It is man alone however that enjoys individual providence which takes the form of the shefa' or the influence emanated

from the Active Intellect on the human intellect. Apart from rational beings there is only a generic providence.

individual providence. III. 17, 26. Ar. אלענאיה אלשכציה

השגחה מינית generic providence. III. 17, 26. Ar. ענאיה נועיה, H. שמירת המין.

השואה comparison. III. 17, 26. Ar. אלתסויה.

תמאב אלמטאבקה Book of Harmony, Introd. 6. Ar. כתאב אלמטאבקה, H. ספר קשר הענינים עם השכל. It is a book M. intended to write to harmonize those Midrashic passages the literal meaning of which clashes with that which the mind holds as true.

שלמה moral advancement. III. 17, 26. Ar. שלימות H. אלחכמיל. צורה חלוצה H. לכלע, H. כלע השמט צורה, וווה הלוצה לכל השמט השמט, H. החומר thus bringing out the literal meaning of לשל which is "undressing".

השפעה השכלים על הנביאים emanation. פיץ, (lit. abundance), H. דעת נאצל which is incorrect, the meaning of the text being: the emanation from the separate intellects to the prophets. H. mistook the word אלעקול, the separate intellects, for their influence, the emanator for the emanation. See

השתוות equality. I. 74, 127. Ar. אסתוא.

השתכלות reflection, thinking. II. 4, 17. Ar. אלתאמל H. השתדלות השתדלות.

infinite series. שוה מביא אל ההשתלשלות I. 76, 126. Ar. שוה מביא אל ההשתלשלות. See Hirschfield's *Cosari* (Arab. Heb.) 346–347.

והשתקפות I. 59, 88. We should read הסתפקות (Munk).

השתתפות (1) commensurability. I. 73, 118. Ar. אלאשתראך H. שתוף. V. הבדל

(2) homonymity. I. 56, 83.

(3) association, cooperation, II. 1, 15 Ar. משארכה. H. The meaning is that the Deity does not consist

of two or more Beings who cooperate in the creation and government of the Universe, because of the logical difficulties of such a view. So Munk. Friedländer's rendering is not exact. For the word השתתפות in this sense, cf. III. 35, כי השתתפות (משארכה) בממון הכרחי לבני אדם ...

reflection, contemplation. I. 2, 15 Ar. אלתאמל. אלתאסר boldness, audacity. I. 69, 104 Ar. אלתגאסר.

מברא (1) element. II. prop. 25. Ar. מברא.

- (2) cause, principle. II. 4, 18. In II. 30, M. cautions the reader not to confuse the term החחלה with החלה which signifies not logical but temporal precedence. The Biblical word מחלה כסודים באשות החחלה, and החחלה.
- (3) premise. I. 73, 116; 73, 125; II. 15, 34. Ar. מבדא. "Principles of the Universe", a work by Alexander of Aphrodisia. Ar. אלכסנדר. See אלכסנדר.

תהלה שכלית intellectual מברא $\dot{\alpha} \rho \chi \dot{\eta}$, i. e., God. מברא עקלי.

- (1) specification, i. e., defining something by an attribute that belongs exclusively to that object. I. 58, 85. Ar. גבול H. גבול.
  - (2) particularly, the "argument from selection", showing that the variety of things though common in their material substrate, proves the existence of a Designer who assigned to each thing a different form. It thus combats the Aristotelian theory that the variety of appearance and move-

ment results from an eternal cosmic law. See I. 74, 127; II. 19. Ar. אלתכציץ, H. הגבלה. Palquera סגול . It is also called הרוך התיחר, I. 74, 126. V. כונה, חיוב.

תשוקה .(1) anxiety for. I. 31, 49. Ar. תעלק, H. חשוקה

(2) dependance, connection, I. 75, 130. H. חבור.

פחמדה endurance, continuance II. 19, 38. Ar. דואם.

בהתמדה continually. II. 19, 39. Ar. מסתמרא. Omitted by H. .... ואחר ההתנות במרע״ה excepting. ואחר ההתנות במרע״ה II. 45, 93. Ar. ובעד אלאסתתנא H. אלאסתתנא

התפעלות affection, emotion. III. 47, 59. Ar. אלאנפעאל V. הפעלות.

התפתחות origination. אחר ההעדר מציאות מציאות ווו. 14, 33. Ar. אפתחאח H. התחלה אפתחאח

solution of a difficulty, II. 18, 37. Ar. התרה H. פירוק.

7

הוהר V. זהר.

זוית angle. III. 15, 21. Ar. האוה.

זוית מוגשמת solid angle (ibid). Ar. זאויה מוסמה

ווית פשוטה plane angle (ibid). Ar. זאויה בסיטה.

ווית נצבת right angle (ibid). Ar. זאויה קאימה.

זיוף falsity. II. 20, 45. Ar. חוייף H. ביטול.

- ומאן. (1) time. According to the Jewish view which M. defends in II. 30, it is something created together with the Universe, an accident of an accident (מקרה במקרה), i. e., of movement, and hence of objective reality; not to be confused with duration (see המשך), involved in the thought of God existing before the world, which is purely subjective.
  - (2) time-atom. See I. 73, 119. According to the third and sixth propositions of the Kalam as expounded by M., time as well as matter consist of indivisible particles or atoms and accidents do not endure two succeeding time-

atoms but are each moment destroyed and recreated. The latter idea is called the creation of the accidents (בריאת המקרים).

זמן פרדי time-atom. V. זמן ווען פרדי time-atom. V. זמן ווען פרדי אלאזמנה אלאפראד ווען פרדי ווען פרדים. H. הומנים הנפרדים.

nutrition. II. 10, 26. Ar. גאדיה. The whole passage is omitted in H.

זרות anomaly. II. 47, 96. Ar. אדוד, H. חרוש.

π

- (1) work, treatise. see I. 71, 107. Ar. דיואן ,תואליף H. ספר, חבור, ספר.
- (2) conference. Introd. 3. Ar. אלאנתמאעאה H. ימי חברתך. member, coreligionist. I. 71, 107. Ar. צאחב. It may, according to Friedländer, include also the Karaites.
- מחובר ל... moreover, furthermore, besides. II. 22, 49. Ar. לישנו אלי H. כל שכן. The expression occurs frequently. See also I. 51, 71; 65, 97. III. Introd. 1 (here H. תלוה).
- חדודית pointed. conic. I. 60, 90. Ar. מכרוטה H. חדודה.
- מחרש creator. I. 28. Ar. מבדע. H. מבדע created, something created. I. 74, 125. Ar. הארה, מחרה.
- מתחדש (1) created, comething created. I. 23, 39. Ar. אדת H. חארה.
  - (2) temporary, changing. II. 7. Ar. מחודשים H. מחודשים.
  - להעלות המביאים והמתחדשים והמונעים בחקו להעלות המביאים והמתחדשים והמונעים בחקו II. 18, 37. Ar. אלטוארי, H. החדושים. The expression המביאים והמתחדשים should be taken—the translations of Munk and Friedländer notwithstanding—as hendiadys, and should be rendered "changing stimuli"; as in the whole passage only two conditions are discussed, i. e., לפי מכואים מתחדשים מביאים המתחדשים מניעים. Comp. also II. 14, 33.

- (אלדואעי אלטאריה) בו המתחדשים המביאים או המונעים או המונעים. For another example of hendiadys in M. see Munk II. 7 p. 76, n. 1.
- (1) temporary, transient thing, חדושים III. 16, 22. Ar. אלחואדת (lit. events).
  - (2) creationism, creatio ex nihilo. II. 17, 36. Ar. אלחדות. H. gives here a strange version. This is the view of the Bible. The Aristotelian view that the Universe is beginningless lacks conclusive evidence. II. 25. M. also mentions the Platonic view admitting creationism but assuming a primordeal hyle coeternal with God. II.
  - 13. See however my *Space in Med. Jewish Phil.* 5–14 for a different interpretation of the Platonic view.
  - (3) novel idea. II. 26, 52. Ar. אלנכתה H. חמדה.
- חדוש העולם creatio ex nihilo. I. 74, 125. Ar. חדה אלעאלם. In II. 25 we also find the form חדות אלעאלם.
- יוצא חוץ למרכז .V חוץ למרכז
- חוץ להקש irregular, anomalous. II. 13, 31. Ar. כֿארגֹ ען אלקיאס, H. אויץ מן הסברא. See also יוצא חוץ להקש.
- אוש sense, I. 47. Ar. האסה, H. רגש. The five senses as given in this chapter are משלמס) משוש (אלסמע) שמע (אלסמע), ראות (אלשם), האלהוק).
- דוש ממשש tactual sense. II. 36, 78. Ar. חוש ממשש H. אבר המשוש
- sensuous (relating to the senses). I. 28. Ar. חסיה, H. הסיה in I. 5.
- וורה (1) regret, remorse, change of opinion. וידברו לפי מה שיתחייב. I. 46. Ar. אלתרדר. Munk brings a variant אלתכרד (which, I think, is a corruption) and takes both Arabic terms in the sense of repetition, translating: "d'inculquer des ordres". He also cites H. ולשוב בענין with the remark "ce qui manque de clarté". But it is evident that both H. and T. take אלתרדד in the

sense of return or vacillation of opinion. Cf. Shirazi 300 a יענג ולאפט. HTh. 172. M. HTh. 172. M. probably has in mind such passages as: "And the Lord repented that he had made man on the earth" (Gen. 6,6.). Friedländer's rendering "refusal" does not commend itself, nor his rendering מענה (אלואב) meaning "reply" by "consent".

- (2) returning, repetition. II. 10, 26. Ar. אלעודה.
- חזור return. II. 10, 26. Ar. אלעורה.
- (1) to necessitate, to lead to, to imply. II. 30, 58. Ar. אוֹבּב. See also I. 52, 73; I. 59.
  - (2) to affirm (as distinguished from שלל, to deny), to ascribe. I. 52, 12. Ar. אוב H. סמך על. See also I. 34, 53.
- it will logically follow. II. 4, 20. Ar. לום See also Introd. 10.
- (1) essential and inseparable connection. II. 1, 14. Ar. דבוק H. דבוק.
  - (2) inherence of a necessary accident such as life or reason in man. I. 52, 72. Ar. אלחלאום H. הצמדה. Arabian authors would speak more often of ולהלפים. HTh. 245. Jurjani (200) draws a distinction between ענה ולפים i. e. the inherent accident of a concrete being and ענה that of abstract essence (HTh. 348).
  - (3) drawing the conclusion of a syllogism. I. 76, 133. Ar. לאום.
  - (4) refutation. See II. 18, 38. where the meaning is refutation of creationism. Ar. אלואם. This Arabic term is different from יב in that it signifies indirect or apagogic refutation, while the latter means direct refutation. HTh. 245. Munk's translation "raisonnement" and Friedländer's "argument" are inexact.
  - (5) the doctrine of "necessary result", the Aristotelian

view that the Universe is a necessay co-eternal effect of the First Cause. This M. combats and proposes his theory of התיחדות that the world in all its infinite and inexplicable variety is the product of design and selection,—a theory leading to the dogma of creation. See II. 19. Ar. אללוום. See also II. 1, 16.

- (6) affirmation (as opp. to שלילה or negation). I. 58. 85 Ar. אלאינאב.
- חיוב המציאות בבחינת העצם necessary existence of something on its own account, as distinguished from the kind of existence of a necessarium ab alio which per se has only possible existence. II. 1, 15. Ar. אווב אלווד באתעבאר אלדאת.
- תחוייב המציאות or as in I. 52, מחוייב המציאה, of necessary existence. This can be either on its own account (בבחינת עצמו) or ab alio (בבחינת סבתו) in which case it is per se only אפשר המציאות God alone is of necessary existence per se, being his own cause. See II. prop. 20. Ar. אווגור באעתבאר האתה H. See also II. 1, 15.

ם מחייב a positive attribute. I. 60, 90. Ar. תאר החיוב H. תאר החיוב V. נפש חיה V. נפש חיה

- שוכמה wisdom, which as M. maintains in III. 54, stands for the following four things: 1) scientific knowledge, 2) artistic skill, 3) ethical dispositions, 4) cunning. Religious truths scientifically demonstrated constitute what M. calls "perfect wisdom" (חכמה גמורה) See III. 54, 69. Ar. החכמה במאמר מוחלט, H. אלחכמה במאמר מוחלט.
- מלאלאהי ס חכמה אלהית metaphysics. Introd. 4. Ar. אלעלם אלאהי. See also Introd. 6, and I. 33. Arist. also called his first philosophy in which the ground of all being is discussed, theology. See his Metaph. E. 1, 1026. a, 1.19: "There must then be three theoretical philosophies, mathematics, physics and what we may call theology, since it is obvious that if the divine is present anywhere it is

present in things of this sort." See also 1064 b, l.1. See also MH. 14, where after a similar classification of the "theoretical philosophies", theology or metaphysics is said to consist of two parts: 1) the study of all that transcends matter, such as the deity and the pure intellects or angels, and 2) ontological investigations or a study of the fundamental causes of Being.

מלאכת ההגיון. H אלקואנין אלמנטקיה. Ar. מלאכת ההגיון. H אלקואנין אלמנטקיה. the Kalam, or Arabian scholasticism which, in its underlying idea of attempting to harmonize reason with religion, had its origin in the writings of Greek and Syrian Christians who sought to defend the teachings of their faith with philosophical weapons. See I. 71, 108. Ar. עלם אלכלאם H עלם הדבור.

תודים הטבע הישית physics (in the Aristotelian sense of "natural science").

Introd. 4. Ar. אלעלם אלטביעיה. It is also called מעשה בראשית (ibid). See also II. 23. Ar. אלעלם אלטביעיה. The wide meaning of the term may be seen in the comprehensive task assigned to it in MH. 14, namely to investigate the attributes and causes of all natural objects such as mineral, plant and animal and also to study "that which contains all these; namely, time, space and motion." Nature was conceived by M. as the whole wide world in so far as it is not interfered wth by man. This conception is based on the Aristotelian antithesis of natural and artificial. See MH. ibid. and the Berlin ed. of the Gr. text of Aristotele's *Physics* pp. 1926, 1025 b.

חכמת למודיות mathematics (which also comes from a root meaning "to learn", μανθάνω) consisting of the Pythagorean quadrivium: arithmetic, geometry, astronomy and music,. I. 73, 123. Ar. אלעלום אלריאציה, H. חכמת הלמודים. Cf. MH. 14.

the science of religion in its essence, the

philosophical treatment of religious principles, as opposed to hokmat ha-torah or talmud which is a study of the outgrowing laws. Comp. shorashiyim. Introd. p. 4. Ar. עלם. The word 'emeth is not quite exact. The distinction is certainly not between "true" and "false", but between the principles or essence and the legal ramification. The word הקיקה should therefore be rendered by השהה or השהה (g. v.). Comp. M. Arnaud's Etude zur le Soufisme par le cheikh Abd-el-Hadi b. Ridouane (Alger. 1889) p. 11.

מחלה. See also III. 46, 57. מחלה. See also III. 46, 57. חלילה circle, rotation. See I. 11. Ar. דור, H. הקפה. אכתלאף difference, change. II. 1, 15. Ar. אכתלאף. מתחלף different, something different. I. 74, 127. אלמכתלף.

התחלפות אישי individual variation. II. 40. Ar. אלאכתלאף אלשכצי איש בכל איש.

(הלק) וו it is disputed, concerning....I. 74, 127. Ar. מבתלף.

סposition, contradiction. II. 23, 49. Ar. מכאלפה. מכאלפה different, varied. I. 51, 72. Ar. שתות. מנקסם. divisible. II. prop. 7. Ar. מנקסם.

מנקסם קאבל אלתגזיה divisible. I. 35, 56. Ar. מנקסם קאבל אלתגזיה H. מתחלק מקבל החלוק. The expresssion seems redundant. גיר מנקסם indivisible. I. 73, 117. Ar. גיר מנקסם.

תלוקה הכרחית (διχοτομία, a bimembral division, taking a term and its contradictory, which by the principle of "exhausted middle", exhausts the possibilities). II. 1, 12. Ar. קסמה צרוריה H. אלוק בהכרח ועל כל פנים. See also III. 16, 22; 25, 38. where Ar. חלוק על כל פנים אחלות העסים צרורה. Sometimes the term is extended to a logical division which is not dichotomous so long as it is exhaustive. Plato insisted that all classification must be dichotomous, and was opposed by Arist.

See III. 16, 22, where a חלוקה בהכרח אמתית חלוקה (תקסים צרורי בחיח) is made into three parts and H. turns it into a strict dichotomy. Munk and Friedländer in all these quotations give various and loose renderings, not realizing the technicality of the term.

- ערך. (1) honor, dignity, I. 8. Ar. ערך. Palquera (p. 149) calls attention to the mistranslation of the word שח which has here the sense of dignity and not as T. rendered it "lot". It is probable however that in his faithfulness to the original, T. purposely selected the word אוב שוב שוב לב טוב חלק טוב לב טוב חלק טוב ווב חלק טוב (Yerush. San. I. 19, 3). Indeed in III. 22, referred to by Palquera himself, and in I. 20 where the word is unmistakably used as synonymous with מדרגה, the Ar. שח is rendered by אחרנה.
  - (2) an alternative; one of the two or more possibilities of which one is to be chosen. See quotation s. v. חלוקה הכרחית. Ar. קסם
  - (3) individual (as opposed to species). שהחלקים אמנם יושגו ושגו ושנו אבשכל H. פרטים.
  - (4) detail. III. 26, 40. Ar. אלמאיאת, H. פרטיות.
  - (5) atom. I. 71, 108. Ar. אלנו. V. חלק שאינו מתחלק.

מתחלק מאינו מתחלק atom. The theory of atomism constitutes the first and most consequential proposition of the Kalam. See I. 73. The material world consists of created indivisible, non-magnitudinal, totally uniform, particles which when mechanically, i. e., contiguously combined, make up the manifold variety of existence. Ar. חלק H. חלק. See also I. 51, 71 where H. has השרים for השרים, thus evoking Narboni's rebuke ומי שכנהו על שר אחזהו שר

מלאסה smoothness. II. 21, 47. Ar. מלאסה.

וחמה In II. 24, 50. חמה the word, the word, the word אלמטה מגבבנונית גלגל כוכב חמה, the word should be effaced (Munk).

- (1) the human body, as distinguished from the intellect, preventing man from attaining his highest perfection, and constituting the origin of evil. Introd. 8. Ar. מארה, H. אומר הגוף. See also I. 17; III. 8.
  - (2) matter as opposed to form, the ideal undifferentiated $\Im \lambda \eta$ in the Aristotelian philosophy which when united with form is turned into a definite reality. In his exposition of Aristotelianism (Introd. to pt. II, M. states as the twenty fifth proposition that in I. 17 he adds a third element, privation. The introduction of this new element may be explained, I think, as follows: To Arist.—in contradistinction to Plato—matter is not mere non-being or $\sigma \tau \dot{\epsilon} \rho \eta \sigma \iota s$ but a $\delta \dot{\nu} \nu \alpha \mu \iota s$, a possibility and a capacity of being formed, some sort of hunger for a definite form, so that matter attains to some degree of reality and may therefore be a principle of Being. It is this capacity for a definite form that M. isolated and added as a logically—though not ontologically—separated principle of Being. V.
- ומר אחרון immediate matter, i. e, the matter of which something is immediately formed. Thus the limbs are the immediate matter of a human being, whereas the four elements are the remote matter. See מארה I. 73, 122, Ar. מארה
- קחומר משותף common matter, the *materia prima* out of which the sublunar world was formed. II. 19, 39. Ar. אלמארה אלמארה H. קחומר משתחרבה
- the higher matter, the "quintessence" of the spheres, as opp. to אומר חחתוני which is the common substrate of the sublunar world. II. 26, 52. Ar. מארה עלויה.
- חומר קרוב immediate matter (ת. v.). Cf. MH ch. 9, and Arist. Metaph. H. 6, 1044 a. L. 15, and 1044b. L. 1. See Introd. 8. Ar. מאדה קריבה H. טבע קרוב

- For teba' in this sense, comp. Shirazi 223a (HTh. 197) مدالط الحالية الخالية الخالية
- אטן (1) materia prima ($\mathring{v}\lambda\eta$ $\pi\rho\acute{\omega}\tau\eta$), the common material substrate of all things in the sublunar world, also called אותף משותף and חומר חומר ק. v. This $\mathring{v}\lambda\eta$ is by definition (בבחינת אמתתו) devoid of all form; in reality it is always endowed with some form, together with which it serves as matter for higher and higher forms. I. 28. Ar. אלמארה אלמארה
  - (2) the sublunar world of change, II. 10, 27.
- ווסר תחתוני חומר החתוני הומר החתוני הומר תחתוני הומר תחתוני הומך the $\ddot{\nu}\lambda\eta$, the common substrate of all changing things in the sublunar world. II. 26, 52. Ar. מארה ארה H. ספליה
- excess, particularly of kindness. III. 53.
- הסר false, defective, imperfect. III. 51, 67. Ar. אלנאקץ H. See also I. 36, 57 where H. also הסר.
- נקץ (1) imperfection. I. 36, 57. Ar. נקץ.
  - (2) ebb, II. 10, 25. Ar. אלמור.
- investigation, discussion. I 50, 70. Ar. חקירה H. חקירה.
- משיה desire, will. II. 18, 37. Ar. אראצה H. רצון (while for משיה in the same passage T. has רצון and H. רפון).
- וצי קוטר radius. II. 24, 50. Ar. וצף קוטר.
- קח (1) claim. II. 53, 68. Ar. אח H. חובה.
  - (2) relation, respect, regard. בחק with reference to (a common Arabism in T. and H.). See I. 51, 71; III. Introd. 6. Ar. פני חק
- מחברות מאמשah, a story in rhymed prose with occasional metric verses. This Arabic species of composition found some Hebrew imitators, particularly Harizi in his collection of Makamat to which he gave the name of Taḥkemoni. Introd. 3. Ar. מחברות מליצות H. מחברות מליצות.
- ספר החרוטים I. 73, 123. חרוט Book of Conic sections. Ar. המחודדים Book of Conic sections. Ar. המחודדים See המחודדים P. (p. 60).

הרמס V. חרמת.

2

- טבע (1) nature. II. 14, 33. Ar. אלטביעה.
  - (2) instinct, natural peculiarities. III. 47, 60. Ar. אלשבאע. See also II. 4, 18; III. 23, 36.
  - (3) habit. I. 52, 73, Ar. קנין עלכה פנין ע. V. It is the first kind of quality (V. איכות איכות), corresponding to the Gr. בניג which Arist. in the Categories ch. 8 explains as differing from disposition ($\delta\iota\dot{\alpha}\theta\epsilon\sigma\iota s$) in being more lasting and stable. It consists of habits of science as well as virtue, (for according to Arist.—with whom M. agrees—moral virtue arises from habit and is not, as Plato taught, divinely bestowed. See his Ethics, ch. 1 and 5), provided that it is $\chi\rho o\nu\iota\dot{\omega}\tau\epsilon\rho o\nu$ kal $\mu o\nu\iota\dot{\mu}\dot{\omega}\tau\epsilon\rho o\nu$. This indeed, as Munk pointed out, is the meaning of הממך מתמכן. See also מובל בלק מתמכן.
- מה שאחר הטבע מה Aristotle's Metaphysics I. 57, 84; II. prop. 25. Ar. מא בעד אלטביעה. This is an exact translation of $\tau \grave{a} \ \mu \epsilon \tau \grave{a} \ \tau \grave{a} \ \varphi \upsilon \sigma \iota \kappa \grave{a}$ given by Aristotle's editors to that work of his dealing with first principles, indicating that this portion should stand after the Physics in the order of the collected works. For a different interpretation of the name, see the histories of philosophy by Ueberweg and Schwegler. Another name of this work is חבמת אלהות q. v.

טבעי (1) natural. II. 20, 45; 30, 63. Ar. טביעי.

(2) physicist. II. 15, 34. Ar. אלטביעיין H. חכמי הטבע.

שומטום Tomtom, an Indian author of works on magic. See Munk a. l. Ar. מטטם.

מוטעים, הטעאה V. מוטעים.

ענן refutation, I. 73, 118. Ar. אחתוֹאוֹ H. הבאת טענה.

מענה argument, (to be distinguished from proof, מופת q. v.). מופת ק. אלחנג ווהמופתים ויסכל ההפרש בין הטענות והמופתים וווה ווווה אלחנג וווה מכנעף, control. גבול v. גבול ערד.

עלמאינא (1) scholar. Introd. 9. Ar. עלמאינא H. והכמינו I suspect the word ידועינו in T. is a corruption from ידועינו which would be a faithful rendering of the Arabic. [Thus R. and S.].

(2) notion, idea. II. 38., 82. Ar. אלמעלום H. הידיעה.

ידיעה cognition, knowledge, comprehension. II. 16, 22. Ar. אלעלם אווא but also ידיעה. To know, M. maintains, is mentally to embrace an object, to encompass it (מקיף וכולל דבר . T. מקיף וכולל דבר); hence the infinite is unknowable. In modern philosophy, however, the distinction is made between apprehension and comprehension.

עלם במא סואה ידיעה בכל אשר זולתו omniscience. III. 16; Ar. עלם במא טואה H. ידיעתו לוולתו

Against those arguing that the affirmation of divine omniscience would compromise divine justice, since His foreknowledge of an action would make it necessary and thus remove responsibility from the human agent, or that the knowledge of the infinite variety of things would not be compatible with divine unity, M. maintains that God's knowledge, being His essence—in opposition to the Attributists—cannot be compared to human knowledge.

יוחני המדקדק John Philiponus, the grammarian, who lived at Alexandria at the end of the sixth century and the early part of the seventh. M. alludes to his Refutation of the treatise of Proclus on the eternity of the Universe

- and the Cosmogeny of Moses.—(Munk). I. 71, 108. Ar. יהיי אלנהוי H. יהיי המרקדק.
- יחוד, יחוד (1) unity of God. I. 35, 56. Ar. יחוד. See also I. 75, 107; I. 75. In Arabia it was ibn Tumart who drew this sharp line between *tawhid* and *tajsim*, to the adherents of the latter of which he declared war and inaugurated the pontifical rule of the *Muwahhids*.
  - (2) specification, defining something by an exclusive attribute. I. 58, 85. Ar. תבול, H. גבול.
- עיחד (1) unitarian, anti-attributist. I. 53, 77. Ar. אלמוחד. V. The context shows that the term is used in the sense it often has in Arabic literature, i. e., as referring to the opponents of divine attributes. The Mu'tazilites were called الموحدة. See HTh. 266.
  - (2) Specifier, the Divine Being who assigned one of the many possible forms (עוברים) to a certain substance. I. 74, 127. Ar. מכצץ, H. מנביל. This term is used by the Mutakallimun in connection with the so-called דרך התיחד, or the argument from specification for the doctrine of creation. V.
- סחיחד one whose soul is united with God. II. 36, 78. Ar. אלמחוחד. Munk translates "solitary" (see his note a. 1.) and Friedlander renders "distinguished." The context however leads me to think that the word is used in the Sufi sense, i. e., unity with God. Jurjani and Kashi also speak of וلاتحاد in this sense. See HTh. 360.
- יחוס, יחס, יחס, a relation of generic resemblance among species, and hence inapplicable to the deity. I: 11; I. 52, 74. Ar. מכה H. יחס, ערך Cf. 'Ikkarim p. 108. It does not denote mutual dependence and it is therefore different from הצטרפות, q. v.
- יחס to ascribe. מיוחסות I. 21, 37. Ar. מנסובה. מנסובה power to do or not to do, freedom of will. I. 73, 120.

Ar. אלקדרה. See Jurjani 19 for the definition of the term. The Mu'tazilah believe in freedom while some of the Asharites propound the theory of kasb. See קניה.

המסמעה מטלקה (Comp. מולה נמורה in Jurjani fies, as M. explains, that man acts by his own nature, choice and will. Comp. וויישלים וליישלים וויישלים וויישלים

יסד וישב to establish I. 71, 109 Ar. קררהא H. מה שהם משערים evidently reading

יסודות elements I. 72. Ar. אסתקסאת.

נוסף על (יסף) accidental (that which Spinoza calls a "mode"), as opposed to essential I. 57, 84. Ar. איר על. See also I. 73, 118.

מוסף superfluous. II. 14, 33. Ar. זאיד H. איד הוספת. See דבר מוסף, ענין מוסף על עצמו.

מוסיף additional. II. 26, 52. Ar. אלזאירה H. נוספת

מוסף על in addition to. II. 48, Ar. יותר H. יותר

יעוד promise. I. 11, Ar. ועד, H. נחמה.

יצא אל הפעל .H. לרו to be actualized. II. 38, 81. Ar. יצא אל הפעל.

מחוצה לו .H. לארגה Ar. לארגה, H. מחוצה לו .מחוצה לו .

- (2) excentric (i. e., not having the same centre) II. 24, 50. Ar. אלכארוֹ.
- יוצא חוץ לעצמו extrinsic, I. 69. 104. Ar. לארנה, H. הוץ לעצמו, H. הוץ לעצמו. The will or wisdom of God is not extrinsic, i. e., is not something apart from Himself.
- יוצא חוץ להקש irregular, illogical. II. 24, 50. Ar. לארג ען אלקיאס H. חוץ מן הסברא.
- יוצא חוץ למרכז excentric (not having the same centre) I. 11,27. Ar. הוץ מעמודו H. חוץ מעמודו.
- יציאה (1) departure, deviation. II. 24, 50. Ar. אלכרוג
  - (2) excentricity. II. 24, 50, Ar. ברוג .
  - (3) excretion. II. 17, 35. Ar. תגוט, H. שיהיה נפנה.
- יציאת המרכז excentricity. II. 24, 50. Ar. יציאת המרכז H. יציאת המרכז העמוד.
- יציאה מן הכח אל הפועל transition from potentiality to actuality. II. Introd. prop. 5. Ar. כֿרוגֹ מן אלקוה אלי אלפעל. See also מוצא , מוציא.
- יצע V. הצעה.
- יצר to form (to be distinguished from ברא which denotes creatio ex nihilo). II. 30, 63.
- ביצירה by nature. II. 36, 78. Ar. בטבע הבריאה, H. בטבע הבריאה. אונבלה של הבריאה הורות (ירה) הוראה mean, indicate. I. 61, 92. Ar. אוניה ע. הוראה.
- ישב (1) state, establish. II. 13, 31. Ar. יסר H. יסר.
  - (2) use, employ (an expression). I. 59, 89. Ar. לקח H. קל q. v.
- ישוב comprehension, I. 48, 67. Ar. אקראר, H. תכונת. See also ברך ההנחה והישוב s. v. דרך.
- מיושב fixed, stationary. II. 13, 30. Ar. מסתקרה, H. שוקט.
- תסתקר (1) to be fixed, stationary, תחשב II. 13, 30. Ar. תסתקר H. תשקוט.
  - (2) to be established, confirmed, II. 45, 93. חקריר H. q. v. See Munk's note a. l.

(3) to be deliberate I. 2. 15. Ar. nann. It is opposed to judging by tehillat ha-mahashabah.

ישוב existence, "סדו, quoddity. (Munk) I. 58, 85. Ar. אניה H. היות. We can conceive only the existence of God, not His essence. Comp. Shirazi 326 b. (HTh. 130) פוجب

ישמעאלים Islam. I. 71, 107. Ar. אלאסלאם.

ישרון straightness (in the movement of the planets). II. 10, 26. Ar. אסתקאמה H. יישור אפר Munk a. I. See also I. 73, 123. ישר V. הישרה V. הישרה

(1) sphere. II. 4, 20. Ar. מידור, כדור, כדור, כדור, אלכרה. Altogether there are nine spheres, some of which themselves consist of a number of spheres. See גלגל.

(2) universe. I. 72, 110. Ar. אלכרה H. עיגול.

a sphere containing figures, i e., stars. II. 9, 25. Ar. אלכרה אלמצורה. V. אורה.

כדורי spherical. I. 60, 90.

כדוריות sphericity. I. 36, 57. Ar. כריה.

כוכב Mercury. II. 24, 50. Ar. עטארד. It is in the second sphere nearest to the earth. In II. 9 (H. II. p. 152) H. wrongly renders כוכב צדק של עטארד. See ...

כוכבים נבוכים planets. II. 9, 25. Ar. הואכב אלמחירה.

כוכבים עומדים fixed stars. II. 9, 25. Ar. אלכואכב אלתאבתה.

משפטי הכוכבים astrology. II. 12, 29. Ar. דיני H. דיני H. הכוכבים

מכין, מכוין, תכונה, הכנה .V. כון

prepare matter for its form, הכינו, II. prop. 25. Ar. היאה, ...

- לוונה the theory of design—which M. advances against the Aristotelian theory of necessity (חייב)—that the Universe is not a necessary and natural development (על צד החיוב הטבעי) of the materia prima, as Arist. taught, but the product in all its variety of supernatural design or specification. Cf. התייחרות. See II. 19, 39. Ar. קצד.
- כונה ראשונה primary aim, i. e., that which is desired per se. III. 32, 45. Ar. אלקצד אלאול.
- סונה שניה secondary aim, i. e. that which is desired not per se but as conducive to something that is desirable per se, III. 32, 45–46. Ar. אלקצד אלהאני.
- (1) potentiality. I. 55, 82. Ar. קוה On the difference between potentiality and possibility, see אפשרות.
  - (2) a quality, essential or accidental, of a material object. II. prop. 10.
  - (3) natural force. הכחות כלם מלאכים II. 6, 23.
  - (4) result. וכח דבריהם שהוא אצלם מושכל II. prop. 11. H. ומכח דבריהם יצא
- בכח in potentia (δυνάμει), the state of being endowed with a dormant capacity which may be developed into an actuality. I. 55, 82. Ar. באלקוה.
- שכל בכח intellect in capacity, i. e. before conceiving a certain object which is a מושכל בכח (Ar. אלמעקול באלקוה). After conceiving, it becomes an intellect in actu, a sekel befo'el, in which sekel and muskal are identical. See I. 68. 101. Ar. עקל באלקוה.
- influences of the spheres. II. 30, 60. Ar. אלקוי אלפלכיה.
- rational faculty. It is this faculty which in prophecy receives the *shefa*' or the divine influence through the *sekel ha-po'el* or Active Intellect. II 36, 76. Ar. אלמקה אלנאטקה, H. כח הנפש המדברת.
- אלקוה אלראפעה force of repulsion. II. 38. 81. Ar. אלקוה אלראפעה.

- קוה אלאסתעראר. The mind of the child at birth is only a faculty or a capacity of acquiring knowledge, a hylic or material intellect, what Arist. called, νοῦς παθητικὸς. Munk notes that M. follows in this respect Alexander of Aphrodisia.
- יונית vital or animal force. III. 46, 59. Ar. אלקוה אלחיואניה. H. כח נפש החיה.
- בח כעסני faculty of anger, II. 23, 49. Ar. אלקוה אלגצביה H. מאות כעס
- לח המדבר the rational power which is the essence or the "specific difference" of the human species. I. 53, 76. Ar. אלנאטקה H. אלנאטקה, the feminine gender being due to the Arabic. T. also often uses *koah* as feminine.
- אלקוה אלמתכילה imaginative faculty. II. 36, 76. Ar. אלקוה אלמתכילה H. מחשבה T. also uses sometimes the word מחשבה for imagination. Boer (Widersprüche der Philosophie, p. 84) seems to distinguish between القوة الحيالي and القوة المتخيلة, the latter being limited to animals; but no such limitation is implied in our text.
- intuitive or a *priori* faculty. as opp. to discursive, mediate reasoning. II. 38, 81. Ar. קוה אלשעור, H. כח ההרגש.
- מתפשט an extended force, i. e., one residing in a body, e. g., heat in a burning coal. Such a force is divided when its body is divided and, according to prop. 12, is finite, i. e., its influence reaching out in space must come to a limit. II. 1, 96. Ar. קוה שאיעה H. כח פושטח. See Ta'am zekenim p. 77.
- אניתת psychic faculty residing in the brains. III. 46, 59. Ar. אלפוה אלנפסאניה. H. אלפוה המדברת ברי q. v.
- סרוב proximate potentiality, a potentiality which is about to be actualized, III. 51, 67. Ar. קוה קריבה.

appetitive faculty, the source of which is the liver.

III. 46, 59. Ar. אלשהוה H. האוה.

תילות niggardliness. III. 46, 57. Ar. לקפוץ ידו H. אלשה organ, instrument. I. 4, 19. Ar. אלה.

מרף זמאן .adverb of time. I. 37, 59. Ar. מרף זמאן. מרף מכאן adverb of place. I. 37, 58. Ar. מרף מכאן.

כולל (כלל) (בולל (כלל) ordinary cordinary power of reasoning.

II. 38, 82. Ar. אלעאם H. פשוט H.

- (2) common, including. הנפש החיה הכוללת לכל מרגיש I. 41, 61. Ar. אלעאמה.
- (1) compound, aggregate, II. 1, 16. Ar. קבוץ H. קבוץ. In II. 26, 48. H. renders kelal.
  - (2) greater part. III. 8, 12. Ar. מעטם H. רוב.
  - (3) cause, motive purpose. I. 5, 21. Ar. מערץ. The rendering of T. does not seem to be exact nor is that of Munk: "ensemble". H. more correctly ענין כללי generic (as opp. to 'ishi, individual), universal. I. 73, 123. Ar. אלכלי.
- in a somewhat לקצת כללות (1) general way, wider sense. לקצת כללות larger sense, not in its strict meaning. II. 45, 90. Ar. בעמום H. על דרך כדל אינמאל. See. also II. 47. 96, בכללות Ar. אומאל (2) an appellative (i. e. a name designating a whole class, as opp, to a proper name belonging to one individual). עמום לאלגיר .I. 61. 91. Ar עמום לאלגיר .H. הדור וכללות לאחרים כוללת לשתיהם ותפארה. Friedländer renders "acknowledged distinction", and Scheyer also takes it in this sense; but Friedländer's arguments (see note a. l.) for rejecting Munk's translation are not quite convincing. Cf. the same expression elsewhere in the same chapter מבוארי הכללות והגורה. (3) concept, universal. שכליים שכליים ושאר הכלליות דברים שכליות III. 18, 26. Ar. אלכליאת H. כללים. M. evidently adhered to Abelard's conceptualism which was the predominant theory in Arabian thought; and Munk is not altogether exact in labelling M. a nominalist. A strict nominalist regards the uni-

- versal as a mere name or a word, a flatus vocis; while according to M. it is a mental reality, a sermo or $\lambda b \gamma os$ with which the mind operates when it thinks. See also I. 73, 123 ובשכל יבדל הענין הכללי מן הענין האישי ולא יתאמת Comp. I. 51, 72: וה כמאמר הענינים רוצים בזה הענינים הכללים אינם נמצאים ולא נעדרים.
- quantity; one of the Arist. categories, ποσον, one of the four categories subject to change. II. prop. 4. Ar. אלכם
- quantity, magnitude. According to the Kalam, which maintains that the accidents are inherent in the atoms, quantity is not an accident. I. 73, 118. Ar. אלכם. In prop. 22 H. has הדמות but that is apparently a mistake for הכמות.
- discrete quantity, e. g., number, as distinguished from כמות המתבק, or continuous quantity, e. g., measure or magnitude. I. 57, 84. Ar. אלכם אלמנפצל H. הכמות הנבדל
- ענוי (1) pronominal suffix. I. 21, 37. Ar. אלצמיר.
  - (2) reference. I. 65, 97. Ar. אלכנאיה.
- ענוה .H כשוע humility, meekness. III. 47. 59. Ar. ענוה H.
- לכנס (כנס) אהחלותי בו to begin II. 2, 17. Ar. נאשב, H. מה שהחלותי בו. In his letter to ibn Tibbon, M. emends this passage, but see also I. 5, 2. Comp. Mishnah, Berakot I^a , נכנסים.
- להעמיק H. אלכוץ מע אלכוץ מע אלכוץ מע אלכוץ מע אלכוץ מע.
- הכנס גשם בגשם penetrability. I. 73, 122. Ar. דלול גסם פי גסם אוף באשם H. שיכנס גוף בגוף בגוף.
- במאמר tautology. I. 51, 71. לפל במאמר H. הוורת אלקול
- כת category, class. III. 15, 21. Ar. קביל.

- יכבר התבאר שאינו נופל תחת הזמן ג״כ. on account of, because of. ל...

  ולבר התבאר שאינו נופל תחת הזמן ג״כ. This H. מפני H. מפני H. מפני This Arabic use of the lamed is common in T. Cf. e. g. II. 20, 46; II. 36, 78.
- לואה defective, imperfect. I. 75, 131. Ar. נלאה H. נלאה.
- ליאות defect, imperfection. I. 75, 131. Ar. און H. הולש See also II. 24, 50.
- לב kernel (opposed to קליפה), the hidden meaning of an allegory.

  I. 71, 107. Ar. לב H. פרי
- מתלבד (לבד) closely joining. III. 2, 4. Ar. לאוק H. דבק.
- לבד. See II. 38, 82. Ar. לבד. ה'ארא הואר תלך אלארא הדעות ההם לבד. מימני הדעות ההם וגבוליהם H. מקומות הדעות ההם לבד evidently reading החדהא
- ובלבד especially. It is used by T. in a different sense from that of "but only", "provided", which it has in Talmud: מה מה ולא כח בגשם אינו דבר נמצא בשום פנים כתחלת ציור האדם שאינו גשם ולא כח בגשם אינו דבר נמצא בשום פנים כתחלת ציור האדם. I. 46, 64. Ar. ובלבד אצל הרמיון ובלאצה II. II. 8, 11. H. has וכל שכן It is curious that for ובלאצה in III. 47, 51, T. has וכל שכן and H. ובלבד.
- ליחה humor. Four cardinal humors were supposed by ancient physicians to constitute the human temperament, which varied in accordance with the relative proportion of the red, white, green and black humors in one's system. I. 72, 113. Ar. אלאכלאט אלארבעה.
- למה because. II. 37, 51. Ar למא H.... מפני ש. This Arabism is very common. Cf. Introd. 3; I. 71. 107.
- (1) mathematical. I. 72, 115. Ar. תעלימי
  - (2) mathematician. II. 11, 27. Ar. תעלימי H. לומר חכמת
- חכמת המות למודיות mathematics. Introd. 3. Ar. אלתעאלים. H. חכמת הלמודיות. V. הלמודים

- למודים mathematical science, particularly astronomy. II. 4, 20. Ar. אלתעאלים.
- regard, assume. I. 69. 102. Ar. אלד, H. מצא. See also I. 59; I. 68. לקחת הדין מן החוטא (III. 41, 52) retaliation. Ar. אנשין H. עונשין See Munk III. p. 3270 n. l.
- נבמו ב... to devote one's self to...I. 26, 43. Ar. אַכֹּדוֹא אַכֹּדוֹא המזרזים נפשותם בשלימות H. אנפסהם באלכמאל
- לשון הענין הענין הענין הענין "language of condition," figure of speech. II. 5, 22. Ar. לסאן אלחאל. H. לסאן הנראה מהם. In the Thousand and One Night 26, 4, God's creatures are said to praise their Maker with the "language of condition". (שוני ולשול), i. e., by their order and uniformity (HTh. 348). M. here maintains that the Biblical verse: "The heavens shall declare the glory of God"is not to be understood in the sense of "the language of condition". See Munk a. l. and also Pinsker, Liqqute qadmoniyot, p. 92.

verbatim. III. 49, 62. Ar. בלשון עודה דבריו, H. ואלה דבריו.

2

מאמר definition, II. 1, 16. Ar. אלקול. See I. 35. Comp. the use of the term in Palquera, p. 72.

מאמרות categories. II. prop. 4. Ar. מקולה.

 $\dots$ belief in. II. 16, 35. Ar. אלקול ב. H. אלקול ב. Cf אמר ב...

מאודי frequent ($\epsilon \pi \iota \pi o \lambda \dot{v}$). Accidentals are neither constant nor frequent. II. 20, 45. Ar. אכתריה, H. ברוב Palquera (p. 152) thinks the rendering should be רובי.

מבואר obvious. II. 29, 55. Ar. אבין.

אבריל specific difference ($\delta\iota\alpha\phi o\rho\dot{a}$) which, together with the

genus or sug, constitutes a definition. See MH. ch. 10 where the word הבדל is used. I 57, 85. Ar. הלקים H. פצול המכל connection, bearing upon. III. 28, 42. Ar. מדכל.

מעוררים stimuli. II. 14, 33. Ar. אלדואעי H. מעוררים. See also II. 18, 37, and *Ikkarim* p. 108.

מבוקש (1) a proposition or theorem to be demonstrated, II. 16, 34. Ar. מטלוב

(2) problem, question. II. 25, 51. Ar. שאלה H. שאלה. See also II. prop. 12.

מגורתי III. 47, 59, a mistake for מגוסי (Munk).

the *Almagest*, Ptolemy's famous work dealing with astronomy and trigonometry. II. 24, 50.

מגיע בפעל actualized. והדבר המות הוא הדבר המות אחר אחר המות והדבר הנבדל אחר המות הוא הדבר המגיע בפעל אלתאצל באלפעאל. H. הנמצא בפעל.

מדבר (1) rational, I. 53, 76. Ar. נאטק.

- (2) one of the Mutakallimun or those Arabian theologians who endeavored to sustain the Kalam or the Word of God by philosophical arguments. The following remark from Palquera (p. 152) is noteworthy: "The term medabber is applied to any one versed in the Kalam which is the art of bringing proofs for the annulment of the arguments of those who oppose religion because of an investigation into reality. For the one that adheres to the doctrines of religion without inquiry is called by them faqir and he is the judge versed in religious law. On the other hand the one who investigates the doctrines of religion and shows their truthfulness from a study of reality is designated by them mutakallim". Ar. אלמחכלם See Introd. p. 3. I. 56; I. 71.
- (3) generally theologian, or scholastic. כל המדברים הראשונים בכל המדברים ומן הישמעאלים I. 71, 108.
- (1) a space of time, I. 73, 119. Ar. מרה H. מרה T. did not refrain from using in his version an original Arabic word,

(3) in general, virtue in its Arist. sense, as that $\xi\xi\iota s$, i. e., habit or state of mind which is conducive to rational activity. See I. 34, 54.

מדחה objection. III. 26, 40. Ar. מדפע H. הוחה.

מדיני gregarious, social, political. III. 27, 41. Ar. על H. אוני H. מנהג המדינה

imaginary objects, III. 15, 21. Ar. אלמתכילאת H. אמתכילאת H. המחשבות

מדע knowledge, which, according to the Kalam, is each moment recreated in us, as all accidents last only a time-atom.

I. 73, 119. Ar. עלום. Knowledge is identical with the essence of God. III. 20, 30.

מדע מוטבע character, nature, totality of innate qualities. II. 17, 35. Ar. בניהה, H. בריאה. See Malter in Cohen's Festschrift, p. 254. Some MSS. of T. have יצירה. See Munk a. l.

מהות (lit. whatness) $o\dot{v}\sigma\dot{l}\alpha$ quiddity, esesence, that by virtue of which a thing is what it is. כמו שיתואר האדם בשהוא החי המדבר ואמת מאהיה . I. 52, 72. Ar. מאהיה . We thus have here the scholastic conception of essence

as consisting of the genus and the species of a thing, which makes it synonymous with definition, and hence to be distinguished from susbstance which Aristotle also called οὐσία. Avicenna as well as later Christian scholastics distinguish between *existentia* and *essentia*. As to God, we can only conceive, says-M. (I. 52, 85), His existence but not his essence. See nw.

מהגדס geometrician. I. 72, 115. Ar. מהגדס. T. adds in explanation חכם בתשבורת.

זוית מוגשמת V. מוגשמת

absolute, unlimited and unqualified. I. 53, 76. Ar. ממלק. See also III. 10, 13.

מוחשים percepts. I. 73, 125. Ar. מחסוסאת H. מושגים.

מוטבע innate. II. 17, 35. V. מדע המוטבע.

מוטעים false. I. 51, 72. Ar. מווייפים H. מזוייפים.

- מונח (1) positive, arbitrarily chosen, as opposed to natural. II. 40, 84. A variant reading is מושם. Ar. אלמוצועה H. אלמוצועה Cf. I. 10, 27. עשוי שמות מונחים בלשון עשוי where read with Friedländer לענין ידוע; H. כנויים מונחים בלשר Comp. the meaning of the term in Palquera, ואמר בן אלצאיג בתחלת ספרו כי האפשר ומה שבכח אחד במונח . 72. ושנים במאמר ומנים במאמר. Cf. הנחה .
  - (2) assumed, hypothetical, opposed to objectively and certainly true (ע"צ עשות הראיה במפורסם אצל אומות כולם (טבעי). ע"צ עשות הראיה במפורסם אצל אומות דוויב בזה שהענין טבעי לא מונח II. 14, 33. Ar. וצעי אשר יחייב זה הדבר כי הענין מציאות העולם טבעי H. evidently misunderstood the expression פי There is no reference here to מציאות העולם. Is it possible that H. was misled by T.'s מן העולם, explaining it to mean "about the world"?

מונעים obstacles(opp. to מביאים q. v.) II. 18, 37. Ar. אלמואנע אלמואנע ע. אלמואנע v. קסף.

מוסרים moral instructions. III. 8, 11. Ar. אלאראב.

מופלא excellent; strange. I. 70, 104. Ar. אלגריב אלעניב. Cf. I. 48, 67. פירושים מופלאים. Ar. תלוגא עניבא and see Palquera's comment p. 150.

מופלג strong expression. I. 59. 88. Ar. אבלג H. אבלגה. See הפלגה.

מופסדים false. I. 32, 51. Ar. אלפאסדה, H. נפסדות.

abstract, i. e, devoid of all attributes. I. 52, 72. Ar. מוכשט Bee also I. 68, 100.

מופת demonstration, proof. I. 71, 109. Ar. ברהאן In I. 5. 21 Ar. אסתדלאל. See

מופתי demonstrated, proven. II. 24, 50. Ar. ברהאני.

מופת גוזר a decisive proof. I. 71, 109. Ar. ברהאן קטעי, H. אור See next article.

מופת חותך a decisive syllogism, one proving the existence of any being from its causes, as against מופת ראיה which is a proof from its effect. See Narboni to I. 71 and Efodi II. 2, note 1. See I. 71, 109 and II. 15, 33. Ar. ברהאן, H. קטעי, H. מופת נחתך. In II. 2, 17, Efodi is right in saying that M. did not mean that God's existence might be proven by a mofet hotek but by a mofet reiyah. See also Munk a. I. Friedländer's stricture that Efodi confused proof with definition is not well taken since Aristotle includes definition in the syllogistic method. See Erdmann's Hist. of Phil. (Eng.) I. 141.

מוצא mineral. III. 37, 49. Ar. מעדן, H. מתכת.

מוצא actualized potentiality. II. 4, 20. Ar. אלמכֹהנ.

מוציא actualizer, that which moves a potentiality to actuality.

II. 4, 20. Ar. אלמכרוֹ.

מורגש percept. I. 51, 71. Ar. מחסום. See also I. 51. 70, where H. דבר המושג בהרגש and דבר המושג.

מורכב compound. I. 73, 122. Ar. מרכב.

מורכב אחרון highest complex, i. e., the human being composed of the four elements as well as the vegetation and animal

souls, plus his distinguishing rational faculty. II. 40, 83. Ar. אֿכֿר מרכֿב.

מושאל figure of speech, trope. II. 47, 95. Ar. סמוך H. סמוך H. אסמרעאר.

מושג concept, notion. מרבה ממושגיהם הרבה ממושגיהם T. 73, 116. Ar. מדרך Munk translates "perception", which term in strict modern terminology is applicable only to objects of sensation. How can an atom be called a "percept"? See I. 73, 125. Besides, what meaning is there in the statement "and many percepts escape our senses"? If they escape our senses they are not percepts. One must distinguish between מרסום (Heb. מרכן אול וואר מוחש or מוחש (Heb. וואר וואר פווליבול פוולים פווליבול פווליבוליבול פווליבול פווליבול פווליבול

משכל (1) rational, demonstrable. II. 47, 96. Ar. מעקול. H. שכלי.

(2) something conceived, the *intellectum*. I. 68, 101. Ar. מעקול. In an actualized intellect, the *intelligens*, the *intellectus* and the *intellectum* are identical.

מושכל בכח potential concept, e. g., the tree before it is conceived. I. 68, 101 Ar. מעקול באלקוה

מושכל בפעל actualized concept, e. g., the tree when conceived.

I. 68, 101. Ar. מעקול באלפעל.

מושכל ראשון (1) God (lit. first intellectum; but in God the subject and the object of thinking are one, intelligens, intellectus, and intellectum are identical). III. 51, 65. Ar. אלמעקול אלאוֹל. Cf. Efodi a. l. Munk however explains the expression as meaning the principal object of human thinking.

(2) innate idea, axiom. III. 19, 28. Ar. מעקול אול (מעקול בנפסה axiom. I. 73, 125. Ar. מעקול בנפסה. מעקול בנפסה ע. מניסות (1).

- מותר redundancy, accessory. II. 48, 97. Ar. פצל H. הפרשה. והפרשה ועצער ווו. 12, 16. Ar. אלתטאולאת H. תוספות.
- a mixture of the four differently qualified elements in an object in a certain proportion producing a corresponding disposition in the object. II. 19, 39. Ar. אמחואו. See II. 36, 76. where Ar. מואו.
- מוג שוה perfect balance (of component elements) II. 39, 83. Ar. אלמואג אלמואג אלמואג.
- mixture of elements. II. 10, 26. Ar. אלאמתואו H. המזגות false. Introd. 9. Ar. אלבהרג. H. is verbose here. star (though strictly speaking, a sign of the zodiac). See II. 10, 25: ומזל יקראו ג"כ הכוכב.
- מכחונה האיצטוונה מחודה כone. I. 36, 57. Ar. מכֹרוט אלאסטואנה H. איצטוונה V. איצטוונה איצטוונה איצטוונה מחודה העמוד
- ענבית uvea. III. 25, 38. Ar. מחיצה לענביה H. קליפה אלענביה.
- dialectic (in the Arist. sense), i. e., the rhetorician's or disputant's argumentation based on the principles of general belief rather than demonstrated truth. I. 51, 72. Ar. בדל H. מחלוקת מחלוקת. In MH. ch. 8 it is called חובר הפש נצוח (HTh. 286).
- מחלוקת הנצחון dialectic syllogism (= מחלוקת הנצחון). See I. 71, 109. Ar. גצוח H. נצוח הגיון.
- מחלוקת מופתית contradiction of, or opposition to, a demonstrated proposition. I. 31, 49. Ar. אלענאד אלברהאני, H. החלוק המופתי.
- מחצב mineral. I. 58, 85. Ar. מערן
- (1) reflection. inference, מחשבה II. 38, 82. Ar. אבה II. 38, 82. Ar. בות אבה וחולדת מחשבה וחולדת מחשבה שכר H. פכר או evidently taking the expression as a hendiadys. In III. 51, 65, M. contrasts מחשבה בדמיונות (אלפכרה אלעקליה) with מחשבה שכלית with מחשבה שלניאלאת) which alone is called de'ah or knowledge. This antithesis

corresponds to Plato's distinction between *sensible* knowledge which is identified with ignorance since it deals with the diversified objects of sense which are only shadows of reality, and *abstract* or philosophical knowledge which is true knowledge since it deals with the one in the many, the Idea.

- (2) opinion, in its technical sense, as defined e. g. by Kant as "a consciously insufficient judgment, subjectively as well as objectively" (Meiklejohn's tr. of Critique of Pure Reason, p. 498). II. 38, 82. Ar. שׁן, H. מחשבה רקה. الظن هو كلم بشي مع .(HTh. 201). والظن هو كلم بشي مع This conception of opinion as mere probability goes back to Plato who could not concede to $\delta\delta\xi\alpha$ the value of true knowledge since it springs from perception; but inasmuch as opinion—or as he sometimes calls it, mathematical knowledge—uses the data of perception as mere hypotheses in its effort to reach the world of thought-abstractions, he accords it a place midway between ignorance and knowledge. M. in contrasting it with דבריות and הכמה seems to use the term in the sense of the raw data of perception, untouched by the mental processes of reasoning and abstraction and hence only probable.
- (3) character, nature, innate mental qualities. I. 2, 15. Ar. מטרה. Palquera (p. 149) rightly remarks that the translation should be יצירה. See Malter in Cohen's Fest-schrift, p. 253. H. translates more correctly by החלדה.
- יהושבי imaginary, subjective, not real. I. 74, 128. Ar. דֹהני. Cf. Palquera, p. 154. הוא בכאן כמחשבה שאינה בכאן כמחשבה והוא בכאן להעתיק שכל אמתית ואינו נכון להעתיק שכל.

מין species. Introd. 6. Ar. אלנוע, H. מין פרטי. V. סוג.

מין קרוב proximate species, i. e., one consisting of individuals only, e. g. man; whereas "life" which is a species, rather

than a genus, compared with what is more comprehensive, is itself reducible to species, such as man, cattle, fowl, etc. In MH. ch. 10 it is called מין אחרון. See I. 52, 74. Ar. מין פרטי קרוב.

מיני generic. II. 19, 39. Ar. נועי.

מיתר sinew, III. 32, 45. Ar. אלותר, H. מותר (but read מיתר).

מכוין a designer, one who planned and designed the manifold variety of the Universe. II. 19, 39. Ar. קאצד, V. כונה. V.

an end per se, something desired as an end and not as a means. III. 33, 47. Ar. מבוקש לעצמו, H. מבוקש לעצמו. See also III. 32, 45. V. כונה ראשונה.

קכוון ראשון (פונה האשונה q. v.) primary purpose of god, i. e., to produce existence as a good per se. III. 25, 39. Ar. כונה ראשונה H. כונה ראשונה.

(V. הכין) "preparer" i. e., that which calls out a potentiality into actuality. II. prop. 25. Ar. אלמהיי. See also II. 1, 12.

מכריח מכריח force. I. 72, 111. Ar. אלקאסר. See הכרח.

מכריע a "preferrer", one who *preferred* the being of the Universe instead of its non-being, which according to the Kalam was equally possible. I. 74, 127. Ar. מרנה. V. הכרעה.

מלאכה art. There were five arts, ולשופור (Suhrawardi 30, HTh. 194): logic, dialectic, rhetoric, sophism, poetic. Hence the question regarding the Kalam מאי זו וואכה הם מאיז. Shem Tob notes that the basis of the Kalam מלאכה הטעאה.

הגיון V. מלאכת ההגיון.

מלאכותי artificial, as opp. to טבעי. III. 23, 36. Ar. צנאעי, H. (apparently from אמון an artisan).

מלאכי artificial. I. 1, 12. Ar. צנאעי H. מלאכי.

מליצה V. מרץ s. v. מרץ.

מנהג manner. III. 17, 23. Ar. מנהג.

- pause. According to the atomistic conception of time and space as held by the Mutakallimun, the difference in velocities is due to the varying number of rest moments. See I. 73, 117. Ar. סכנה, H. שביתה.
- מניח legislator. II. 40, 84. Ar. מיסר, H. מיסר. V. מונח
- מניע mover, i. e., God, the mover of the all encompassing sphere (I. 9, 26. Ar. מהרך); particularly, the cause of motion from potentiality to actuality, from matter to form. I. 1, 12.
- מגיע לא יחנועע movens non motum, God. II. 1, 14. Ar. מחרך לא יחחרך.
- מגיע קרוב immediate mover, i. e, the agent which directly sets the substance in motion from matter to form. II.

  1, 12. II. prop. 25. Ar. אלמחרّך אלקריב.
- מניע ראשון (1) prime mover, the One who set in motion all successive immediate motors (q. v. מניע קרוב) causing all existing things to receive their forms. II. prop. 25. Ar. אלמחרך אלאוֹל
  - (2) immediate mover (מניע קרוב). Cf. II. 1, 12–13 where I follow Friedländer's translation of the term. Munk translates literally and vaguely "le moteur premier."
- מניעה (1) impossibility. II. 9, 25. Ar. מניעות, H. מניעות. V. נמנע, המנעת, המנע
- (2) warning. I. 47. 66. Ar. אלרדע, H. הזהרה. Effect, I. 13, 31. Ar. מסבבה. See also I. 68, 103.
- מסופק an amphibious term, i. e., a term applied to two or more objects which so far as essential properties are concerned are totally heterogeneous so that the term would be a homonym; but they have a mutual resemblance in unessential properties, thus making the term a class name (שם מוסכם). The word "man" applied to a living being and to a human statue is a homonym in their essential properties and a class name as regards external appearance, and is therefore amphibious. See Introd.

3 and MH. ch. 13. Ar. משכר Comp. Horovitz's *Psychologie* p. 217. Ahitub in his summary of the MH. published by Chamizer in Cohen's *Festschrift*, p. 453, takes it in the sense of a "loose expression", erroneously extended. Comp. the meaning of ספר

(2) virtue, in its Aristotelian sense, as that habit or permanent state of mind (צנג) which is conducive to rational activity. I. 34, 55. Ar. אלפצילה, H. מדה. The word המעלות after המעלות is superfluous and has nothing equivalent in the Arabic.

מעלות שכליות שכליות intellectual or dianoetic virtues, (αlσθάνεσθαι), i. e., perfection of the faculty of intelligence. III. 54, 69. Ar. מדות שכליות, מדות נפשיות H. אלפצאיל אלנטקיה.

מעלות המדות ethical virtues, perfection of disposition or character, (מְּלּחָסְּיָּה). III. 54, 69. Ar. מדות אלפֿלְּאִיל אַלפֿלְקיה. H. חופיות The division of virtue into dianoetic and ethical is Aristotelian. M. follows Arist. in opposition to Socrates in emphasizing that ethical virtues do not invariably spring from rational insight, but recognizes the part played by the will which is to be trained in accordance with rational insight. Cf. I. 34, 55.

מעמד (1) scene of revelation. III. 51, 65. Ar. אלמקאם. In I.46 אלמקאם is translated correctly by H. אמקאם, but by T. אמקאם, evidently reading אלמקאל (Munk a. 1.)

(2) duration, I. 73, 120. Ar. קיום H. קיים.

מעמד שכלי boundary of human thought, where the power of analysis ceases. I. 71, 109. Ar. מוקף עקל, H. מעמדות לשכל.

מעמיד constituting the essence of a thing. II. prop. 22. Ar. אלמקוֹם H. המחקן. See MH. ch. 10.

מעמס (lit. burden) attack, offence. So Munk. Scheyer "predication". I. 59, 88. Ar. גורע H. גורע.

מענה V. חזרה.

- (1) influence. III. 12, 15. Ar. פועל H. פועל. In I. 73, 120 the expression קצת מעשה (Ar. אחֹר מא א. H. יתרון, H. אחֹר מא קצת מעשה (ar. אחֹר מא א. די פוּפּרידי וייניה) refers to the Asharite theory of kash in explaining the doctrine of free will. See
  - (2) trace. I. 72, 115. Ar. אוֹחות H. אוֹחות. P. (See p. 152) always renders רשום by רשום. See H. p. 117 n. 18.
- לעתוילה the Muʻtazilah (separatists) a sect found by Wasil ibn 'Ata in the eighth century who separated himself from the school of the master, establishing a school of his own, the two basic principles of which are the freedom of the will which makes reward and punishment justifiable, and the absolute unity of God which demands a repudiation of attributes. Hence, the sect is also called אצחאב אלעדל "adherents of justice and unity". See I. 71, 107. Ar. אלמעתולה H. הנבדלים H. הנבדלים אלמעתולה.
- מפורסמות (1) conventional truths, morals, public opinion as expressed not in true and false, but in right and wrong. These social approvals or disapprovals do not spring from demonstration or proof and are therefore only "probable opinions", τὰ ἔνδοξα. A syllogism, one or two premises of which belong to this category of public opinion, is called הנצוח (v. MH. ch. 8), מורגשות (q. v.) or מורגשות (q. v.) In I. 2, 15. Ar. אלמשהוראת (q. v.) In II. 33, 71, H. גלויות
  - (2) generally a common belief, such as the eternity of the spheres. Cf. II. 14, 33. והביא בזה השער גם כן ענינים The Ar. מזה המין ע"צ חזוק הדעת אשר אמתהו העיון אצלו במפורסמות. The Ar. reads עלי גהה רפד אלראי אלדי צחחה אלנטר ענדה. H.'s rendering על צד חזוק לסברא אשר קיים אותה עיון הגלויות לפי דעתו is inexact since אלמשהוראת is not to be connected with אלנטר but with "רפד". ... with common beliefs".

נמצא, המצאה, המציא V. מצא.

מציאה existence, I. 34, 53. Ar. תור, H. מציאות.

מציאות existence. I. 73, 112. Ar. אוד Existence according to M. is an accident of essence, but in God existence and essence are identical. See I. 57.

ממציא creator. I. 9, 26. Ar. מונוד.

שבעוע by means of. I. 72, 112. Ar. בואסטה.

קצטרף (1) relative (as opposed to absolute). III. 53, 69. Ar. אצאפי H. אמוך

- (2) nomen regens, a contructor or governing substantive. I. 21, 38. Ar. אלמצאף, H. מיוחס, נחבר.
- (3) correlative. I. 52, 73. Ar. אלמצאף, H מחובר V. התהפך.

מצוייר containing stars. V. כדור מצוייר.

שרני bordering upon. Introd. 6. Ar. מאכם H. אחרון.

מצרק examination, test. III. 15, 21. Ar. אעתבאר.

מקובלות authoritative tradition. II, 33. 71. Ar. מקבולאת. It is one of the four kinds of statements, enumerated in MH. ch. 8, requiring no proof, the others being מפורסמות and מפורסמות.

מקיף (1) circumference. I. 73, 117. Ar. אלמחיט.

(2) the ninth, starless, all encompassing and all moving spheres. II. 4, 20. Ar. אלמחיט. H, הגלגל המקיף. V. גלגל

the all encompassing sphere. II. 4, 20. Ar. אלמחיט אלמחיט H. באלכל

מקום (1) method, standpoint. מקום עיון, I. 54, 79. Ar. מוצע גטר. See also ספק.

(2) space, not in the sense of a continuum, but a receptacle or more correctly, as defined by Arist. "the first limit of containing body", מקום זה השם עיקר הנחתו למקום המיוחד והכולל H. אלמכון אלפאץ ואלעאם על כל חלק מן הארץ. ללמכון אלפאץ ואלעאם. In I. 25, H. renders במקום כלל או מיוחד The terms מקום מיוחד and מיוחד מקום כולל tinction between accidental and essential place. See

Arist. *Physics*, IV. 211 a. Yehiel of Pisa (*Minhat Kenaot*, ed. Kaufmanm, p. 26) explains thus: "For every corporeal object has two places, one accidental and one essential. For example: Reuben sitting in the house is in an accidental place; but he is also in an essential place the definition of which is the contiguous limit of the surrounding body."

אלחרכה spatial. I. 46, 64. תנועה מקומית locomotion. Ar. אלחרכה אלחרכה אלמכאניה אלמכאניה. See also I. 49.

מקור mineral. I. 16, 33. Ar. מעדן, H. מחצב.

מקיים V. פיים and שמות בלתי מקיים.

- מקצר partial knower, one who grasps only a part of a truth, e. g. that the essence of man is life (instead of life plus rationality). I. 60, 90. Ar. מקצר. See also I. 5, 23, where H. has החסרים שאין להם שלמות.
- מקרה (1) non essential quality, an accident. "Anything superadded to the substance qualifies it and does not constitute its essence; and that is the meaning of accident."

  I. 51, 71. Ar. אלערץ. This conception is reiterated in
  - 1. 51, 71. Ar. אלערץ. This conception is reiterated in I. 73, prop. 4. V. תנועה במקרה. Relation is called in I. 52, 74, ארץ מא. Ar. ערץ מא since it is external.
  - (2) chance. According to Arist. no phenomenon in nature is the result of chance (במקרה). II. 20, 45. Ar. באלאתפאק.
- מקריי accidental, due to chance. II. 30, 60. See also II. 48, 97. Ar. אלאתפאקי, H. בדברים הבאים בלי כונה. In the sense of pertaining to accident as distinguished from essence, see I. 34, 53 where Ar. אלערצי.

מקריות accidentally. I. 73, 53. Ar. אלערצי, H. כח המקרה.

מקשה solid, not hollow. I. 60, 90. Ar. מצמתה.

מראית visual. I. 21, 39. Ar. אלבצרי, H. מורגשת.

מרובע square. I. 73, 117. Ar. אלמרבע.

מרגיש sentient. I. 41, 61. Ar. מרגיש. V. מורגש.

- מרחקים dimensions. According to M. dimensionality is an accident and not the essence of matter. I. 76, 132. Ar. אלאבעאר. See my Space in Jewish Med. Phil. p. 36.
- מרכז centre. I. 72, 114. Ar. מרכז, H. עמוד, In I. p. 20 H. has הקודה.
- ולא היו (מרץ) אלחכמים פי אכפאיה. Cf. II. 29, 57, ולא היו (מרץ) הדעלימו בהעלימו בהעלימו בי אלחכמים פי אכפאיה. Ar. החכמים ממריצים מליצות בהעלימו I think T. did not transmit here the literal sense of the Ar. which really means: "and the sages would not have tried their utmost to hide it." H. אמוב Munk and Friedländer followed T., apparently taking the word אטוב in the sense of "being profuse in speech", which to my mind does not give the best sense in this passage. The word M. usually employs for figure of speech is מליצה באלה. Cf. II. 29, 55. T. מליצה H. מליצה אלחכמים מחרים מחרים מחרים מרישות היא אלחברה מחרים מרישות היא אלחברה באליצה אלחכמים להיא אלחברה באליצה באליצה היא אלחברה באליצה בא
- Deripatetics (משאיים to walk about) applied to Arist. and his followers who carried on their philosophical discussions while walking about in the halls of the Lyceum. Introd. to II. 1. The term is Ar. אלמשאיין which H. gives in its Heb. equivalent ההולכים. Curious is the following from PMZ:. "And the meaning of משאיים is walkers for they were learning while walking beyond the confines of the town, not seated, so as to have physical exercise through walking for the purpose of preserving their health." See
- לשוש touch, tactual sensation. I. 46, 64. כלי המשוש. Ar. כלי המשוש. H. אלה בטש.
- קשותף common, ordinary. See דעת משותף
- שם משותף homonym, a term describing a word denoting various objects no one of which claiming priority or preference for that word, e. g. 'ain denoting equally an eye and a

fountain. When a word primarily designates one object but by extension it denotes something else, e. g. rosh primarily head, and hence top of a hill, it is called mush'al. (PMZ). In MH. ch. 13, are enumerated six different kinds of homonyms, the perfect one (השם המשותף הגמור) being a name of two or more objects which have no common characteristics to justify the common name. I. 46, 65. Ar. שתוך אסם משתרך, אסם משתרך. V. See also שתוך אסם משתרך.

- משיג (1) accident property. I. 21, 38; I. 52, 73. Ar. אלחגסים H. מדה
  - (2) conscious of. II. 7, 24. Ar. מדרך, V. מושג.
- (משך (משך) (משך) (1) be in accordance with, follow. II. 22, 48. Ar. מאמין (1), H. נהד, H. נוהג. In II. 26, 51, Ar. מאמין (10, אטרד). See also II. 17, 35; II. 24, 51 (משך על הקש), Ar. גרי עלי קיאס. H. לא ימשך על הקש) (11. 24, 51 נמשך על דרך הסברא) is not in accordance with facts. Ar. לם יטרד
  - (2) connected with, joined to. הזמן אחר מקרה מקרה מקרה מקרה ווו. prop. 15, Ar. אבע חאבע. H. דבק.
  - (3) of frequent occurrence. I. 27, 44. Ar. מטרד, H. מורגל. In II. 29, 55. אלאסתעאראת אלמטרדה (Ar. אלאסתעאראת אלמטרדה H. Friedländer's translation "intelligible" is incorrect.
  - (4) constant, permanent. נמשך לא יפסד. III. 17, 23. Ar. H. מטרד. על מנהג נכון.
  - על (5) נמשך על II. 29, 55, constantly engages in. Ar. מסתמר עלי (prop. continues constantly in). H. omits.
- flow, incoming of the tide. II. 10, 25. Ar. אלמד".
- ens intelligens, a thinker, a being endowed with intellect. I. 68, 99. Ar. מושכל, שכל. V. מושכל, שכל.
- משכיל בכח potential thinker, i.e., prior to obtaining a conception. I. 68, 100. Ar. עאקל באלקווה.
- משכיל בפעל actual thinker, having obtained a conception.

  Ibid. Ar. אאקל באלפעל.

- משל (1) simile, allegory. Introd. 10. Ar. מחל In H. p. 162 המשל read המשל
  - (2) signification, meaning. משל ראשון primary or literal meaning. II. 29, 57. Ar. מהאל אלאול, H. מהאל אלאול. According to Scheyer the difference between between grundbedeutung. See H. p. 37 n. l. and Literaturblat des Orients, 1846 pp. 509–11.

שלם V. משלים.

- dualists, I. 75, 130. Ar. אלהנויה H. בעלי השנים by which T. renders אלהנויה elsewhere. The word should be read mishnim from משנה, double. Comp. the meaning of mishnim in the Bible. The word might also be read meshannim from the Pi. of shanah, meaning to repeat according to Talmudical dictionaries; but the passages cited therein form no conclusive proof that the Pi. rather than the Qal is intended. Prof. Neumark tells me that he reads mashnim; but in the Talmud, this form occurs only in the sense of teachers. The points in favor of my reading are:

  1) the form has Biblical authority, 2) the grammatical form is the same as its Ar. original. [S. punctuates mashnim].
- intuitive faculty, possessed by all but especially and to a greater degree by prophets, whereby the mind draws inference almost instantaneously and foretells the future. It is akin to imagination. See II. 38, 82. Ar. שעור, H. שיעור.
- משער כולל ordinary intuitive faculty. Ibid. Ar. אלשעור אלעאם, H. שיעור כולל
- below acting in according with the objective demands of justice; hence different from hesed and zedaqah q. v. III. 53, 69.
- סשרתים planets, i. e., the five planets outside of the sun and the moon. III. 37, 51. Ar. בוכבים, H. כוכבים. See Munk a. l.

משתף (1) dualists, I. 75, 131. Ar. אלמשרך.

(2) associating wrongly the essence of one thing with the essence of another. I. 60, 90. So Munk a. l. Friedländer explains: "he who associates an object with the properties of another object," an explanation which makes it hard to understand why the attributist could not be called a *meshattef*.

משתתף (1) a homonym, a word of different meaning, I. 12, 30. Ar. אסם משתרך. See

(2) common, of general interest. I. 71, 108. Ar. משתרך H. משחתף q. v.

שחאחד the one. Unity is not the essence of the one, but its accident. I. 57, 84. Ar. אלשי אלמתוחד.

קודם V. מתאחרים.

מתדמה similar. I. 56, 83. Ar. מתשאבה.

חדש V. מתחדש.

פתמיד enduring, permanent. III. 8, 10. Ar. תמיד, H. תמידי. אים. something in "movement" from potentiality to actuality. I. 55, 82. Ar. אלמתחרֹך.

every form qua-form is the cause of motion in matter, but qua matter, in its longing for a higher form it is itself moved. Thus every actual being is both moving and moved, a motor and a motum. This chain of receiving and imparting movement is not infinite but culminates on the one end in pure form, the unmoved mover and on the other in totally unformed matter, moved but not moving or the final motum. II. 1, 14. Ar. אלר מתחרך It can only mean here an absolute motum and not—as Munk and other commentators regard as also likely—the stone that is moved by the hand, which is only a relative motum and is capable qua form of being a motor and is therefore in itself a compound.

מתנועע לא מניע the motum non movens, the entirely passive hyle, mere matter (= מחנועע אחרון q. v.). I. 1, 14. Ar. מתחרך לא יחרך.

self moving, e.g., a living being. II. prop. 17. It is defined by M. as that which is its own motor. Ar. אלמתחרֹך מן תלקאיה. See Munk a.l.

קודם V. מתקרב.

נבדל (1) transcendent, incorporeal. It should not be confused, as M. emphasizes, with an expression of externality like און שמנו which implies a spatial relation; but it designates negatively that a certain spiritual being is not to be conceived in a material form. II. 1, 12. Ar. מפארק.

There is something missing here in the text of H.

(2) one of the ten transcendent Intelligences,. As they are transcendent and above corporeal accidents, the number, implying separate beings, is justifiable only as they are regarded in a cause and effect relation. II. prop. 16. The nine highest Intelligences move the nine spheres, each one of which strives to reach its Intelligence as a lover longs for its beloved, but vainly moves in an everlasting circle; while the lowest one—the Active Intellect— is the "beloved" of the sublunar world, awakening the potentialities of the human mind and moving it to higher and higher forms. II. 4, 20. Ar. אלמפארקה וודענים נבדלים Intelligences. II. prop. 16. Ar. אלמפארקה אלמפארקה.

See also I. 74, 128. V. נבדל (2). עקל מפארק Intelligence. II. 4, 20. Ar. עקל מפארק.

הגדי הגדה V. נגד

גזר V. גזר V.

the outward or literal meaning as distinguished from the

- inner meaning, which the Arabs called *batin*. See Introd. 8. Ar. החיצון, ענין גלוי וידוע. As for the Zahirite school, see גלוי.
- Venus. II. 9, 25. Ar. אלוהרה. It is the third sphere from the earth (Sefer ha-Mada', Hilkot Yesode ha-Torah, ch. 3).
- מניח, מנוחה, מונח, הנחה .V. נוח
- ענות (noah) rest, cessation of motion. I. 73, 116. Ar. עסכון H. עמידה
- (1) to assume, presuppose. I. 68, 100. Ar. פרץ . So H. but see ibid. וכשתשכיל לאיש, H. renders וכשתשכיל לאיש.
  - (2) to apply (a word) הונחו I. 6, 23. Ar. מוצֿועאן H. בנויים. See מונח
- actualized, having completed the "movement" from potentiality to actuality. I. 17, 35. Ar. אלמסחקרה H. העומר
- ניחה cessation, rest. I. 67, 98. The term is given in Hebrew in the original text.
- נוע V. תנועה, מתנועע, מניע, הנעה.
- inclination. תנועת הנטייה inclination of a sphere, or oblique axis, particularly a change in the latitude. II. 4, 20. Ar. חרכה אלמיל.
- ניצוץ a ray of light. II. 10, 25. Ar. שאעא, H. זיי, H. זיי,
- עבחי parallel. I. 73, 123. Ar. מואזי, H. שוה.
- וכר V. נכר
- נמנע impossible. It is not a relative but an absolute term, expressing that something is per se impossible. Thus the violation of the law of identity is an impossibility even for the Omnipotent. See III. ch. 15. Ar. מחמנע According to the Mutakallimun the impossible begins only where the conceivable ends.
- נמנע המציאה impossible of existence, inexistible. I. 49, 68. Ar. ממחנע אלוגוד H. מציאתו מנועה.
- law, a legislated code (in opposition to revealed religion),

the object of which is to promote the social order but not to proclaim metaphysical and theological ideas. See II. 40, 84. Ar. אלנאמוס Gr. νόμος.

נאמוסי legislative, legalistic. II. 40, 84. Ar. נאמוסי

(1) existence, being. I. 72, 110. Ar. אלמונוד, H. העולם העולם.

(2) a particular being, an existent. I. 1, 12. Ar. אלמוור אלמוור existing by its essence, i. e., God. The existence of all things is an accident, actualized after being merely potential, caused by an external agent, for essentia does not imply existentia (see מציאות). God, however, uncaused, devoid of potentiality, exists because of His essence, which is identical with existence. II. 1, 16. Ar.

implication of an allegory. Introd. 8. Ar. אלממחול. the inner or occult meaning. Introd. 8. Ar. באטן באטן H. באטן באטן. Shi'ism particularly emphasizes the batn of the law.

עדר non existent. I. 49, 68. Ar. מערום, H. אפס'. See also I. 1, 12 ישימו נעדר Ar. יעדמון H. יבטלו. See העדר.

נענוע movement. I. 73, 120. Ar. תועה H. חנועה.

ערך proportional. II .47, 96. Ar. מתנאסב, H. מסודרים וערוכים. אסודרים וערוכים applicable to, denotes. I. 1, 12. Ar. יקע עלי.

נופל תחת subject to, governed by. II. prop. 15. Ar. ואקעא

יפיל apply (a term), employ, use. I. 74, 127. Ar. יוקע.

נפסד perishable, destructible. V. הוה נפסד.

(1) incorporeal being. II. 18, 37. Ar. אלמפארק, H. הנבדל q. v.

(2) Intelligence, one of the ten transcendental beings moving the spheres. II. 11, 27. V. שבל נפרד and ישכל נפרד.

the soul, particularly the human soul which is *one* with three faculties, each of which is called a מפש or נפש . The latter

term should not mislead us to the assumption by other Jewish philosophers of a plurality of souls. Cf. I. 52, 73, and Gorfinkle's "Eight Chapters of Maimonides" p. 37 (Eng. version).

- נפש חיה the vital soul, i. e., those functions man has in common with other animals. II. 10, 26. In III. 12, 16 and III. 46, 59 it is called כח חיונית. Ar. אלקוה אלחיאניה.
- ערברת מדברת the rational soul, i. e., that function or faculty which distinguishes man from all other sublunar beings. This soul is the form of man. II. 10, 26. Ar. אלנפס אלנאטקה. Ar. מלנפסאניה Ar. אלנפסאניה.
- נפש צומחת the vegitative soul, i. e., those functions of feeding and growth which man has in common with the vegetable kingdom. II. 10, 26. Ar. אלנפס אלנבאתיה. In III. 12, 16 this function is described as טבעית (Ar. אלשבועיה) and in III. 46, 59 it is called החאוה. (Ar. אלשהוה).
- אפשי psychic, relating to the rational soul. III. 12, 16. Ar. נפסאני.

זוית נצבת V. נצבת

- נצחות endlessness, different from qadmut which means beginning-lessness. II. 28, 53. Ar. אביד. Jurjani, 5 uses אליל איל and Gazzali אמנם הנצחות בו (Boer, Widersprüche, p. 7). In II. 26, 52, אמנם הנצחות בו (Ar. אביד פיה אלתאביד פיה אלתאביד פיה אבל החזיק בו בעבור H. seems to avoid the term nazhut. See also H. II. chs. 27, 28 where H. uses the expression קיום, קיום לעד, קיום לנצח M. seems to incline to the view that the Universe is eternal in the sense of endless, which view in his opinion does not run counter to the dogma of creationism. See ch. 27.
- נקי separate, transcendent (בדל=). I. 70, 104. Ar. ברי, H. See also I. 58, 87.
- separateness, transcendence. I. 72, 115. Ar. תברו.

- (נקף) הקיף comprehend. III. 20, 29. Ar. אחאט. V. הקף הקפה, V. הקשה, הקש V.
- II. 45, 93. Ar. אלטאה. See גלוי. Quite a long passage is missing here in H. and it is strange that Scheyer did not note it. See also Introd. 6 אשר הנראה Ar. משוטיהם H. פשוטיהם.
- נראה החסרון obviously defective. I. 47, 67. Ar. באדי אלנקץ meaning. II. 6, 22. Ar. אלמראד, H. החפץ.
- (1) substratum (matter or substance in which accidents or qualities inhere). I. 52, 72. Ar. מחל אין, H. מקום. In II. prop. 25 Ar. אלמוצוע, H. מוסד, and in II. 1, 16 Ar. אלמוצוע, למוצוע מחל and מוסד, the former is a difference between מומן; the former is not without its inherent, while the latter may be without it. Thus Kushgi: الموضوع عود المحل المثقوم (HTh. 269), and Iji: بدون الحال الموضوع عند الحكما (ibid).
- (2) subject. I. 60, 90. Ar. מוצוע, H. מוסד. V. MH. ch. 1. מוסד predicate, quality. I. 60, 90. Ar. מחמל.
- נשיאות ראשונית immediate inherence, e. g. that of an accident in a substance instead of, like time, in another accident. I. 73, 121. Ar. אמשא ראשון, H. משא ראשון.
- to attribute, to ascribe. II. 19, 42. Ar. אַמל, H. is corrupt here.
- נשאר constant, permanent. I. 15, 23. Ar. באק.
- (2) perceive. I. 4, 19. Ar. אדרך. V. מושג, משיג, השגה. ע. מושג, משיג, באור extinction, dissolution. II. prop. 4, Ar. אצמחלאל א. א. חסרון. H. חסרון.
- (נתר) התיר (1) solve (a difficulty). III. 24, 36. H. התיר (נתר)
  - (2) employ, use (a word) in a certain sense. II. 30, 63. Ar. אטלק H. אטלה מוחלטת. So also in II. 48, 96. Cf. בסתם. See

מסובב, סובב V. סבב.

סבוב spherical revolution. II. 24, 50. Ar. דור, H. הקפה מסובב circular. I. 72, 110. Ar. דורי, H. מסובב.

- סבה (1) cause. II. 12, 28. Ar. סבב.
  - (2) effect, as in the following two quotations: ועמדו רגליו ביום ההוא על הר הזיתים יתקיימו סבותיו כלומר מסובביו I. 13. ועמדו I. 13. ביום ההוא על הר הזיתים כל קיום סבותיו כלומר הנפלאות אשר רגליו ביום ההוא על הר הזיתים כל קיום סבותיו כלומר הנפלאות אשר I. 28. So Friedländer. See his version, I. p. 63 n. Comp. Narboni and Abrabanel in I. 13. Strictly speaking however sibbak in both passages means cause only; and the word "His" in "His causes" should be taken in the sense of a subjective genitive relation, so that His causes (סבותיו) are also His effects (מסובביו). See also Gaznawi (in E. J. W. Gibb Memorial vol. 17; HTH. 309) who draws a distinction between אום בל בל the former denoting an instrument.
  - (3) premise of a syllogism. II. 38. 82. יתחייב מהם הידוע ההוא This is to my mind what M. meant by sibbah in the statement יסבות זה רבים מענינים רבים קודמים ומתאחרים והווים. How could the mitaharim we-howim be causes? See

תבות אמצעיות mediate causes, i. e., the concatenation of causes extending between the causa prima and the immediate cause (מבה q. v.). II. 48, 96. Ar. אַלאָסבאב אַלמתוסטה.

סבה קרובה V. סבות בבחירה.

סבה קרובה V. סבות במקרה.

סבה קרובה V. סבות בעצם.

סבה קרובה V. סבות ברצון.

סבה קרובה V. סבות עצמיות טבעיות.

סבה פועלת efficient cause. Arist. enumerated four logically—but not always ontologically—different causes: the mat-

erial cause (the clay of which the statue was made), the formal cause (the form or design in accordance with which the statue was made), the efficient cause (the energy of the artist by which the statue was made), and the final cause (e. g. the commemoration of the poet for the sake of which the statue was made). Cf. I. 69, 102; II. 12, 28. Ar. סבב פאטל.

שמאב: 1) by its actions which are posterior (or מאוחרים V. Crescas a. l. and the quotation from Al-Farabi in Palquera a. l.); 2) more properly by the genus and the specific difference or prior causes. "Prior" and "posterior" are not to be understood in a temporal but a causal sense. The genus and the differentia—matter and form—are prior causes of the definiendum because they constitute its essence. They are καθ' ὑποκειμένον λέγονται and not ἐν ὑποκειμένω οὐκ εἰσί (Cat. 5, 3a 21 and 2, la 24). Cf. also Top. 141 b. 28. Hence God, the uncaused, cannot be the subject of proper definition. I. 52, 72. Ar. מחקרמה, H. מחקרמה, H. מחקרמה,

מבה קרובה and directly produces a certain effect) as distinguished from mediate (חבה אמצעיות) קריב ע. ע.). II. 48, 96. Ar. סבות אמצעיות These immediate causes may be divided into four classes: 1) אסבאב האחה שביעיה, Ar. אסבאב האחה שביעיה, substantial-natural causes, i. e., natural properties of substance; e. g. a warm temperature causing the melting of snow. Friedländer translates the expression as if עצמיות מהעיות שבעיות שבעיות שבעיות by the rest of the chapter. 2) סבות בבחירה (Ar. אסבאב אכתיאריה (בבחירת בוחר) causes consisting of human free-will such as war, dominion, insult, etc. 3) סבות ברצון (Ar. אסבאב באראדה (Ar. אסבאב (Ar. אסבאב

H. מבות בחפץ) causes consisting of the instinctive will of animals. 4) סבות במקרה (Ar. אסבאב ערצ׳ה אתפאקיה, at the end of the ch. just אסבאב באלערץ, אסבאב באלערץ, at the end of the ch. סבות במקרה (סבות במקרה) accidental causes or chance, e. g., Rebecca at the well when Eleazar is in search of a wife for his master's son, Joseph in Egypt, etc. Munk notes (a. l.) that the Ar. אתפאקיה has not been translated by T; but the word אתפאקיה q. v. in T. stands for both עצמיות טבעיות או מקריות בבחירת בוחר וכפי יודמן suggests a plausible division, though not warranted by the original text, of causes into two main classes: essential and accidental, the latter divisible into two sub-classes: free will and chance.

סבה ראשונה causa prima, God. 1. 69, 102. Ar. אלסבב אלאוֹל. III. 13, 17. Ar. אלסבב אלסבב אלסבב. אלסבב.

סבה תכליית final cause (vide supra). H. סבה תכליית

to admit, bear (an interpretation). II. 26, 52. Ar. יְחַתמּל.

- סברא ברס conjecture. מחשבה וסברא II. 22, 48, and 49. Ar. אלחדס אלחדס וואלתכמין וואלתכמין.
- עולות (1) distinguishing but non-essential properties, e. g., laughter which distinguishes man though it does not constitute his essence like thought. See MH. ch. 10. See I. 52, 73. Ar. בואץ.
  - (2) elite. III. 26, 39. Ar. אלכואץ, H. היחידים.
- סדר הדברים course of discussion. III. 8, 12. Ar. נסק אלכלאם, H. קשר הדברים.
- עיגול מקיף .H. מחיט Ar. טובב (1) circumference. III. 14, 20. Ar. עיגול מקיף.
  - (2) diurnal, all-encompassing sphere. I. 10, 28. Ar. גלגל מקיף. H. גלגל מקיף.
- מדור טבעי עצמי an essential series, such as that of causes and effects, all simultaneously existing, and hence finite;

whereas an accidental progression — one point coming into existence when the preceding point ceases to exist—may be infinite. I. 73, 124. Ar. אלתרתיב אלטביעי אלדאתי s. v. אין תכלית לו במקרה . See הסדר הטבעי העצמי.

genus, a class consisting of species or *minim*, which in turn consist of individuals or *'ishim*. See MH. 10. See Introd. 8. Ar. געס, H. מין כללי.

סוג עליון category, consisting of genera (סוגים and in H.terminology מין עליון). I. 52, 72. Ar. מין עליון H. אלננס אלעאלי. Arist. enumerates ten such summa genera or the most comprehensive intellectual concepts. Cf. מאמרות.

סופיסטאנין Sophists, a school of logicians in pre-Socratic philosophy who, because of their devotion to argumentation for its own sake, occasionally indulged in ingenious but fallacious arguments. I. 73, 125. Ar. אלסופיסטאנין.

סות V. הסתה.

סותרים contradictory. II. 22, 49. Ar. אלנקיצין, H. הסתירות. For the difference between soter and hefek, see. הפך.

to be ignorant of, not to know. II. 18, 38. Ar. גהל, H. שלא ידענו.

unknown. III. 33, 47. Ar. מגהול. H. is corrupt here. מנהול ignorance of that which is knowable. I. 36, 57. Ar.

הסכמה . ע סכם

סכנגבין oxymel (honey-vinegar). II. 1, 14.

סמיכות proximity, contact. I. 18, 35. Ar. חרף, H. חתאלי.

(סמך אל (סמך) dependent upon. I. 69, 103. Ar. מסתנד אליה, H. שמור עליו

(סעף) מסתעף branching out. II. 19, 44. Ar. התשעב.

מפוגיות porosity. II. 21, 47. Ar. אלתכלכל.

(1) doubtful homonymity. V. ספוק, הסתפקה, מסופק, מסופק, הסתפקות I. 56,

83. Ar. תשכיך, H. בספק.

(2) objection. II. 17, 37. Ar. אלתשכיך, H. חפקות, H.

Ded difficulty, object. II. 30, 58. Ar. אלשך. In I. 53, 76 מוצע אלשבהה. Ar. מוצע אלשבהה. Scheyer (a.l.) thinks the Heb. rendering should be מקום הטעות. See also I. 74, 127. Ar. מוצע והם.

ספור description, attribute. I. 53, 76. Ar. אר, H. אר. See also III. 23, 36. See

עבור הראיות H. אלשפוף לransparency. II. 19, 43. Ar. אלשפוף, H. עבור הראיות.

ספירי transparent. II. 19, 43. Ar. ישף, H. יעבור הראיות. The text of H. is corrupt here.

סתר V. סתר.

סתירה contradiction. V. הפך.

נסתר third person, singular. I. 21, 38. This is wanting in the original and in H.

in general. II. 19, 39. Ar. באטלאק, H. שתזדמן במלה מוחלקת. See התיר under its root.

¥

- עב base, coarse, materialistic. III. 51, 65. Ar. גליט. Missing in H. Cf. the expression עב (Ar. אלגליט אלטבע) in *Shemonah Perakim* ch. 8 (ed. Gorfinkle).
- העבודה הנבטייה "The Nabatean Agriculture" containing agricultural theories together with fables and quasi-historic accounts about Canaan, Chaldea and Assyria. This work was produced by Abu Baker Ahmad b. 'Ali ibn Wahshiyya, a descendant from a Nabatean or Chaldean family which embraced Mohammedanism, who gave the name of an ancient sage Kothami, as the author of the book (Munk). III. 29, 42–43. H. האכזרים המצרים הצרים הצרים המצרים הצרים בצרים הצרים הצרים
- עבר (עבר) העביר admit. II. 15, 34. Ar. יג'י. V. אובר, פעל מתעבר. (עבר) אולה (עגל) (1) circle. I. 73, 117. Ar. דאירה. H. also has עיגול.

- (2) something roundshaped, e. g. cylinder. I. 60, 90. Ar. מדוֹרה.
- לשום נעדר. אעראם to annihilate. II. 29, 57. Ar. אעראם, H. לשום נעדר. מובר admissible, possible. According to the Mutakallimun, the possible is not to be determined by a reference to natural laws deduced from past observation; but whatever is conceivable—e. g. downward direction of fire—is admissible. This doctrine forms an important link in their argument for the existence of God. If things could be different, what determined their present properties, if not the deity? I. 73, 121. Ar. אוברה בייחבן.

עולם התחתון sublunar world, the world of change and decay.

II. 1, 12. Ar. אלעאלם אלספלי, H. העולם השפל.

עופפות flying. I. 49, 68. Ar. אלטיראן, H. המעופפת. התנועה המעופפת V. הערה אלטיראן.

עורק muscle. III. 32, 45. Ar. עצלה, H. גיד עב שנקרא עצלה. גיד עב אלה. ביר עיגול circle, I. 3, 18. Ar. אלחדויר.

- עיון (1) speculation, philosophy. Introd. 9. Ar. אלנטר. See בעלי העיון.
  - (2) argument. II. 1, 14. Ar. נטר.
- עיוני speculative. Introd. 3. Ar. אלנטרי, H. עיון החכמות.
- גס superficially. Introd. 10. Ar. בגליל אלנטר. See גסות. העיון גס
- עיון חלקי individual interpretation as differing from the generally accepted. III. 41, 53. Ar. אלנטר אלנטר אלנטר Munk's "considerations partielles" gives no satisfactory meaning. See סרטיים for Arabic מושיה.
- עיין aim at, מעיינים (read מעיינים, Munk). II. 40, 84. Ar. תנטר, H. אה (taking תנטר in the second person) evidentaly misconstruing the whole passage.
- to be examined. כשיתעיין. III. 14, 20. Ar. נטרת, H. נטרת. Perhaps we should read in T. כשתעיין.

עלים שהוא עליו, על מה שהוא עליו, as it is, as they are. It is a common peculiarity of Tibbonian Hebrew, being a literal translation from the Arabic עלי מא הו עליה (II. 21, 46 H. שהם).

עלה V. העלות.

עלה cause. II. Introd. prop. 3. Ar. עלה. Cf. מבה

עלה קרובה immediate cause. II. 5, 22. Ar. עלה קרובה. Cf.

עלה ראשונה causa prima, God. I. 69, 102. Ar. אלעלה אלאולי. Cf. סבה ראשונה.

עלול (1) effect. I. 69, 102. Ar. מעלול.

- (2) weak, defectives. II. 40, 84. Ar. מפקות, H. ספימה, H. מפקות
- (3) weak or irregular verb. עלולים I. 67, 99. Ar. מחולים, נחים H. אלמעתלה
- עליון המקיף הכל the all-encompassing sphere. I. 70, 104. Ar. אלפלך אלאעלי אלמחיט באלכל.
- עליונות elevation, highness. I. 10, 28; 20, 36. Ar. מעלה H. מעלה.
- עומדים עומדים עומדים (עמד) permanent, opp. to nifsadim III. 8, 10. Ar. מסתקרה אומדי המציאה עומדי המציאה עומדי המציאה אלונור ווויסים. אלונור אלונור אלונור ווויסים במציאותם אלונור אלונור אלונור אומדי אומדי אומדי אלונור ווויסים במציאותם אלונור אלונור אלונור ווויסים במציאותם אלונור אלונור
- עמידה (1) existence. II. prop. 10. Ar. קוֹאם, H. יתקון, H. יתקון. In II. 17, 36. Ar. בקא H. היות.
  - (2) rest, steadiness. I. II, 29. השקטה, H. השקטה.
- ענין (1) meaning. I. 64, 96. Ar. פירוש, ענין, H. פירוש, ענין.
  - (2) universal, the unindividualized essence underlying all members of a class, e. g. man, horse, etc. concerning the objective reality of which there was much discussion in the Middle Ages. I. 51, 72. ענינים, Ar. אחואל. Cf.
  - (3) state, condition. III. 38, 51. Ar. אחאל.
  - (4) manner, degree. בענין, ibid. Ar. פי חיז, H. בדרך.

- (5) affair, matter. III. 39, 51. Ar. אמר
- (6) narration. ענינים, ibid. Ar. אלקצץ, H. דברים.
- (7) circumstances, וסבות זה רבים קודמים ומתאחרים וסבות זה רבות מענינים רבים קודמים ומתאחרים ווווים II. 38, 82. Ar. ענינים דבקים. H. פראין. Palquera (p. 156) takes קראין in the sense of premises, but see Munk a. l.
- (8) attributes, I. 61, 92. Ar. מעני It is that which inheres in substances. See also I. 1, 13, where it denotes an internal characteristic, as opposed to תמנה ותאר or outward appearance. H. also במ See I. 73, 120. ענינים objective not only mental attributes.
- (9) element, force. II. 48, 97. Ar. אמר
- ענין כללי universal I. 51, 72. Cf. ענין and אלמעאני. Ar. אלמעאני אלכליה V. אלכליה

עצין מוסף על עצמו a superadded attribute i. e. a characteristic which does not constitute the essence I. 59, 88. Ar. דבר נוסף. See אינ זאיד עלי דאתה.

נבדלים .V. ענינים נבדלים.

ענין ראשון primary meaning. I. 21, 36. Ar. אלמעני אלאוֹל. Cf. משל ראשון.

ענף V. שרש וענף.

עצב nerve. III. 32, 45. Ar. אלעצב, H. גיד, גיד עצב.

עצה design, purpose. II. 1, 12. Ar. ראי. See also I. 34, 55.

- עצם (1) substance, the ens per se subsistens or that which subsists by itself and lies under qualities (id quod substat). It is therefore distinguished from ענין which inheres in substance. I. 52, 74. Ar. אלדאת. Cf. Fanari on Iji V. 2 (HTh. 332). المراد بالذات ما يقابل المعنى اى ما
  - (2) atom. I. 73, 120. עצמים. Ar. גואהר.
- (3) a body, a thing. I. 52, 73. עצמים, Ar. אלגואהר Ar. עצם פרדי atom. I. 73, 118. Ar. אלגוהר אלפרד, H. עצם נפרד, בבק אלגוהר אלפרד, Essential. I. 53, 75. Ar. דבק H. דבק.

- to be substantialized or actualized, i. e., to receive a form which constitutes the substance or the essence. I. 1, 12. Ar. תנוהר, H. יראה following the variant reading נשוב כאלהים (Scheyer). See also I. 2, 4 where H. freely ישהר.
- בעיקר בריאותו (עקר) by his very nature. II. 36, 78. Ar. פי בעיקר בריאתו H. אצל גבלתה.
- בעקר היצירה naturally. II. 36, 76. Ar. פי אצל אלובלה, H.
- ערך relation. II. 12, 28. Ar. נסבה.
- עשה use, employ (an expression). I. 42, 61. Ar. אסתעמאל H. והרגילו. In I. 23, 39. נעשה Ar. אסתעמל H. והרגילו.
- use, exercise. II. 38, 81. Ar. אלמבאשרה, H. incorrectly פגישה. Comp. קרבות.
- עתה a now, a time-atom. The Mutakallimun applied their atomism to time as well as to space and were thus led into curious paradoxes. I. 73, 117. Ar. אָנאָת), H. עַתִים. See also II. 13, 30, where H. has עָתִים.
- עתק V. העתקה, העתקה.

D

Philosophers, particularly the ancient Greek philosophers whose views were modified later by the Christians to suit Christianity, giving rise to scholasticism or hokmat ha-debarim which was followed by Moslem thinkers in developing the Kalam. The Geonim and the Karaites were influenced by the Kalam or rather by the Mu'tazilah while Andalusian thinkers "held on to the teachings of the philosophers" See I. 71, 108., Ar. אלפלאספה M.

sometimes uses the expression אלפלאספה אלמתקדמון ואלמתאכרון לוון. 54, 70, T. הפילוסופים הקדמונים H. הפרמונים הקדמונים הקדמונים H. הפילוסופים הקדמונים הק and the question occurs where M. drew the boundary line between ancient and modern philosophers. Gorfinkle (Eight Chapters, p. 35 n. 3) states: The "Ancient" philosophers upon whom M. drew....are Socrates, Plato, the Stoics, especially Arist., Alexander of Aphrodisias and Themistius. By the "recent" philosophers M. means abu Nasr al-Farabi, ibn Sina...." This is not altogether correct; for it seems that M. regarded Arist. as belonging to the "modern" philosophers. Thus in I. 71, 108. M. says: "They also selected from the opinions of ancient philosophers whatever seemed serviceable to their purposes, although the recent philosophers had proved that these theories were false, e. g. the theories of atoms and of a vacuum": and of course the reference is here to Arist, who attacked the atom, and the vacuum, so vigorously. Thus also Isaac Albalag (from a quotation in Kaufmann p. 509) remarks: "this is the opinion of ibn Sina taken from ancient philosophy (הפילוסופיה הקדומה) but the view of Arist, is that the one can give rise to the many." Thus Albalag also classes Aristotle under modern philosophers. The expressions קצת אחרוני הפילוסופים in I. 74, 128 (V. Munk) and הפילוסופים מן החרונים מו in II. 4, 20 (V. Palquera) refer to ibn Sina. The term aharonim in II. 19, 40 refers according to Abrabanel in his Shamayim Hadashim to Aristotle's commentators, particularly Themistius. Narboni also (p. 15b) speaks of Themistius as belonging to the Aharonim, but he apparently regards Aristotle as ancient.

name of Aristotle's book known as Metaphysics, which name is a creation of his commentators, he himself using the expression πρώτη φιλοσοφία. Cf.

Metaph. E. VI. 1026 a, 30: "but if there is an immovable substance, the science of this must be prior and must be first philosophy". II. 4, 19. Ar. אלפלספה אלאולי.

הפלגה V. פלג

פינה, פנה, principle. III. 17, 24. Ar. קאעדה, H. עיקר, Gee also III. 24, 36.

void, vacuum. I. 72, 110. Ar. כלל, H. הלל, H. הלל

מופסד ,נפסד ,הויה ,והפסד ,הויה , הפסד , מופסד ,מופסד .

absurdity, falsification. Introd. 9. Ar. חוייף.

(פסק) מתפסקים interrupted, intermittent. I. 47, 66. Ar. הפסקים H. נפסקים ופסקים.

מפעול (פעל) product. I. 69, 102. Ar. מפעול.

פעולת הבל purposeless activity, lowest of the four kinds of activity, viewed from the standpoint of aim. III. 25, 38. Ar. פעל ריק, H. פעל ריק.

פעולה טובה meritorious activity, i. e, having a good and attainable purpose, ibid. Ar. פעל נכון ונאה, H. פעל נכון ונאה.

vain activity, i. e., having an important but unattainable purpose., ibid. Ar. פעל באטל H. פעל שוא ובטל

שחוק unimportant activity, having an unimportant purpose, ibid. Ar. פעל שחוק, H. פעל שחוק.

(1) efficient cause (for the meaning of which see סבה פועלת. I. 69, 102. Ar. אלפאעל.

(2) agens, doer. This term was chosen by the Mutakallimun with reference to the Creator rather than First Cause which is the Aristotelian name, because of their belief in the constant coexistence of the Cause and the caused, which leads to the doctrine of the eternity of the Universe. The preference of the philosophers, on the other hand, for the term Cause is to emphasize the fact that the Absolute Being unites in himself the causa efficiens, causa formalis, and the causa finalis. See I. 69. פועל קרוב immediate agens, immediate cause. (See סבה קרובה).
II. 12, 28. Ar. אלפאעל אלקריב.

בפעל in actu, actually, opp. to bekoah. See משכל בפעל. (1) act. I. 73, 120. Ar. אלפעל.

(2) a faculty or power to act, this faculty being used in a large sense including the psychological and the physiological processes necessary to accomplish a certain act. I. 51, 72. Friedländer's translation "freedom" (i. e., of will) is therefore not exact. Some of the Asharites, here referred to by M., did not discuss whether the will is free or determined, but whether there is altogether a will causing a certain action. Their answer was negative because they denied all causality, but they nevertheless assumed a certain specially created will and power corresponding to a particular action, which they term page 19.

פעל מתעבר transitive verb (Shem Tob). I. 67, 98. Ar. פעל אחעה, H. omits it.

to be influenced, affected. I. 54, 81. Ar. אנפעל.

מתפעל passive, affected, subject to external influence. I. 55, 82. Ar. נפעל H. נפעל See also I. 52, 73. איכות מתפעלת. See also ibid. איכות נפעלת הינו אלאנפעאליה אלאנפעאליה אלאנפעאליה אלא הו מתאתרא מנפעלא. H. more correctly ולא ולא הו מקבל כח זולתו ואינו נפעל הפעלות. V. הפעלות ואינו נפעל.

פעמים many times, frequently. II. 44, 89. Ar. מראת, H. omits it. ערד V. פרד.

עצם פרדי , זמן פרדי פרדי.

g. v.

פרטיים individual beings, as opposed to *minim*. III. 16, 22. Ar. מֿאיהֿ. See אָיון חלקי.

פרק to analyze. I. 73, 122. Ar. פצל, H. נתק, H. נתק

פרוק, פירוק refutation, solution. I. 2, 13. Ar. פר

allegoric interpretation. II. 26, 52. Ar. חאויל. Palquera (p. 154) remarks; "The word perush in this place

is to be understood in the sense of explaining the inner meaning of a word, not in accordance with its linguistic meaning. This is what the Mutakallimun understand by the word ta'wil". See Malter's Saadya p. 234, and Munk a. l. It is ibn Tumart that applied the method of ta'wil to anthropomorphic passages in the Quran, while ibn Hazm before him looked askance at this method and resorted instead to grammatico-lexicographical explanations. See also פשום נסתר, נראה נגלה גלה גלה גלה גלה.

- שם a perfect definition, containing the genus and the species of the *definiendum*. I. 52, 72. Ar. שרח אסם. See also I. 51, 71.
- משוט (1) simple, uncompounded. I. 72, 115. Ar. אלבסיט.
  - (2) literal meaning, the zahr (Cf. גלוי). II. 30, 62. Ar. The sentence is omitted in H.
- to abstract, create a concept—or form—from various percepts. I. 68, 100. Ar. אנחוע, H. חלץ. V. מופשט.

זוית פשוטה V. פשוטה.

פשיטות simplicity, freedom from all complexity, e. g., matter and form. I. 50, 70 Ar. אלבסאטה, H. הפשוט.

שתח beginning. פתח ותחלה II. 29, 57, Ar. אפתתאח, H. התחלה.

3

צאבה Sabeans, who worshipped the hosts of the heavens. I. 63, 94.

צבאי Sabean, III. 29, 42.

- עד (1) peculiarity, element. I. 76, 132. Ar. ההה
  - (2) standpoint. I. 47, 66, et al. Ar. מן הצר, H. מן הצר.
  - (3) position, direction. See I. 5, 19. כי לא ישיגו העינים (Read הבצד וקצת, Munk) מקריו גם כן Ar. ההה, Ar. ההה, M. wrongly מקום M. here refers to the Mu'tazilite theory that sight can only be caused by an object occupying a

certain 47 or position relative to the seer, but as the Deity is beyond space-relation to any object it can never have, nor be the object of, a visual sensation. See my Space in Med. Jew. Phil. p. 119. Cf. al-Fudali in Macdonald's Muslim Theology, p. 344. "God is not seen in a direction, nor in a color, nor in a body, for He is removed from that."

a social act imposed by one's moral conscience. though not by any legal claim. Different from hesed which is excessive kindness. III. 53, 69.

בדור מצוייר V. צור.

- צורה (1) form, i. e., the actuality or ἐνέργεια of matter which is potential or δύναμις. It is the essence of a thing, the λόγος της οὐσιας, that which gives being to a thing and its essential attributes. It is the formal cause of being. III. prop. 25. Ar. אלצורה.
  - (2) star. See II. 9, 25: כן היו הראשונים קוראים הכוכבים צורות. Strictly speaking however the term denotes a zodiacal constellation. See Narboni and Munk a. l. Comp. מול מול Steinschneider in his Heb. Ueb. p. 531 mentions כתאב אלצור הלסבעה The term according to Narboni carries an illusion to the four faces of the hayyot in the vision of Ezekiel.
- צורה אחרונה the highest form, in which all potentialities are actualized and hence is no matter for a higher form to move, the unmoved mover of all. I. 69, 103. Ar. אלצורה אלאכירה.
- צורה דמיונית imaginative image, that which has impressed itself on the reproductive imagination, and inspires love. III. 49, 62. Ar. אלצורה אלכיאליה.
- צורה טבעית (1) "natural form", immanent form or the indwelling moving cause of a thing's $\varphi b \sigma \iota s$. In I. 69, 103, M. speaks of God as the highest form and then cautions the

reader not to assume "that when we say that God is the highest form for the whole Universe, we refer to that highest form which Arist. in the Book of Metaphysics describes as being without beginning and without end. for the form mentioned therein is a "natural" (מבעית) and not a trandescendent intellect". Munk in explanation cites passages from Metaph. VII. showing that Arist. assumed the eternity of any physical form "non pas seulement de la forme première absolue, ou du premier moteur." This explanation is unsatisfactory. First, in the passage cited there is no reference to the highest form. Secondly, the insertion of "non pas seulement" in our text—which his explanation would necessitate, although he does not do it himself in his version—is unwarranted. it is hard to see why the reader may not see a reference to the Aristotelian eternal highest form even though according to him other forms are equally eternal. I think, therefore, M. refers to Metaph. bk. II. ch. 2 where Arist. shows that the causes—including the formal cause—are not an infinite series, that there must always be a first cause, (this is indeed what M. discusses at length in this ch. 69), and that "it is impossible that the first cause, being eternal, should be destroyed." Now M. maintains that his understanding of the highest form as applicable to the deity is not the same as Aristotle's conception of the first cause which, in the case of the formal cause, is the highest form; for as Arist. has just marshalled (in bk. I. chapters 6-10; see also his bks. M—N) a host of arguments against the Platonic theory of transcendent Ideas or Forms, proving that the universal is in the particular, he can mean by highest form only something immanent, a "natural" form (Cf. Metaph. bk. 12, ch. 3, 1070 a, 7: "nature is a principle in the thing itself") but not something trans-

- cendent to justify it being a designation of the deity. Ar' צורה מביעיה
- (2) "natural form" or form in its Aristotelian sense as that which constitutes the nature or the essence, opp. to אורה מלאכ"ה מלאכ" or artificial form which is external. I. 1, 12. See Sefer ha-Gedarim. It is equivalent to zurah minit, q. v. and opp. to accidents as in II. prop. 10.
- עורה לא בחמר pure or transcendental form. II. 12, 28. Ar. בורה לא פי מארה.
- צורה מינית generic form, i. e., the inner essential characteristics of the whole species, opp. to *Temunah we-to'ar* which is the accidental, external appearance of the individual. It is identical with *zurah tib'it* or Form in its Aristotelian meaning. I. 1, 13. Ar. אלצורה אלוועיה.
- צורה מלאכיית artificial or external form, appearance. Opp. to אלצורה אלצנאעיה q. v. I. 1, 12. Ar. אלצורה אלצנאעיה אלצנאעיה also צורה אומנית צורה אומנית מחשבת
- צורה נבדלת immaterial or transcendental form (V. נבדל). II. 4, 20. Ar. צורה מפארקה.
- צורת הצורות form of forms, the unmoved mover of all movers, God. I. 69, 103. Ar. אלצור H. צורה אחרונה צורה ארונה.
- ציור apprehension. I. Introd. 3. Ar. שכל, H. שכל. See also II. 10, 26.
- צ"ר conceive, apprehend. יצ"ר, I. 69, 102. Ar. יתצורון, H. בס איר איר. See also II. 10, 26. מא תצור Ar. מא תצור. See ברור מצו"ר.
- הצטייר formation. II. 10, 26. Ar. 10, 26. Ar. לשני, H. שנוי V. בעל צלעות שוות צלעות V. בעל צלעות שוות א

עמח V. נפש צומחת נפש.

צורך requisiteness, name of the fifth argument of the Mutakallimun for the unity of God. A dualism, they argue, implies that one deity requires the aid of the other for the creation, or the government of the Universe, and is not therefore perfect. I. 75, 131. Ar. אלאפתקאר.

in addition to, besides. III. Introd. I. Ar. מצורף ל... See also III. 47, 60. See also ... מצטרף, הצטרפות, הצטרף, מחובר ל... מצטרף.

P

- קבאיצי Kabizi or as he is known among the Schoolmen by the name Alkabetius, as astronomer who flourished in the first half of the tenth century at Aleppo (Munk). II. 24, 50. Ar. אלקביצי H. אלקביצי Ar. הישמעאלי המכונה אלקביצי Ar. אגרת המרחקים, a treatise on distances. See also III. 14.
- קבוב concavity. III. 14, 20. Ar. מקער, H. renders it here by מקער and at the end of the chapter by עומק. Munk thinks it is a mistake for גבוב, but קבב is a Biblical root found in several words.

מקובלות V. קבל

קבלה tradition. II. 39, 83. Ar. אלאתאר. In III. 54, 69. Ar. מקבולה

קבץ (1) to unite. III. Introd. I. Ar. אלומע בין.

(2) to contain. II. 25, 51. יקבצו Ar. אוֹמע, H. ויתקבצו שם וויתקבצו שם או יקבצו Ar. יקבצו אוֹמע, H. לחבר אלומע לחבר (1) union, reconciliation. II. 20, 46. Ar. לחבר אלומע, H. לחבר

(2) group, society. II. 40, 84. Ar. אלומע, H. הכל. מקובץ composite, compound, I. 73, 116. Ar. אלמתוֹמע, H. המחובר

מהם.

מתקבץ community forming, gregarious. II. 40, 83. Ar. מתוֹמע. ערם V. הקרמה V. אחומע

קדום eternal. i. e., beginningless. I. 51, 71. Ar. קדים.

קדימה priority. I. 52, 73. Ar. אלתקדם, H. אלתקדם.

קדמון eternal, beginningless. I. 74, 128. Ar. קדים.

שרמות beginningless; different from נצחות, q. v. meaning end-

lessness. II. 28, 53. Ar. אזליה, H. קדמות העולם. Ar. also ibid.

וסבות זה רבות מענינים קודמים ומתאחרים . See II. 38, 82 קודם והווים Ar. האצרה ומאכרה ומתקדמה אתקדמה, H. והווים ומאוחרים ונמצאים. Munk sheds no light on these three terms. Friedländer's conjecture that "the author perhaps means premises, conclusions and inference" has no basis at all. Crescas (a. l.) says that *mitaharim* means posterior to *godmim* prior to howim; for taking mitaharim to mean events to come, how could future events to take place three months hence, help him to predict something to take place one month hence? To me however it seems clear from the context that there is no reference here to prediction but to a disclosure of an unknown fact, a knowledge of which is obtainable by means of a series of premises. The word godmim then is the same as sibbot godmot q.v., i.e., premises or parts of definition—from the Aristotelian standpoint, they are interchangeable—dealing with the antecedents causing a certain thing. The word mitaharim means effects. In the passage from Al-Farabi, as given by Crescas and Palguera in I.52, where sibbot godmot are explained, the effects whereby a thing is defined are called, as by H. here, מאוחרים. See also Narboni, 16a מאוחרים. ראיה התבאר ר"ל מן המתאחרים לא מן הקודמים. The word howim probably means accompanying circumstances.

קו מדובר as found in our text is a mistake (Munk). Ar. מאחר, H. ממחר, According to Munk, מושל and its Ar. מישל are used here in the sense of reasonable; but to my mind the terms may be taken in the sense of speaking, just as the Greek term for a rational line מושל מושל. Comp. PMZ.

קו השוה equator. II. 11, 27. Ar. מעדל אלנהאר, H. הקו החולק היום, בשני חלקים שווים.

- true I. 2, 15. Ar. דֹה. The whole sentence is missing in H. perhaps because in Heb. it is unnecessary.
- מסמר .H. אסטב (1) pole. II. 11, 27. Ar. מסמר.
  - (2) fundamental principle, pivotal point. III. 54, 71. H. omits the word.
- קוטר (1) diameter, axis. II. 24, 50. Ar. קטר.
  - (2) diagonal. II, 13, 30. H. אלכסון. See PMZ.
- רצף קטר radius. II. 24, 50. Ar. נצף קטר
- (1) demonstrate, confirm. I. 73, 125. Ar. אחבאת.
  - (2) constitute the essence of, opp. to איכות which is accidental, מקיים. I. 52, 73. Ar. מקומה, H. מקומה.
- קיים fixed, motionless. קיימים. I. 56, 83. Ar. אלהאבתה H. The sphere of the fixed stars surrounds and is therefore greater than the planetary spheres.
- קיימות stability, permanence. I. 11, 29. Ar. אלתחבאת, H. השקט, H. נקלל) admit, agree, make concession. נקל לו , II. 24, 50. Ar. הקל במאמר. V. הקל במאמר.
- (1) positive property. I. 73, 116. קניה, Ar. אלמלכאת.
  - (2) acquisition. Al-Ashari denied that man is the cause of his actions which are at every step created by God. It is He who implants the will and the power and the action. Nevertheless, the action he creates corresponds to the will and the power previously created, thus affording some semblance of a theory of free will and responsibility; for though man does not initiate his doings, he acquires them, i. e. they become his by corresponding to the will and the power with which he was previously endowed. Aaron b. Eliyah in his Ez Ḥayyim p. 17, 115 designates it by אור אויס אונרן. It means, like its Arabic original, gain or acquisition. I. 51, 72. Ar. אלאכתסאב, H. יחס וערך.
- (1) positive property, or quality. Ar. מלכה, H. קנין, See I. 73, 120. העדרי קנינים, negative qualities, e. g., rest, death,

blindness which the Mutakallimun regarded as objectively real as their opposites. Ar. אעדאם אלמלאכאת, H. אפיסת הקניום (2) אפיסת הקניום, habits, qualities of the first class, termed by Arist. (Cat. ch. 8) $\xi \xi \epsilon \iota s$, i. e., permanent characteristics, intellectual or moral, distinguished from dispositions which are fleeting and momentary. See איכות I. 52, 73. Ar. איכות Bee also Munk I. 195, n. 2.

by acquisition, as distinguished from that which is by nature or innate (be-teba'). II. 23, 49. Ar. באלאכתסאב, H. קנייה. See

קעקוע noise, sound. II. 8, 24. Ar. קעקעה, H. קול שאון.

קצור mental inability or shortcoming. III. 19, 29. Ar. קצור In I. 34, 55 Ar. אלחקציר. This term, denoting absolute limitation of the human mind, is different from *hesron hokmah* which is a lack of sufficient study. See III. 26, 39.

inadequate, limited. II. 37, 80. Ar. קיצור, H. קיצור. See מקצר.

קריבה contact. II. 4, 20. Ar. מבאשרה H. בלי אמצעי.

קרבות contact. II. 12, 29. Ar. מבאשרה H. פגישה.

מתקרב contiguous. II. 4, 20. Ar. אלמקרבון H. קרובים.

קרוב probable, likely. III. 50, 63. Ar. אלאקרב.

בקרוב approximately. III. 50, 63. Ar. בתקריב. H. כגון See מניע קרוב.

קרנים cornea. III. 25, 38. Ar. אלקרניה.

קשר difficulty (lit. a knot). II. 2, 17. קשרים, Ar. עקר, H. קשרים.

הקשרה connections, relation. I. 54, 80. ארתבאט, H. קשר,

٦

נראה, מראי V. נראה, נראה.

ראוי' necessary, opp. to 'ober, possible, and nimna', impossible. I. 73, 123. Ar. אלואוב, H. מחוייב.

אות sight, vision. I. 47, 66. Ar. אלבצר.

- proof. II. 15, 34. Ar. אלאסתרלאל. It denotes particularly inductive proof as compared to hegesh q. v. which is deductive. See HTh. p. 165.
- סח לאיה במפורסם dialectic, in its Aristotelian definition, or reasoning on the basis of probabilities, i. e., general beliefs, rather than demonstrated premises. II. 14, 33. Ar. אלאסחדלאל H. באלמשהור Cf. מחלוקת הנצוח.
- ראש דברים résumé. II. 21, 47. Ar. נבד, H. ראש דברים.
- the chief of the philosophers, i. e., Aristotle (384–322 B. C.). I. 5, 20. Ar. ריים אלפלאספה. See אריסטו.
- ראשון (1) preliminary study, introduction. Introd. 10. Ar.
  - (2) first in time, though having no causative connection. See החלה. II. 30, 58.
- ראשון ראשון gradually. II. 12, 28. Ar. אוֹלא אוֹלא. V. מניע ראשון, .V. מניע ראשון, הנחה ראשונה,

ראשיים V. אברים ראשיים.

component elements, e. g., substance and accident. III. 15, 21. והתהפד הראשים ר"ל שוב העצם מקרה והמקרה עצם. Ar. ואנקלאב אלאעיאן, H. rendering והפוך הנראה לעין אדם shows a misunderstanding of the word a'van. Munk calls attention to the Kitab al-Ta'rifat where this term designates substances to the exclusion of accident. One may also cite Siyalkuti on Iji III. 180, 7 (HTh. 217): العالم اما and Hwarizmi 143 (HTh. 334) states عيان واما اعراض that ibn al-Mukaffa' coined the term 'ain for the first category as well as terms for the other categories; the latter terms however were not accepted. It is not necessary however to assume that M. permitted himself to extend the term to accidents, as the expression ואנקלאב אלאעיאן means just the change of substances, i. e., to accidents; the latter part of the explanation שמקרה עצם being a self-evident implication.

a principle or cause, implying no temporal priority, identical in meaning with hathalah, q. v. II. 30, 58.

רבוי plurality. I. 60, 90. Ar. אלתכחיר.

ריבוע square. I. 3, 18. Ar. אלתרביע.

מרגיש, מורגש, הרגשה V. רגש.

דוח חיונית the not immortal *vital* soul, which is the cause of sensation and locomotion. I. 40, 60. Ar. אלרוח אלהיואני, H. נפש חיונית V. רוח החיים.

רוח רוח the visual function (spiritus visius, $\delta\pi\tau\iota\kappa\delta\nu$ $\pi\nu\epsilon\hat{\upsilon}\mu\alpha$) III. 25, 38. Ar. אלרוח אלבאצר. See Munk I. p. 111, n. 2.

רוחניית spiritual force or spherical emanation. III. 29, 42.

רוחניים spiritual beings, angels. II. 14, 33. Ar. רוחאניין, H. omits it.

הרחבה V. רחב.

הרחקה V. החקה.

absurdity, רחוקים absurdity, רחוקים ווו. 48, 97. Ar. שנאעת, H. דבות.

רוחק (1) improbability, II. 19, 44. Ar. בעד.

- (2) space, pure extension, vacuum. אורקות נמצא והוא שהרקות נמצא והוא והוא והוא והוא וא והחקים שום מרחק או I. 73, 116. Ar. או אבעאר בער מא או אבעאר. By rehakim is meant the small vacua between the atoms. (Efodi).
- (3) dimension. I. 56, 83. Ar. אלאבעאר, H. מרחקים.

רקות V. ריקות.

בעל ריב V. בעל.

מורכב, הרכבה V. רכב.

רעיון imagination as opp. to strict thinking. I. 47, 66. Ar.

רמיזות suggestions, hints. III. 8, 12. Ar. אשאראת, H. דמיונות. mean. רצוני לומר אריד בה . Ar. אריד בה אריד בה . See . גרצה גוני לומר . אריד בה . גרצה . גרצה .

will, which in the case of mortals depends for its motive upon external conditions, while in God it is independent

and antonomous. II. 18, 37. Ar. אראדה, H. אראדה, This term is distinguished from behirah which means intelligent choice. Cf. II. 48, 96: "It is He that gave this razon to the irrational animal and behirah to rational man''. The contrast between razon and behirah does not imply that animals outside of man have no free will (Comp. Friedländer's version), for in III. 17, 24, it is explicitly stated that they move by their own will as man does. The meaning is that man's will is intellectual, i. e., the result of conscious choosing (hence behirah), while in animals it is instinctive or impulsive. Thus Shirazi (HTh. 174) speaks of التحريك التحريك اختياري of animals as different from الارادي of man. Altogether, one should be on one's guard against using, in connection with Maimonidean philosophy, the term free will which is misleading because of its special meaning, i. e., a will undetermined and unaffected by bias begotten of heredity and environment. M. merely endeavors to re-establish the connection between man's will and his action, to reconnect the various links of the chain beginning with the mental will and ending with the accomplished fact, a chain broken into atoms by al-Ashari, so that the kash theory (see geniyah) was vainly tried for the sake of bringing back human responsibility. It is against this kasb that M. remarks מבלתי שיברא לו דבר מתחדש in III. 17, 24 as previously mentioned.

רצון ראשון the first will, i. e., the will of God. I. 66, 98. Ar. הפץ ראשון H. הפץ ראשון. This Will wrote the Ten Words without any instrument or organ.

י voluntary. I. 46, 64. Ar. ארארי.

void. The assumption of the void, which forms the second proposition of the Kalam, was necessary in order to explain the possibility of movement. I. 72, 110. Ar. מקום ריקם . H. מקום ריקם.

רקיעיים heavenly. III. 17, 23. Ar. אלפלכיה.

רשות domination. I. 39, 49. Ar. אלריאסה, H. גדולה,

Tater in the same passage this Arabic word is translated by T. מעשה and by H. סימנים. See מעשה.

2

מושאל, השאלה .V שאל

to be used figuratively. I. 21, 36. Ar. סמכוהו, H. אסתעיר, H. אסתעיר in I. p. 25. In H. p. 27, Scheyer is surprised to find נסמכו for Ar. אסתעירא; but it is usual in H. See also מושאל, השאלה.

נשאר, השארות השאר V. שאר.

השגחה V. שגח.

עוב (1) to become. שב II. 18, 37. Ar. אאר, H. נעשה See my Space in Jewich Med. Phil. p. 64 n. 76.

(2) refer. I. 21, 37. Ar. איד, H. חחר.

השיב repeat. III. 2, 4,. Ar. חכריר. See השיב.

שוה just, right, as distinguished from excessive virtue. שוה III. 39, 51. Ar. אלמעתרלה, H. מדות היושר. Cf. Aristotle's $\tau \delta$ $\mu \acute{\epsilon} \sigma \sigma \nu$ or $\mu \epsilon \sigma \acute{\epsilon} \tau \eta s$. See II. 39, 83.

שווי balance, harmony. III. 10, 13. Ar. אעתראל, H. אשר הממסך, H. אעתראל אשר הממסך. See also II. 39, 83. Comp. the Pythagorean maxim: "Virtue is harmony and also health and universal good and God" (Diog. Laert. bk. 8, ch. 1).

שום affirm, regard. I. 73, 117. Ar. פרץ. Elsewhere in the same passage H. has הסכימו.

שטחים planes. I. 73, 118. Ar. אלסטוח.

ישכונה relative position. III. 32, 44. Ar. מנאורה, H. קרבה.

השתכלות, משכיל, מושכל V. שכל.

to conceive, consider. I. 46, 64. Ar. עקל See also I. 68, 99.

משתכל III. 14, 20. Ar. האמל, H. התבונן. See השתכל.

- שכל (1) mind, that which creates concepts or abstract forms as material for its reasoning. The Mutakallimun confuse it with imagination; for according to them the imaginable is thinkable and objectively possible. See I. 73, 122. Ar. אפלי
  - (2) transcendent or incorporeal Intelligence; also called angel. I. 43, 63. Particularly, one of those Intelligences corresponding in number to the spheres which they caused and guide, themselves being caused, each one by the next higher Intelligence up to the First Cause. II. 4, 20. Ar. אלעקול, H. בהות משכילות. See nibdal, nifrad.
  - (3) שכלים, I. 59, 88. ideas, "perceptions de l'intelligence" (Munk). See Kaufmann, p. 446, n. 129. Cf. דעות נפרדות.
  - (4) שכלים, II. 6, 23. the Platonic Ideas, eternal archetypes, belonging to the supersensible world, of the manifold variety of the lower world of phenomena.
  - (5) character, nature, the sum of the innate mental qualities. III. 17, 25. Ar. פטרה, H. more correctly בריאה וטבע. See Malter in Cohen's *Festschrift*, p. 253. See מחשבה.
- שכליות intellectual faculties. II. 32, 67. Ar. כחות נפשיים H. כחות נפשיים. H. מקיאת the hylic intellect or the νοῦς παθητικὸς. The intellect before undertaking the process of conception is merely potential like the hyle or matter and is in the same relation to the concept as matter is to form. I. 68, 101. Ar. השכל העיקרי הנקרא היולאני H. אלעקל היולאני.
- שכל נבדל separate intellect, i. e., the Intelligence guiding a sphere from which it is separate not in any positive sense, for a spiritual being cannot enter into any spatial relations, but in the negative sense of not residing in the sphere as a function. II. 4, 20. Ar. שכל מפארק. Cf. שכל.
- שכל נפרד separate intellect or Intelligence. See שכל נפרד. II 2, 17. Ar. אלעקל אלמפארק, H. ארנב דלות. הכחות המשכילות הגב דלות.

the acquired, emanated intellect. When the hylic intellect creates a concept it becomes to that extent an acquired intellect; for the intellect is nothing else than the aggregate of its conceptions (sekel-muskal). This acquired intellect holds the same relation to the human being as God to the Universe; they are transcendent. It is also called "emanated" ne'ezal, because all knowledge is an emanation from the Active Intellect (see sekel ha-po'el). I. 72, 115. Ar. השכל הקנוי H. אלעקל אלמסתפאד See Munk and Friedländer a. l.

שכל הפועל Active Intellect, the tenth and last of the Intelligences, having the threefold function of wedding sublunar matter with form, helping the hylic intellect to attain conceptions so as to realize itself, and emanating the "divine influence" or prophecy. The Active Intellect always radiates its blessings, but man and matter are not always ready recipients. I. 68, 101; אלעקל אלפעאל. See Sefer ha-Gedarim, s. v.

the first intelligence created by God, moving the first sphere, the cause of the second intelligence. II. 4, 20. אלעקל אלאול.

שלוה. V. שלוה.

שלוח indulgence. II. 33, 47. השלוח במאכלים, Ar. אלהסיב, H. הפקר. The same Arabic word occurs at the beginning of the chapter for which T. has—in most of our editions—
שלותם; but that, according to Munk, is a corruption from שלוחם. See for the explanation of שלוחם Munk III. p. 261, n. 1.

תסיב to indulge (V. שלוח). III. 33, 47. Ar. תסיב. מסיב to negate. I. 34, 53. Ar. סלב, H. הרחיק.

שוללים negative attributes, in which alone man can speak of the deity. I. 58, 85. Ar. אלסואלב, H. מונעים.

מניעות negation. I. 58, 85. Ar. סלב, H. מניעות. See also ibid. and I. 58, 87. שלילות. Ar. אלסואלב H. מוגעים

משלים (שלם) constituting the essence, e. g., form; while accidents do not constitute the essence. I. 51, 71. Ar. ממלא, H. מכמל, H. מכמל See also ma'amid, meqayyem.

שלם perfect man. The term is used in purely intellectual connections. Thus Introd. 3, III. 13, 16 אלכאמלון, Ar. אלכאמלון, אלכאמלון. But it denotes a man who has given due consideration to the moral improvement necessary according to M. for a clear thinking. See hashlamah.

perfection or advancement which, according III. 27, 41 is twofold: 1) שלמות ראשון (Ar. כמאל אוול H. השלמה הראשונה H. is the first in order of time, though not in value, and consists of self advancement, physical, economical, and moral, so that with the resulting undisturbed serenity of mind one may attain to 2) שלמות אחרון (Ar. כמאל אכיר H. השלמה or ultimate perfection which is of the mind only. "It is evident that this ultimate perfection consists of no deeds or virtues, but only of ideas". (ibid). The basis of this division is his classificiation—Aristotelian in origin—of virtues into ethical and dianoetic. Cf. middah and ma'alah. In III. 54, 70 M. proposes a fourfold classification of perfection. 1) שלמות הקנין (Ar. כמאל אלקניה), property-perfection, i. e., accumulating wealth, owning slaves, acquiring power over people, etc. This kind of perfection is entirely external, the man remaining as he was prior to this perfection. 2) שלמות גופני (Ar. כמאל גסמאני H. שלימות הגוף), bodily perfection, e. g. health and physical strength. That touches the person more than the first kind, but it touches only the animal in man. 3) שלמות מעלות המדות (Ar. שלמות המדות H. המדות שלמות moral perfection; but even this, expressing itself in social relations only (כי המדות כולם אינם רק בין האדם ובין זולתו), is a social expediency and does not concern man per se. The highest perfection is 4) השלמות האנושי האמתית (Ar. אלכמאל אלאנסאני אלחקיקי, ואלמות האלמות האמתית האחרונה. H. השלמות האמתית האחרונה), truly human perfection, i. e., obtaining true metaphysical ideas, which alone constitute ha-taklit ha-aharonah or the summum bonum, wherein lies immortality and whereby man is man (ובהא אלאנסאן) where again H. missed the emphasis on אנסאן and translates ובעבורה נקרא האדם אדם בחון).

- שילוש (1) Trinity, as believed by the Christians. I. 71, 108. Ar. אלחאלות.
  - (2) triangle. I. 3, 18. Ar. אלתהליה H. שלישות.
- there, in the sense of $\hat{r}$, i. e., used as an expletive, as in our phrase "there was once a man". II. 19, 39. Ar. $\hat{n}$. Omitted by H.
- שט expression (not merely "name"), phrase. II. 45, 90. Ar. ססט. Omitted by H.
- the Tetragrammaton. I. 61, 91. Munk thinks the Heb. name signifies "le nom de Dieu distinctement prononcé", while according to Friedländer it means the "separated name", i. e., the name applied as M. says, exclusively to God.
- שמות בלתי מקיימים expressions that do not affirm, negative terms. I. 58, 86. Ar. שמות שאינם כוללים H. אסמא אלגיר מחצלה P. שמות שאינם מיושבים Cf. the term אלמחצלין in I. 52 rendered by T. (p. 72) המדברים which was corrupted to המדברים (Munk). H. renders there
- שמות מושאלים figurative terms. III. 8, 12. Ar. אסמא מסתעארה אסמא אסמא המושאל ווואלים. V. אמות מושאלות סמוכות
- משתתפים V. משתתפים.
- שמות נמרים derivative or adjectival names (e. g. zaddiq from zedaqah Efodi). Such terms, implying an attribute and a necessary substance bearing it, involve plurality and therefore cannot be predicated of God, except to indicate that He is

not wanting or defective. I. 61, 92. Ar. אלאסמא אלמשתקה, H. שמות תורים.

שם ראשון a "first term", one denoting something literally and in its primary meaning. Opp. to shemot mush'alim. III. 8, 12. Ar. ממאל אוֹל. Omitted by H.

השמט V. שמט.

hearing. חוש השמע the auditory sense. I. 47, 66. Ar חוש השמע H. חוש השמע.

שמוש expression, usage. I. 67, 99. Ar. תצאריך.

משנים V. שנה.

השתנות transformation, a qualitative change. II. introd. prop. 4. Ar. אנו הבטול H. אלאתחאלה.

שניים a second, one sixtieth of a minute. I. 73, 117. שניים Ar. האניה.

שניות dualism. II. 1, 15. Ar. אלהנויה. H. renders strangely כח. ער

- עור (1) value, importance. III. Introd. 1. Ar. קדר. Munk's rendering enseignement does not seem justifiable.
  - (2) proportion. II. 36, 76. Ar. מקדאר, H. ערך.
  - (3) magnitude. See ba'al shi'ur.
  - (4) decree, divine command. III. 34, 47. Ar. אלתקדיר, H. המצוה.
- ער (1) class, category. II. 13, 31. Ar. באב
  - (2) supposition, opp. to 'amittah q. v. II. 13, 30. Ar. חקדיר H. שיעור. So Munk. I think however that the word may mean "implied or virtual meaning". That is, duration expresses only a secondary sense or an implication of time but not its direct and essential meaning. See zeman. Perhaps sha'ar is a mistake here in T. for she'ur. Thus A (1772) and S.

- ששש emanation, a spiritual influence emanating from God and the Inteligence (see sekel) particularly the lowest of them, the sekel ha-po'el q. v., an influence as baffling to the human mind as the source whence it comes; overflowing constantly without any particular goal into all directions, "informing" hylic substances and hylic minds. and imparting prophecy to one prepared to receive it. The distinctive feature of this emanation as compared with the action of a corporeal being is that it does not work by contact nor through any contiguous medium. See II. 12, 29. Ar. אלפיץ 29. Ar. אלפיץ 29.
- שפע אלהי divine emanation. See shēfa'. II. 37, 80. Ar. אלפיק' אלאלאהי
- שפע שכלי intellectual emanation. See *shefa*. II. 37, 80. Ar. אלפיץ אלעקלי. Munk, and Friedländer following him, explain the term as meaning the emanation from the Active Intellect, but it may be that the word *sikli* attempts to describe somewhat the character of the outflow. Cf. 12, 29. בשפע השכל אשר ישפע ממך. See
- שרב Chwolson, on the basis of H. translating sefer-ha-nerot who evidently read al-surug, thinks that the book referred to is Kitab al-siraj on magic by Yahya al-Barmeki III. 29, 43 כתאב אלסרב Ar. כתאב אלסרב. See however, Munk a.l.
- (שרש) השריש to lay down as a principle. II. 24. Ar. אצ'ל, H. אצ'ל. See II. 41, 86, הושרש. Ar. תאצ'ל. Omitted in H.
- שרש principle. II, 14, 33. Ar. אלאצל, H. העיקר. See also II. 22, 48.
- שרשיות fundamental. III. 35, 48. Ar. אצליה, H. נכוחות.
- שרשיים the Mutakallimun. I. 71, 109. Ar. אלאצוליון, H. המדברים. See also I. 73, 116. בעיקרים בעיקרים שהיו עיקר חכמת המדברים שהיו עיקר חכמת המדברים. Ar. אלאצוליון, H. בעלי העיקרים. One can see from these quotations a difference as to the exact meaning of which

is applied to the Mutakallimun. T. seems to take it in the sense of the fathers of the Kalam, and H. of dogmatists. Among the commentators, Narboni (p. 17 a) thinks the name is due to the fact that "they believe that atoms are the roots of material bodies". Efodi says that "they were called shorashiyim because they believed in atomism which is the root of their false ideas." Joseph Caspi thinks it means dogmatists, i. e., the Mutakallimun who dogmatically advanced unsupported views which were authoritatively received by their disciples. Schever thinks it means those that followed the principles of Mohammedanism, to differentiate them from Christian thinkers: and Munk: "they that tackle the roots of religion instead of the branches, the fundamental rather than the secondary." I take it with H. as dogmatists, in the sense of thinkers about the roots of religion, as opposed to philosophers: Comp. علم الاصول which means (see Lane) علم is also found in this الاصوليون The term الاصول الدين sense in Iji, Kitab almawakif, I. 260, 9. (HTh. 128). See also Cuzari V. 15 where Judah ibn Tibbon correctly translated אלאצוליון—which term, we learn, was more popular among the Rabbanites than the Karaites who preferred to say אלכלאם עלם אבחאב שרשי האמונה by חכמי שרשי האמונה.

שרש וענף "root and branch", i. e., prohibited intercourse between parent and offspring and ramifying relations. See III. 49, 62, Ar. אצל ופרע. H. also

אתף V. שתח משותף חומר השתחפות, השתחפים, משתחפים, דעת בעת העתחפים, דעת אחומר אונים.

שתתק by homonymity. II. 19, 40. Ar. באשתראך. Cf. I. 35, 55. בהשתתף השם.

- שתוף (1) association. I. 61, 92. Ar. שתוף, H. שתוף.
  - (2) similarity. III. 20, 30. Ar. משארכה, H. שותפות.
  - (3) homonymity (Ar. אשתראך, homonymity) ואמנם הטעה הנה שתוף המעה הנה אשתראך (Ar. אלמשארכה, similarity) שם הידיעה כי השתוף

- באסחחו III. 20, 30. Cf. for a similar definition of shittuf I. 35, 56. השווי בשם עם התחלפות בענין. Often shittuf ha-shem. See II. 18, 37.
- ענין similarity of meaning. II. 43, 89. Friedländer takes it in the sense of homonymity. This is a mistake; for homonymity, as M. points out clearly (see *shittuf*), is only a *verbal* resemblance with a difference in *meaning* (*amittah* or 'inyan). Ar. ענין שיתוף H. wrongly .
- תאבית Thabit ben Korra, Arabian astronomer of the ninth century (Munk). II. 24, 50 Ar. תאבת H. תאבת.
- מדה ,תואר (1) attribute. I. 52, Ar. מרה ,תואר Attributes may be divided into four classes: 1) definition or perush shem, 2) partial definition or hiyub, 3) a non-essential quality or 'inyan yoze', migreh, 4) a relation or yahas. first is inapplicable to God, because a proper definition must give the anterior causes or sibbot godmot q. v., and God is the cause of all; the second is inapplicable because a part implies plurality; the third because a quality requires a substratum and hence again implies plurality; and the fourth, because space and time relations involve corporeality and other relations imply comparison and hence similarlity. There are however two other classes of attributes which are permissible and used indeed in the Scriptures: negative attributes and those denoting action, because they do not describe the Divine essence. (2) in general, description. I. 9, 26. חואר עצמותו וגדולתו Ar. תפור , אפה עטמתה, H. ספור . Instead of 'azmuto in T. we should read, I think, on the basis of the Arabic, 'azmato, i.e., his majesty. See also I. 58, 85..... בי תארי הית' בשלילות הוא Ar. אוצף, H. ספור. We should read to'ar (in the sing.) as being more grammatical and more in conformity with the original. See also תמונה ותאר.

- מתואר the substratum, to which an atribute is attached. I. 51, 71. Ar. אלמוצוף.
- essential attributes as distinguished from attributes of action, which do not refer to God's essence. There is disagreement about some attributes, such as hearing, seeing and speaking, whether they should be counted in the category of action-attributes or essence-attributes, but all attributists agree on life, power, wisdom and will as being "essential". See I. 53, 77, and Abrabanel a. l. Ar. אלצפאת אלדאתיה. Hr. p. 80. We find מדות עצמיות. M. thinks (I. 56) that these attributes can be predicated of God only homonymously.
- action-attributes which, not describing the divine essence, are permissible with reference to God. These are the thirteen *middot* God communicated to Moses. I. 54, 80. Ar. אַפאח פּעלים. H. מדות מפּעלים. Sharahrastani also speaks of בּיִּשׁוֹם וֹנֹבּיּם and בּיִּשׁׁם. See Arabic text, p. 4.
- תארים שוללים negative attributes, describing not what He is but what He is not, which is all the human being can know I. 60, 90. Ar. אלצפאת אלסלביה, H. הארים מונעים.
- תוך the inner or the allegorical, as opp. to the literal meaning. Cf. ba'ale ha-tok. See for the school of Innerites or Batinites ונלה, גלוי and פשוט, נסתר I. Introd. p. 7. and 8. Ar. באטן, אינון אינון וויין וויין אינון אינון אינון וויין וויין אינון אינון אינון וויין אינון אינון אינון אינון אינון וויין אינון א
- תוכן form I. 5, 21. Ar. צורה H. צורה.
- תולדה conclusion of a syllogism. II. 38, 82. בהקדמות ותולדה Ar. בהקדמות אולדת מחשבה, H. תנתיג ופכר which is probably a mispr nt in which the book abounds, unless the Arabic expression should be regarded as hendiadys. Cf. Introd. 10. Ar. הייה.
- תוריה scriptural. II. 5, 22. Ar. שרעי. H. שרעי. H. שהיא מדברי הנביאים. V. התחלה.

- anteriority. It should not be confused with *hathalah* which denotes no time relation but logical causation. II. 30.
- תחלת הנחה primary meaning. I. 11, 29. Ar. אוֹל וצֹע, H. תחלת.
- מפר התחבולות artifices. חחבולות Book of Artifices "containing as it appears ingenious inventions relative to different branches of the science of mechanics (علم الحيل) particularly hydraulics and pneumatic machines, based on the hypothesis of horror vacui".—Munk I. 73, 118. Ar. בתאב
- אול כאטר החלת מחשבה superficial thinking. I. 2, 15. Ar. אול כאטר. It is opp. to hitbonenut. See also I. 52, 73.
- באואיל .superficial thinking. I. 2, 14. Ar באואיל ... בתחלת מחשבותיו ובנראה אליו מבלתי חקירה ...
- the four elements. I. 30, 59. Ar. אלספלי, H. מה אלספלי. See *yesodot*.
- תכונה like the Arabic שלף וואביי, means literally the science of form and therefore signifies geometry as well as—and more commonly—astronomy. Perhaps no sharp line was drawn between these two branches of the quadvivium, for astronomy may be regarded as a special application of geometry. Hence 1) astronomy astronomy at the control of geometry. Hence 1) astronomy astronomy at the control of geometry. Hence 2) אלאפור אל
  - 2) geometric form. II. prop. 22. Ar. אלשכל, H. התבנית, H. See also II. 19, 39.
- 3) habit, the Aristotleian $\xi\xi\iota s$. I. 52, 73. Ar. הימה. Cf. הכנה אלי פחל. end. אלי לא מל infinitum. I. 73, 124. Ar. אלי לא אלי לא ווא אלי אין תכלית. עד לאין תכלית.
- תכלית (1) final cause. Cf. סבה תכליית. I. 69, 102. Ar. אלגאיה. (2) end בעל תכלית, finite. I. 73, 124. Ar. מתנאהי אלעטם און לו תכלית.
- אין תכלית לו בכח potentialy infinite, i. e., infinitely divisible. I. 73, 124. Ar. לא נהאיה לה באלקוה.

- אין תכלית לו במקרה accidentally infinite, i. e., infinite in succession, e. g. time. It is called "by accident" because it is not essential to the given magnitude. I. 73, 124. Ar. לא נהאיה לה באלערץ.
- the ultimate final cause. The series of ends which inspire all manifold movements are traceable in the last analysis to a yearning to do the divine will which is the essence of God who is therefore the "end of ends". I. 69, 104. Ar. גאיה אלגאיאת.
- Both according to the Aristotelian theory of necessity (hiyyub q. v.) as well as Jewish creationism, no species on earth, not even the human species, can boast of being the cosmic purpose. Cf. תבלית ראשונה III. 13, 17. נאיה אכירה (2) summum bonum, the highest good which, according to M., is intellectual development, gaining ideas about the supersensible world (דעות אמתיות באלהיות) whereby man becomes immortal. III. 54, 70. Ar. אלגאיה אלאכירה Cf. shelemut.
- end per se, something aimed at for its own sake, not as a means. It is opp. to haza'ah. III. 54, 70. Ar. תכלית כוונה H. שלימות עיקרית. It is called more fully תכלית השלמות כי אינו מכין לעצמו. H. גאיה לדאתה. בעצמו
- תכלית ראשונה immediate final cause, i. e. the purpose of an *individual*, which is the production and the perpetuation of the most perfect form in the species. III. 13, 18. Ar. תכלית אחרונה. Cf. אלגאיה אלאולי.

התלות See תלה.

מתמיד ,התמד See תמד

תמונה ותאר accidental external appearance of the individual. It is identical with zurah melakiyit and opposed to zurah tibe'it or zurah minit q. v. I. 1, 13. Ar. אלשכל ואלתכטיט, H. התבנית והצורה.

- תמורה compensation for suffering. III. 23, 35. Ar. אוץ, H. Comp. Razi's theory of בפלים (HTh. 216).
- perfection, שלמות וחמות II. 36, 78. Ar. ממאם. According to Najafi (HTh. 285) ועלין denotes bringing about essential perfection while ועלילון refers to accidental perfection.
- תמסטיוס Themistius, the "eloquent" (317–387?) author of some paraphrases of Aristotle. I. 71, 109. See פילוסופים.
- התנות See תנה.
- α motion. Ar. הרכה, (κ ועף II. prop. 4, 5, 6, the entelectry or the process of change from $\delta \dot{\nu} \nu \alpha \mu s$ to $\dot{\epsilon} \nu \dot{\epsilon} \rho \gamma \epsilon \alpha$. from potentiality to actuality. II. prop. 4-6. There are four kinds of motion: 1) substantial, i. e., origination and destruction, (פי מקולה אלגוהר Ar. במאמר העצם); 2) quantitative, increase and decrease (בי מקולה אלכם Ar. במאמר הכמה). H. במאמר הביכות); 3) qualitative, i. e., alteration (במאמר הביכות) Ar. פי מקולה אלכיף); and particularly 4) spatial motion, במאמר האנה). This follows Aristotle's division of μεταβολή: ἡ κατὰ τὸ τί, ἡ κατὰ τὸ ποσόν, ἡ κατὰ τὸ ποιόν, ἡ κατὰ τὸ ποῦ. See Phys. VIII. 7, 260 b. 26. The first, $\dot{\eta} \kappa \alpha \tau \dot{\alpha} \tau \dot{\alpha} \tau \dot{\alpha}$ or birth and destruction, Aristotle does not admit to be motion, in Phys. V. 2, while elsewhere, e. g. in Phys. III. 1, 201 a 9 it is spoken of as motion. See Zeller's Arist, and the Earlier Peripatetics I. 423, and Munk a. l.
- תנועת בהכרה motion due to an external force, e. g. an apple thrown upward. II. prop. 6. Ar. חרכה באלקסר.
- תנועה בחלק motion as part, e.g. the motion of a nail in a moving boat. Ibid. הרכה באלה H. בחלק as well as בחלק. It is a form of accidental motion.
- מנועה במקרה accidental motion, i. e., that of an accident of a moving thing. Blackness moves accidentally with a

moving object. Ibid. Ar. בע לה שלערץ. See באלערץ in Jurjani's Kitab at-Ta'rifat, 89.

נטייה V. תנועת הנטיה.

- essential motion, i. e. when the principle of motion lies in the thing moved, e. g. free movements of living beings and natural movements of inanimate things like a falling apple. Ibid. Ar. הרכה באלדאת. See בעלה באלדאת. See בעלה אונים in Jurjani's Kitab at-Ta'rifat 89.
- תנועה מקומית locomotion, as distinguished from other kinds of tenu'ah q. v. II. prop. 26. Ar. הרכה אלמכאניה.
- תעות ושגיגה (read perhaps טעות) error. III. 22, 33. Ar. צֹלאל H. טעות
- תרבות gentleness. III. 33, 47. Ar. אללין H. נחת רוח.
- תורך text (i. e., of an author from whom M. quotes directly instead of epitomizing his ideas). See the phrase זה חור זו זו. 19, 42, after a direct quotation from Arerroes's rendering of De Coelo II. 12. Ar. אָז, H. דברי. See also II. prop. 25; and II. 20, 45, (where F. translates wrongly "in short"); II. 24, 50 (preceded by בוה הלשון); and II. 15, 34 (where the quotation is preceded by וה לשונו ; Friedländer translates wrongly by "contents")
- torrid zone. מאקלים תשאם III. 29, 42. Ar. אלשאם for which there is a variant אלשאם, Syria, which leads Munk to correct T. to read. H. ארץ הצבי. H.
- תשבורת (H. I. p. 51, n. 2) the term is derived from the Arabic "to measure by the span". See also Guttman's introduction to Hibbur ha-meshihah weha-tishboret, XIII. But see PMZ. At all events, that term is equivalent to hand-asah which obtained Hebrew naturalization after the term tishboret. See I. 72, 115 (כמו שיכחיש מי שאינו מהנדם פי' חכם בתשבורת). The parenthetical words are T.'s explanatory remarks for the new term mehandes, which by the way,

- H. refused to recognize as a Hebrew word. See also I. 53, 76.
- erotic. תשוקיית erotic motion, i. e., the movement of the spheres, due to their yearning for their respective Intelligences. II. 19, 44. Ar. אלחרכה אלשוקיה, H. אלחרכה אלשוקיה. נכספת

NOTES BY PROF. LOUIS GINZBERG

NOTES BY PROF. LOUIS GINZBERG

- אברים ראשיים. Comp. ראשי אברים אברים אברים אברים אברים אברים. Negaim 6.7 in the sense of "points of the limbs", in Baba Kamma 93a however אברים בר' א'
- אחרות. Comp. Gabirol ed. Davidson p. 87 באחרותך. Abraham b. Hiyyah חבור המשיחה, Introduction and paragraph 21 uses it in the sense of "unit".
- איכות Albarceloni פרוש ס' יצירה and the quality.
- איצטוונה In Babli the regular form is איצטבא with y while Yerushalmi has resp. איסטווה. Comp. Krauss, *Lehnwörter*, s. v.
- אלכסון אלכסון dioganal is found several times in the Tosefta and is quite frequently used in the Babylonian—but not Palestinian!—Talmud; comp. the references in Krauss, *Lehnwörter* s. v. Sefer Yezirah likewise has it, while Abraham b. Hiyyah in his חבר המשחה uses besides אלכסון (paragraph 13) also the Arabic equivalent מוטר. See further below s. v. קוטר.
- ממהות. Comp. Albarceloni פרוש ס' יצירה בודולה 179 פרוש האם הגדולה and this is the main principle. The same author remarks on page 217 with regard to שבע of the Sefer Yezirah: ואמות הם שרשים. Comp. also ibid. שבע בע מסורת On אמות השרשים comp. Halper, Zeitschrift A. T. XXX, 102 and see further Responsa of Alfasi No. 1 who is of the opinion that אם למסורת אם למסורת אם למסורת אם למסורת אם למסורת אם למסורת השרשים הוא שביעות אם אם למסורת אם למסורת
- אמונה (1) Comp. Albarceloni פרוש ס' יצירה, bottom בעלי האמונה people of the—true—religion. See further Rabbenu Hanannel מגדל חנואל 35.
- אמונה (2) Comp. Ibn Ezra יסוד מורא f. 30a אמונות dogmas.
- אמתה Comp. Zunz Synag. Poesie 628 and Nachtrag 66 who gives many references for the use of the word to which might be added many more. Comp. f. i. Responsa of the Geonim ed. Lyck, p. 4, 9a; Hadassi, אשכול 26d and 31a; Maimonides, Yad, Yesode ha-Torah 1.1. As far as I can remember the absolute form is never used.
- אנה Comp. Albarceloni אנה space.
- אנושי Comp. Albarceloni פרוש ס' יצירה p. 179 אנושי human.
- אורך longitude frequently used by Maimonides; comp. f. i. Yad, קרוש החדש 17,3. Comp. Albarceloni בהמי p. 179 בהמיות belonging to the animal nature.

- משתי בחינה Comp. the Responsum of R. Saadia in שערי צדק p. 8a, n. 54; ושתי בחינה two criteria; ובחינתו and the criterion for him is. It is however possible—though not probable—that this Responsum was originally written in Arabic and later translated into Hebrew.
- בחירה free will; Comp. Hadassi אשכול 20a and 20b.
- The phrases פעל בטל is modeled after the talmudic פעל בטל; comp. Baba Mezia 30b.
- בעל דין litigant is tannaitic as well as amoraic; comp. the references in Aruk ed. Kohut s. v.
- very frequent in the Talmud; comp. Dictionaries s. v.
- בעלי תורה בעל חורה In Talmud and Midrash בעלי חורה the singular does not occur! the students of the Torah i. e., the scholars, are contrasted with מצלי מצוח; comp. dictionaries s. v.
- to create *ex nihilo*. Comp. Ibn Ezra on Gen. 1.1: רובי המפרשים אמרו התנינים וכו' שמאין... ושכחו ויברא אלהים את התנינים וכו'...
- ברייה Comp. Maimonides, Yad, Deot. 6.1: ברייה it is the nature of man. Comp. further below s. v. טבע.
- עלות האדם אל גדר המלאכים 153 פרוש ס' יצירה (1) class. Comp. Albarceloni עלות האדם אל גדר המלאכים.
- גדר (2) definition. Comp. Abraham b. Hiyyah גדר האדם 1b and 2a גדר האדם the definition of man, גדר הגוף the definition of matter.
- תובא גדר הגוף הכולל את 2a: הניון הנפש ממצא גדר הגוף הכולל את 2a: ווחמצא גדר הגוף הכולל את comp. further; Maimonides, Yad, Jesode ha-Torah 2.5 and 5.4.
- גוף (2) essence is talmudic; comp. expressions like גופי חורה גופי הלכות, גופו מופי חורה גופי הלכות, גופה של שמע comp. also the Aramaic של גט, גופה של שמע and the technical term נופא the main subject.
- bodily. Comp. Albarceloni פרוש ס' יצירה 153 פרוש ס' ווהפרעון הוא נפשני וגופני
- מור (1) affirm. Comp. Abraham b. Hiyyah 36a: ואין אנו נוזרים שזה היה וכו' and we do not maintain that etc.
- מדרה etymological derivation is frequently found in the writings of the old grammarians; comp. f. i. Ibn Ezra ינהננו על מות חס שפת יתר.
- Samuel Ibn Tibbon very likely followed his father who frequently used in his translation of Saadia's Al-Amanat. There can be however no

- doubt that Judah was not the first to introduce this word into Hebrew. Hadassi who wrote his book אשכול almost half a century before Tibbon's translation of Saadia—the exact dates are 1148 and 1186—uses מום infrequently. Comp. f. i. 31b, bottom.
- דבור The Word (= Revelation) is tannaitic as well as amoraic; in talmudic-midrashic sources frequently personified. Comp. Bacher, *Terminologie* I and II, s. v.
- דבר לא מדבר. The literal translation of דבר לא מדבר but Tibbon wished to avoid ambiguities. לא דבר is the name of a place mentioned in the Bible (II Sam. 17.27) and מלא ד' might further be read as 'קלא ד' the fulness of a word:
- רין (1) is Biblical as talmudic while דין (2) reason is found only in Talmud and Midrash in which sources it is used in the sense of argument.
- רמני comparison. Comp. the famous Responsum of Hai Gaon in Responsa ed. Lyck: No. 98 משל ודימו
- (3) very often used by Albarceloni in his פרוש ס' יצירה; comp. 2, 26, 57, 76, 77 and in many more passages.
- דעה knowledge based on intellectual conception; comp. Maimonides Yad, Teshubah 9.1: וידעו דעה גמורה נכונה. The use of ny in the sense of ethical disposition is tannaitic; comp. Sifre Zutta 27.16. In the translation of the title אלאמאנאת ואלאתקאדאת שמונות ודעות של by אמונות ודעות Judah ibn Tibbon uses אמונות in the sense of religious beliefs and אמונות stands for philosophical doctrines. As far as I know Judah Ibn Tibbon found no imitators in the strange use of these two terms.
- belief. In tannaitic literature אמנה is found but not אמנה, and perhaps is a scribal error for אמנה.
- statement. Comp. Dunash in תשובת דונש ed. Filipowski 5b: וכל הענינים המאספים לכל דבר חמשה. הגדה. ושאלה. וכריאה. וצוי ובקשה
- logic is perhaps used by as early an author as Dunash who writes: בי אם יגע בהגיון ישחת הדיו והגליון; Comp. מתובות דונש ed. Filipowski 31. Comp. however his introduction 6: איך הם שונים בהגיון where הגיון cannot have the meaning of logic. There can however be no doubt that Ibn Ezra was acquainted with this use of הכמת הגיון: 14a: חכמת הגיון 14a: סמר מלכות 14a: סמר מלכות Saadia, Introduction to אורון 53 bottom as well as Gabirol הגיון ed. Davidson 84 use הגיון only in the same sense as it is found in the Bible. On הגיון in the Talmud, comp. Ginzberg, Unbekannte Sekte, 70–71, and Journal Bibl. Lit. XLI 131, note 40.
- נהיה כל הוה—: ed. Davidson 83 כתר מלכות created; comp. Gabirol הוה

- preparation very frequent in the Talmud; comp. dictionaries.
- comp. Abraham b. Hiyyah's lengthy discussion on היולי in היולי 2a. See further Albarceloni פרוש ס' יצירה p. 270, line 2 where the text is corrupt; read: חומר אלהיולי instead of חומר ואל כולי that does not make sense.
- הנדסה הנדסה geometry, mathematics, frequently used by Albarceloni; comp. מהנדים 65, 143, 159. The participle form מהנדים is found in the Babylonian Talmud; comp. Aruk s. v. אורס who knows also the later form הנדים.
- מנאו מן אללנה (2) Comp. Saadia Alamanat II, 84 (44) מנאו מן אללנה, in Hebrew העברה applied expressions which must not be taken literally.
- exaggeration. Comp. Bekorot 43b: אסט exaggerate.
- הפסד Maimonides in Yad very frequently uses נפסד, הפסד in the Arabic sense of the verb; comp. Yesode ha-Torah 2, 3: הווים ונפסדים; 4, 4 כל הנפסד ; Abodah Zarah 2, 1 ואינם נפסדים. Comp. s. v. נפסד.
- explanation is certainly modelled after the talmudic הצעה של משנה (comp. dictionaries) but very likely הָּעָצָה is to be read, otherwise the correct form would be הצעתה של משנה.
- מהלתך אין לך חחלה comprehension. Comp. Saadia בקשה (beginning הקפה (nthe Siddur ed. Wilna 1914 p. 1085: בקשה how could a finit comprehend Him. I have my doubts however about the genuiness of the first paragraph of the בקשה which looks to me like a later addition to Saadia's great litany. The expression יקיפנו does occur only in the first part thereof.
- rotation. In the Hebrew of the Talmud הקפה is used and hence Harizi's rendering of דוראן by it but in the Aramaic הקיפא is the word used.
- מקש analogy, belongs to the terminology of the Tannaim and is very frequently used by them as well as by the Amoraim; comp. Bacher, *Terminologie* I and II, s. v.
- הרגשה. In the sense of sensation used by Maimonides in his epistle to the scholars of Marseille; comp. אורות הרמב"ם ed. Leipzig, 25a. Comp. also Hadassi, Eshkol, 22d and 29c.
- comp. Abraham b. Hiyyah חבור המשיחה, paragraph 166, end: הרחבה הלשון.
- is the correct form and not הורמו הורמו as Hadassi has it, who strangely enough confused הרמס Hermes of the Greeks with הרמס Ormuzd of the Persians referred to in several places of the Babylonian Talmud. Attempts to identify with Hermes are very old. The pseudo-Epigrapha Enoch and the Book of Jubilees are acquainted with this identification.

- השנה. The verb השנ to perceive frequently used by Maimonides, Yad, Jesode Hat. 1.10; 2.8 and many other passages; comp. also Gabirol, 100.
- comparison used by Rabbenu Hananel מנדל חנגאל 36 and Albarceloni מנדל חנגאל 3, 76.
- emanation. Maimonides in his letter to the community of Marseille uses a lengthy paraphrase to express the idea of emanation; comp. כח האל יח' צף בתחלה על הגלגלים וכו' ומן הגלגלים יצוף ויתפשט 25b: בזה העולם
- angle is found in the oldest treatise on geometry in Hebrew, the משנח which very likely dates from the early Geonic period.
- זוית נצבת right angle. Abraham b. Hiyyah in חבור המשחה uses frequently ; comp. f. e. paragraphs 10–11.
- זיוך falsity occurs in its Hebrew as well as in its Aramaic form אייפא several times in both Talmudim; comp. Dictionaries, s. v.
- שרבור work. Comp. the very instructive remarks of Zunz (Gessammelte Schriften III, 56–58) on the history of this word to which I would like to add as follows. In Geonic writings הבור is composition, diction or style; comp. Sherira Gaon in his Letter, ed. Lewin 10, 18, 23, 31 (bis), 36, 43, 48, 51. In some of these passages הבור is used almost in the sense of work, book; it is however Albarceloni who was the first to employ it as a synonym for המפר Comp. the opening line to his המפר השטרות של של של של הבור החלמוד R. Nissim Gaon speaks of מפרח which is to be translated as "a composition of excellent style", and not as Zunz has it an excellent work. Interesting is המחברים for "an author" in Albarceloni, יצירה 53.
- חדודות; Comp. Abraham b. Hiyyah ספר המשיחה paragraph 10: זוית חדה; for corne he uses מוצק ibid. 130.
- מרש create is Biblical; comp. Ps. 51.12, where ברא=חדש. Comp. also Mekilta בשלח 4, ed. Friedman, 50b: עולם חדש: the world which God will create after the destruction of this one. See further Sanhedrin 97b: מחדש עולמו.
- מרוש העולם creation ex nihilo is very likely influenced by the talmudic expression מחדש עולמו Sanhedrin 97b; comp. the previous note.
- (2) to affirm. Comp. Maimonides in his letter to Ibn Tibbon 25a ויחייב and he will affirm certain things and deny others.
- חכמה אלהית metaphysic occurs in Alberceloni הכמה אלהית 66, top; comp. also יסוד מורא by Ibn Ezra 42b, where perhaps חכמת אלהות is to be read instead of חכמת אלהים.

rotation is tannaitic; comp. f. i. Tosefta Pesahim II (III), 8.

ראוף change is tannaitic (comp. Bacher, Terminologie I. s. v.) and אלוף difference is geonic, comp. Letter of R. Sherira 22. See also Albarceloni ראוי הוא שיהא הבורא חלוף מהגברא וכו' שהעושה חילוף מן המעשה חילוף מן העושה וכו' והמעשה חילוף מן העושה וכו'.

מתחלק לשני חלקים : 79 פרוש ס' יצירה ,divisible; comp. Albarceloni מתחלק

honor, dignity. I doubt whether Ibn Tibbon thought of used in Yerushalmi (comp. Berakot IV, 2) in the sense of character.

הלקות smoothness is Biblical; comp. Gen. 27.16 and Prov. 6.24.

ממה after כוכב in II, 24 is not, as Munk believes, a scribal error but the older form. The old name of Mercury is מוכב חמה; comp. f. i. ברייתא דמולות ed. Wertheimer II; ברייתא דשמואל Chapters VI, VII. Mercury as the planet nearest to the sun is called "the star of the sun". Comp. also Shabbat 156a: Mercury is the secretary to the Sun כוכב וכו' דספרא דחמה וכו' בים ibid. is hardly correct, Ms. M. has אינו without כוכב ומה Comp. however כוכב הנונה VI ברייתא דשמואל. Comp. s. v.

(2) matter occurs in Albarceloni, פרוש ס' יצירה 270.

אסר excess. Maimonides finds this meaning of יסר in Lev. 20.7. Comp. Ibn Ezra ad loc. חסר וכו' תוספת זנות.

The Karaites quote the famous slogan of Anan: חפישו באורייתא הדירא; comp. Harkavy in his notes to the Hebrew translation of Graetz, *Geschichte* p. 188 note 38.

will. Comp. Gabirol כתר מלכות ed. Davidson 88.

חצי קוטר Abraham b. Hiyyah ספר המשיחה paragraph 101: מחצית הקטור.

ררות rhymed. Saadia להרות כל מחרות לל. Comp. Harkavy, ad. loc. and the literature on the word ארן given by him.

עבע (1) nature, (2) natural peculiarity and (3) habit. Supplementing the very instructive remarks of Zunz on the history of the term נובע (Synag. Poes. 634 and Nacht. 66; comp. also Malter in Cohen-Festschrift 253 seq) I wish to remark as follows. Rabbenu Hannanel (מודל חנואל 36) speaks of מודל חנואל and of המבעים שוים and of לא כל המבעים שוים the term מבעי בני האדם. In these two sentences

is "the nature of" but not nature. Abraham b. Hiyyah מבע 42b (טבע הלב), Maimonides in his Yad, Yesode ha-Torah 4.2 (שבע הלב), Albarceloni טבע אמות השרשים, טבע כל) 174, 275 פרוש ס' יצירה and Hadassi טבע 22d, 26d (טבל קדושתו, טבלו) do not know of any other use of טבע than the one found in R. Hananel. In his letters however Maimonides' מבע approaches the last development in the use of this term, reached, by the Tibbonites (Judah in his translation of Bahva is very fond of מבע nature!); comp. f. i. his letter to the scholars of Marseille, אנרות הרמב"ם 25b. (לא מבע ולא מולד) and 26a (לא מולד ולא טבע); see further 25b: בטבעו של עולם. The purist Ibn Ezra uses חולדה respectively for nature, comp. Commentary on Exod. 4.2 and יסוד מורא 7a, 27b. In the above quoted phrases from Maimonides' letter מולך seems to be a synonym of שבע nature. See however Yad חשובה 5.4 according to which תולדה=מולד constellation at the time of birth. Peculiar is ד' מבעים the four elements in אשכול 19c. In Maimonides' letter to Ibn Tibbon אורת הרמב"ם habit, disposition. Comp. s. v. מוטבע.

- מענה argument occurs frequently in the writings of Ibn Ezra; comp. f. i. his Commentary, Gen. 47.4: גם זו אינה טענה.
- ידוע is better than ידוע; the latter is one who knows, the former a man of knowledge, scholar. Comp. nouns like יכור, טחון, רכוב and many more like them in mishnaic Hebrew.
- ידועה cognition is mishnaic; comp. f. i. ידועה Shebuat 2.1.
- יחוד (1) unity of God. Comp. Zunz Synag. Poesie, 630 on the history of this word; comp. also Albarceloni, 100: כדי שיאמינו ביחודו של עולם; Maimonides, Yesode ha-Torah. 1.7 seq. On the relation of the tannaitic יחוד = Arab. יחוד ביחוד; comp. Bacher, Terminologie I, 70, note 1 and in Monatschrift LIV, 350 seq. 731 seq. As to the expression ומוחדים comp. Tanhuma (Yelamdenu) quoted in Makiri, Isaiah, p. 141. המיחדים שמע וכו' שאחה יחידי בעולמך שמע וכו' ב' פעמים ביום שאחה יחידי בעולמך שמע וכו' אף אנו מעידין עליך ב' פעמים ביום שאחה יחידי בעולמך מער וכו' and Bacher is to be corrected accordingly.
- יחס relation; comp. Saadia. בקשה in Siddur ed. Wilna, 1914, 1085: ויחס בורא siddur ed. Wilna, 1914, 1085: אל ברוא נדון כיחס העבד אל האדון
- יכולת reedom of will; comp. Rabbenu Nissim beginning: ולא ביכולת מדמנה לו: elements occurs in Gabirol, כחר מלכוח ed. Davidson 89, top and Maimonides, Yesodeh ha-Torah 4, 3.
- יצא to be actualized; comp. Ibn Ezra, Exod. 20,2. יצא למעשה became actualized.

- (3) excretion is found in the old Midrashim, comp. יציאה 39, 11 and מדרש 23, 1, p. 198 ed. Buber.
- ישב establish; comp. ישב לישבו 52, 4 שמות ר' they had made the Tabernacle but could not erect it. See also Rashi Gen. 3.8: ולאגדה המישבת דברי המקרא.
- ישוב Comp. Tanhuma, Buber Gen. 8: ישובו של מקרא Rashi is very fond of this expression, Comp. f. i. Gen. 19. 15: חה ישובו של מקרא.
- (1) sphere is Tannaitic and Amoraic; comp. 'Aruk s. v. and Sefat Yeter 83; (2) universe. comp. Yerushalmi 'Abodah Zarah III 42c.
- mercury; comp. above on חמה where I remarked that the older form is בוכב חמה. Ibn Ezra Exod. 20.14: בלגל כוכב חמה.
- potentiality, frequently used by Albarceloni, פרוש ס' יצירה 27, 116, 156, 175; Abraham b. Hiyyah Hegyon Ha-Nefesh, 2a and Maimonides' Iggarot 25c.
- in potentia; comp. Abraham b. Hiyyah 2b; Albarceloni l. c. 116: והיה אלוה בכח ובעצמה (Maimonides' Iggarot 27d.
- כולל common, including, is Talmudic; comp. e. g. אסור כולל.
- כמות quantity. Albarceloni 1. c. 77: כמיות
- pronominal suffix, is used by the old grammarians; comp. e. g. Maḥberet Menahem s. v. כן, 4.
- בת category, class, is tannaitic; comp. e. g. the words addressed by R. Yohanan b. Zakkai to his pupils; שתפנין לכת שלישית, Tosefta Hag. II.
- verbatim. בלשון expression, belongs to the oldest terms of Hebrew grammar coined by the Tannaim. Comp. Bacher, Terminologie, I and II s. v. Later Rabbinic writers use ווה לשנו in introducing a verbal quotation.
- מדבר rational; comp. Rabbenu Nissim, *Mafteah*, introduction; Abrahan b. Hiyyah 1b החי הדברן; Onkelos Gen. 2.7 translates היה by אילא by החיה.
- מהות οὐσία used by Albarceloni פרוש ס' יצירה 82.
- הנדס comp. the note on הנדסה.
- מוטבע compare the remarks on the use of טבע in note s. v. to which I would add that in Niddah 20b מבעא is used in the sense of climate i. e. the nature of a certain country or locality. On טבע element, comp. Bemidbar R. XIV 12 ארבעה טבעים the four elements.
- מופלא של ב'ד 2 the most prominent מופלא של ב'ד 4 the most prominent member of the court) belongs to פלא (1) wonder while מופלא strange to מופלא (2)=לא divide, separate, and hence מופלא strange.
- נפסד מופסדים false; comp. נפסד

מופת demonstration, proof; comp. Albarceloni מותנת להן אות ומופת 66 פרוש ס' יצירה gives for it a proof; Abraham b. Hiyyah חבור 43.

מופת חותך a decisive syllogism; comp. Maimonides' letter to the scholars of Marseille in Iggarot 25a and in the same letter ibid: המופחים החוקים

מוצא mineral; comp. Job 28.1

מורגש percept; comp. Bamidbar R. XIV 12 מורנשות ה' הרגשות ה' where מורנש is used in a different sense.

מורכב comp. Albarceloni I. c. 153. In many places of this book the form מרוכב is used; comp. e. g. 79, 84, 270.

comp. note on השיג and comp. further Mahberet Menahem 4a s. v. אדם and s. v. אדם.

מחלוקת נצור dialectic argument; comp. מחלוקת ומוה in Sanhedrin, 105a and 108b where מחלוקת נצחה cannot have the meaning of victorious, irrefutable but the reverse: argumentative, dialectic. In the first passage of the Talmud מחשבה נצחת in Jer. 8.5, and as the context proves can only mean a dialectic argument. Later writers (compare e. g. RABD, הלכות 5, 50, as well as modern lexicographers erroneously take משובה מו irrefutable answer.

מחצב mineral; comp. Maimonides' Iggarot 25b while in his Yad, יסורי החורה in a similar sentence he uses מחכת for mineral; comp. also Abraham b. Hiyyah, 1b who uses מחכות.

reflection. Comp. Maimonides' Yad מחשבה 2, 3 where מחשבה is best transsated by reflection and not thought.

מין species; comp. Maimonides' Iggarot 28.

מיתר Sinew, used by Abraham b. Chijah מיתר 102.

very frequent in the Talmud and in the later Rabbinic literature.

יום אשר עמדת (1) scene of revelation, is influenced by the Biblical phrase יום אשר עמדת לפני ה' וכו', Deut. 4.10 and is found in Hegyon ha-Nefesh 7b.

creator used by Maimonides, Yad, beginning; comp. previous note.

- מניע mover, i. e. God. Comp. Iggarot ha-Rambam 28a מניע i. e. God. מקובלות i. e. God. מקובלות Comp. note on קבלה
- מקיף (2) the ninth sphere; comp. Ibn Ezra, Exod. 20.14.
- space; comp. the quotation from Saadia's introduction to Gen. in Albarceloni 1.c. 89.
- שקרה שקרה (מורע בר Arabic אל ערץ accident. Comp. Albarceloni l.c. 14 bottom: יש דבר "קרה מקרה מודע (מורע פורע ערבי ערץ [r. אין בו כח להעמיד בעצמו והוא נמצא מהחלף בנוף והוא הנקרא ערבי ערץ [r. אין בו כח להעמיד בעצמו והוא נמצא מהחלף בנוף (r. אין [r. איי][s. איי][s
- מ' המשיחה square, frequently used by Abraham b. Hiyyah in his מ'דובע; comp. glossary s. v. Albarceloni, l.c. has it likewise; comp. 65, 86. In the Talmudim the part. pu'al מרובע is found frequently; comp. dictionaries s. v.; משנת המדות, beginning 'משנת המדות, square.
- מרכז center. Abraham b. Hiyyah was very likely the first to introduce the Arabic work into Hebrew; comp. his המשיחה 14.
- מה נמריץ comp. Rashi, Job 6.25 מה נמרצו... ל' מליצה. In modern dictionaries of the Bible the emendation נמלצו is given but not the reference to Rashi! Comp. also the quotation from R. Nissim, s. v. חבור where נמרץ is used in the sense of נמלץ.
- a thinker is a favored word with Ibn Ezra who uses it in his Biblical Commentaries as well as in his other writings very frequently. Comp. also Mahberet Menahem s. v. אדם who likewise uses maskil in the sense of a thinker.
- משנים dualists. Ibn Tibbon in his translation of משנים beginning, uses this word again for dualists, while Albarceloni, 1. c. 80 and 81 speaks of the בעלי השנים. Comp. also the quotation from Yelamdenu in Or Zarua, 20 and Naḥmias on Prov. p. 137 which reads משנים אל התערב I would accordingly suggest the reading משנים to double, and besides if משנים were derived from משנים the expected spelling would be
- inclination; comp. Maimonides, Yad, Yesode ha-Torah 3, 5.
- parallel. Abraham b. Hiyyah in his ס' המשיחה 12 and 44 uses של which is better than נכחי of T.
- a legislative code, frequently found in the Talmud and Midrash; see Krauss, Lehnwörter, s. v.

- מציאות Comp. note on מציאות.
- implication of an allegory. The text has 'נמשל or כלל הנ' or כלל הנ' or כלל הנ' which cases נמשל is part nif'al frequently found in Talmud and Midrash.
- נענוע movement, comp. Mahberet Menahem s. v. אבק end and s. v. ארם 16b in Talmud נענוע means shaking.
- נפסד perishable, destructible. Maimonides in his Yad uses very frequently nifsad in this sense which of course is an Arabism; in Talmudic—Midrashic sources nifsad has never this meaning. The following are some of the passages in the Yad where this use of nifsad occurs: יסודי החורה, 2, 3, and 4, 4; מומאת אוכלין 3, 1 שוויטה, 2, 2 עבודה זרה, 17, 2, 2, 14; Comp. s. v., הפסך, v., הפסך אוכלים לא מומאת אוכלין 3, 1 שוויטה אוכלין 1, 2 עבודה זרה, אוכלין 1, 2 עבודה זרה, אוכלין 1, 2 עבודה זרה, אוכלין 1, 2 עבודה זרה זרה, אוכלין 1, 2 עבודה זרה, אוכלין 1, 2 ע
- incorporeal being. Maimonides uses the term *zurot nifradot* to describe the angels; comp. Yesode ha-Torah 2, 4 and 5; comp. also his letter to Ibn Tibbon in Iggarot 28a.
- נפש חיה comp. Abraham b. Hiyyah Hegyon ha-Nefesh 11b and 12a who writes and and and הנפש החיה On p. 11a he also uses הנפש הבהמין; comp. Albarceloni l. c. 179 and note on בהמים.
- the rational soul. Abraham b. Hiyyah, Hegyon ha-Nefesh 11a, 11b, uses for it the terms נשמה החכמה (on p. 11a misunderstood by the editor who read מחבמה and hence added שהיא) and החכמה respectively; Comp. s. v., מדבר.
- נפש צומחת the vegetative soul. Comp. Abraham b. Hiyyah IIa שלש נפשות the vegetative soul. האחת היא הכח אשר בו היא גדל ורבה כצמח השדה see also Albarceloni l. c. 179: אנוש (read אנוש (read אנוש).
- relating to the soul. Albarceloni l. c. has several times נפשני comp. p. 153.
- מבה cause. Biblical מבה (II Chron. 10.15) was not without influence on the later sibbah which for the first time occurs in a responsum by the Gaon R. Hai b. Nachshon; comp. מערי תשובה 143. I have however serious doubts as to the genuineness of this responsum which seems to be of a much later time. The Tibbonides however were not the first to use sibbah as it occurs frequently in the works of Ibn Ezra and Maimonides. Comp. e. g. the former's Commentary, Exod. 20.1, and Yad מבב 15. The latter also uses frequently the verb מבב to cause, comp. ibid 2, 5 and 4, 10.
  - (2) effect. The passage I, 13 is quite correctly explained by Abrabanel ad loc. It is however very interesting to note that Maimonides in his Commentary on the Mishnah, Nazir 9, 2 paraphrases רגלים לדבר שאין לו תכלית and according by he writes in Yad א המובה 4, 3: which means "because the matter has fargoing conse-

quences" and not as the commentators erroneously explain it. There can therefore be no doubt that Maimonides takes דנלים to have the meaning of consequences and hence his explanation of Zech. 14, 4.

סובה circumference. In סביבה 1: מביבה. Comp. Ohalot 14, 4: זוית שהוא מוב את כל הבית משנת and comp. further סיבב את כל הבית the gallery around the altar frequently referred to in the Mishnah.

סכנגבין oxymel; comp. the explanation given by Maimonides in his letter to Ibn Tibbon, Iggarot 28b.

proximity = Talmudic סמיכות while סמיכות is used only in the sense of ordination i. e. laying on of the hands.

ספק difficulty; comp. Maimonides Iggarot 28b.

in general. Talmudic סחם; comp. dictionaries s. v.

עודם התחתון Abraham b. Hiyyah Hegyon Ha-Nefesh 5b and Ibn Ezra use it likewise; comp. the latter's commentary on Exod. 3.15 and 20.1.

עומדים permanent; comp. Saadia, בקשה 10 85: העולם אובר... ואת העולם עובר... ואת העולם בקשה בקשה בקשה בקשה בקשה הבא עולם עומד

עורק muscle is according to Dunash (compare *Teshubot Dunash* p. 68 s. v. p. 85) classical Hebrew and Rashi on Job 30.17 accepts his view.

עינול circle. The old treatise on mathematics עינול as well as Abraham b. Hiyyah use ענולה (see note s. v.) and ענול for circle. Comp. also Maimonides Yad, Teshubah 5.4, while in Qiddush ha-hodesh 16, 1 he has אנולה In the Talmud ענול and אנולה are used only as adjectives.

עיון speculation. The noun occurs in the Talmud only in the expression השלה the meaning of which is very doubtful (perhaps an euphemism: distraction during prayer!) and is not frequently found in later writers. Saadia in his responsum 7 (ed. Muller p. 95) uses שלין הראשון but very likely the responsum was originally written in Arabic and later translated into Hebrew. Abraham b. Hiyyah Hegyon ha Nefesh 8b has שלי and similarly Maimonides, Iggarot 27d. In Hegyon ha-Nefesh 5b 6b 110a: בעלי העיון=חכמי המחקר

עלה cause, is found in Syriac writings antidating the Arabic period and very likely Arabic אין is taken over from the Aramaic (Syriac?); comp.

- Schulthess, Hon. Wurzeln s. v. Maimonides, Yad, Yesode ha-Torah 2.6 uses שלה but I do not remember to have met with it in earlier writers with the exception of Albarceloni l. c. 31 and 92.
- עלול effect; comp. Maimonides Yad, Yesode ha-Torah 2, 6 and see also the the previous note.
- עמידה existence, is found several times in the Midrashim; comp. dictionaries s. v. See also Ginzberg, *Geonica* II, 130 line 11 and 131 line 10 where however לה עמידה is to be read instead of לה עמידה. See also *Hegyon ha-Nefesh* 17b.
- ענין (3) state, (4) manner and (5) affair, is Talmudic; comp. dictionaries s. v. (8) attribute; comp. Albarceloni l. c. 80. In that sentence as well as in the entire lengthy discussions of the attributes of God Albarceloni uses ענין in the sense of attribute.
- מצע nerve. The old grammarians and commentators of the Bible considered בצע nerve as classical Hebrew; comp. Ibn Ezra on Job 10.8 and Parhon s. v. צע, end.
- עצם essence; comp. Hegyon ha-Nefesh 8b bottom and Ibn Ezra on Gen. 41.18 and Exod. 3.15; 20.1 who are acquainted with this use of עצם. In Yad, Teshubah 1, 3 בעצם היום is Biblical בעצם היום. Albarceloni 1. c. 116 has several times עצם instead of עצם.
- ערך relation is used by Saadia, בקשה 1085 (comp. however the remarks in note on סי המשיחה); Ibn Ezra, Exod. 3.15; Abraham b. Chijah ס' המשיחה 2.
- סנד principle; comp. Rabbenu Hannanel מגדל הנגאל 35.
- פירוק refutation, solution, is Talmudic in its Aramaic form פירוקא; comp. dictionaries s. v.
- משוט (2) literal meaning, often used in the Talmud in contrast to derash.
- שנו ורנן בפתחוה; comp. the Midrashic מחח introduction; see Bacher Terminologie II, 176–178. It is however not unlikely that the Midrashic terms מוח and החם mean "explain" and "explanation". Comp. Luke 24, 32 and Derek Erez Zutta 2: שנו ורנן בפתחוה "study and meditate its explanations".
- צורה (1) form i. e. the actuality of matter which is potential. Comp. Abraham b. Hiyyah, Hegyon ha-Nefcsh 2a who defines דבר שיש לו כח as דבר שיש לו כח as אוברה להלביש את ההיולי כל דמות וכל תמונה Ibn Ezra on Exod. 25.40 is also acquainted with this meaning of zurah and he uses it in many other passages of his works. Maimonides, Yad, Yesode ha-Torah has it frequently comp. 2, 3; 4, 7–8. צורה וו II 9, 25 stands for מול לו שם צורה וו שתראה בו מן מול העלו לו שם על שם צורה וו שתראה בו מן מול העלו לו שם על שם צורה וו שתראה בו מן

רכוכבים שלמטה ממנו והם המולות ששמותם טלה וכו'. Comp. also the next paragraph in Maimonides: שנים עשר צורות.

- צורה נברקת immaterial form. Maimonides, Yad, Yesode ha-Torah 2, 3 uses zurot nifradot and not zurot niwlalot. Comp. also Hadassi, Eshkol 31c: מוכה מופרדת=צורה
- tradition, is found only once in the entire Talmudic-Midrashic literature; comp. Abot R. Nathan 45, 117: עליו היה ר' מאיר אומר בקבלה "concerning" which R. Meir transmitted the tradition" etc. In Geonic writings it occurs, but not very frequently; comp. Letter of R. Scherira ed. Lewin 31 and 60; Hai Gaon in Teshubot ha-Geonin ed. Lyck 1, 4a; 31 and in Shaarei Teshubah 342. Rabbenu Hananel has it several times; comp. Teshubot Ha-Geonim ed. Lyck 116 and Migdal Hananel 26. His colleague, R. Nissim, uses it several times in the introduction to the Mafteah. Among the post-Geonic writers who use it are Albarceloni l. c. 66, 86, 187; Ibn Ezra very frequently in his Biblical Commentaries, and Maimonides, introduction to his Yad and Melakim 12.2. The usual term for tradition in the Yad is however שמועה, especially to describe such a one as transmitted by Moses orally. The favorite designation of the Rabbanites by the Karaitic writers as בעלי קבלה cannot be traced back with certainity to old authors. The Rabbanites use sometime סבלה to describe the revealed truth (i. e. Bible) in contrast to the demonstrative truth דרך המופח; comp. Bacher, Bibel exegese 6, note 4; 40, 3; 49, 4; 145, 2 and Posnanski, the Karaite... Opponents of Saadiah, 69, 2. The Karaite Hadassi who used a translation of Saadia's Amanat different from Tibbon's has מקובלות of Saadia, 3. For מקובלות of Tibbon the Geonim and others have מועתקת; comp. e. g. Hai in Teshubot ha-Geonim 5b top; משה משה היא מועתקת והלכה
- to contain=Arabic ממע is very frequently used by Maimonides in his Yad, comp. Bacher, Tanhum Jerushalmi s. v. Comp. also Rabbenu Nissim, introduction to Mafteah, בירם מהקבלה which is likewise influenced by Arab. נמע See also ibid. מתקבץ עם חכמי דורו which is likewise an Arabism. Eldad ha-Dani has several times דעחו מקובצת "his mind is concentrated" which is very likely also influenced by the Arabic עם כלבהו. Comp. Epstein, Eldad, 127, note 34 and Schlössinger, The Ritual of Eldad, 37.
- beginningless; Comp. Gabirol, Keter Malekut, ed. Davidson: ואין הפרש קדמותך ..., קדמון לכל קדמון לכל קדמון לכל קדמון בין אלהותך... וקדמותף...

קו השוה equator, is used by Maimonides Yad, Quiddush ha-Hodesh 11, 17-Hegyon ha-Nefesh 24 has קו ישר.

קוטר diameter; comp. Abraham b. Hiyyah, חבור המשיחה parag. 13: ואלכסון הבור המשיחה Comp. s. v. אלכסון, אלכסון, העגול הוא קו החולק אותו לשנים ונקרא בלשון ערבי קוטר

acquisition; comp. Rabbenu Nissim introduction to Mafteah, beginning.

probable; comp. Mahberet Menahem s. v. אובל and s. v. אובל, end. Ibn Ezra is especially fond of the expression garob, probable, and rahoq, improbable.

בקרוב approximately. Abraham b. Hiyyah חבור המשיחה, introduction 4 has בקירוב, proof is tannaitic and amoraic.

ראש דברים resumè; comp. Hagigah 13a: ראש דברים.

ראשון ראשון gradually is Talmudic; comp. Rosh Hashanah 17a.

sight, vision; comp. Maimonides, Iggarot 28.

ראשים component element; comp. Ibn Ezra on Exod. 20.1 towards the end: ואנשי המחקר מצאו כל דברי הגופות שהם י' והם ראשים כללים.

רבוי plurality, is used by Gabirol, *Keter Malekut* 84 and Abraham b. Hiyyah משיחה 21.

square; Abraham b. Hiyyah uses ריבוע in the sense of quadrature (משיחה 26) while in the Talmud (comp. dictionaries) it means square.

spiritual force; comp. Hai in *Teshubot ha-Geonim* ed. Lyck 28 and Albarceloni, l. c. 153 הוכות רוחני נפשני "the reward is of the spiritual nature". מרוב absurdity; comp. s. v. פרוב

רעיון imagination; comp. Gabirol, *Keter Malekut* ed. Davidson, 100: אלא שינהו רעיון; comp. s. v. שיכל.

רשות domination, is Talmudic; comp. dictionaries.

שטחים planes; comp. Albarceloni l. c. 65 and Abraham b. Hiyyah משיחה glossary s. v.

שכל mind; comp. Gabirol Keter Malekut 83.

negate; comp. Maimonides in his letter to Ibn Tibbon, Iggarot 28.

שם there; this Arabism is frequently found in Yad; comp. e. g. the very opening words שם מצוי ראשון.

שם המפורש the Tetragrammaton. The explanation of the term given by Munk agrees with that of Geiger קבוצה מאמרים ed. Poznanski 98 and Derenbourg, R. E. J. VI, 74. Comp. my remarks in the supplement to Geiger, 394. The words of Maimonides are rather ambiguous and it is not quite clear whether he takes מפורש to mean "separate" or "distinct". See also Bacher, Terminologie I, 159 with whom Friedlander agrees. Comp. Albo, Iqqarim, I, 28: עץ חיים and Aaron b. Elijah שם המפורש שהוא נברל 74, 91,

שמות נמרים derivative nouns; comp. note on מר to which I would add that as early a writer as Menahem b. Saruk uses מירה in the sense of root-grammatical!—Comp. e. g. s. v. n.

שרש principle, is used by Albarceloni I. c. 92, Ibn Ezra, comp. e. g. Exod. 31, 18 and many other writers prior to the Tibbonides.

association, is Talmudic, comp. dictionaries. See also Hegyon ha-Nefesh 26.

מאר attribute, is found in Gabirol, Keter Malekut, ed. Davidson 84. allegorical meaning; comp. s. v. מלוי.

תכונה (1) astronomy, is not found in the Talmud nor in the older Midrashim. The earliest reference to its usage in the Midrashic literature is to be found in מעשה אברהם (Yellinek, Bet ha-Midrash I, 25) but there can be no doubt that this small Midrash is translated from the Arabic; comp. Ginzberg, Legends of the Jews V, 212–13, note 24.

מי יבא עד הכתרך (3) characteristic; comp. Gabirol Keter Malekut 102: מי יבא עד הכתרך which must not be translated with the latest translator of Gabirol "who can approach Thy seat" but "who can apprehend Thy characteristic".

end. Comp. Maimonides Iggarot 28: תכלית finite, מגיע לחכלית and similar expressions conbined with חכלית in the sense of the finite. The description of God as אין לו ראשית וחכלית is a favorite phrase of the liturgical poets and philosphers. Comp. e. g. the Piyyut אדון עולם (by Gabirol); Albarceloni, l. c. 14; Baqqashah by R. Bahya and many more.

(תקה) dependence; comp. Mahberet Menahem s. v. חב, end: ונכון לחלות (מדה) ימון לחלות ימון לחלות (מדה) ימון לחלות ימון לחלות ימון לחלות (מדה) ימון לחלות ימון לחלות ימון לחלות ומון לחלות ימון לחלות ומון מון לחלות ומון לחלות ומון לחלות ומון לחל

(תמד) מתמיד enduring; comp. Hegyon ha-Nefesh 20.

תנועה motion; comp. Ibn Ezra, Exod. 3, 15.

תשבורת geometry; Rabbenu Hananel is, to my knowledge, the oldest author who uses this word but in its Aramaic form בחבריאתה which Berliner erroneously emended to בחשבורת; comp. Migdal Hananel 38 and Berliner's note ad loc. The Aramaic בריוא is also used by Ibn Ezra, Hosea 14, 6 and is further found in the Genizah-Fragment published by Ginzberg, Geonica II, 36 where the sentence reads: חלקינה בחברייתא.

INDEX TO HARIZI TERMS CITED IN THIS WORK

1 אבונצר 28 גערה 47 אבר המשוש 22, 27 גשמות 104 אומנית חותו 2, 77, 112 41, 80, 110 21, 22 48 דבוק 23, 50 אחרון 41, 78, 104, 115, 116 איכות 3, 4, 5, 100 75, 81, 96, 121 רבק 6, 24, 96 דבר 68 אין 9, 46, 124 6 אישות 107 אלכסון 2, 15, 60 74 אמוו 60 דיני הכוכבים 66 אמונה דמיון 24, 25, 27, 82, 110 65 דעות 43 דעת נאצל 124 אנה 15 אנשי הסתר 30, 33, 63, 781, 93 דרך 26 15 אנשי העיון 37, 38, 108 אפיסה ו אפלי ספא 37,86 56 הבאת טענה 45 הגבלה 90 בחירה 50, 72 הגיון 30, 45, 117 ביטול 28 הדור 64 הדמות 14, 99 בטל 33 הודאה 80 הולכים 13 ביאת זה תכף סור זה 14 בין ידיך 85 בנוי 80 הזהיר 28, 75 32, 122 בנין 21 בעל גוף 3, 29, 62 הומנה 15 בעל דין 60, 95 היות 118 בעלי העיקרים 78, 105 E 51 הכרח 38 הליכה 82 בעלי השנים 15 בעלת צלעות משתוות המזגה 72 הנהגה 31 הסכים 107, 112 12 בענין השמים 28, 59, 68, 97, 113. 40, 44, 65. 38 הסתלקות 97, 112 38 העדרה 33 גדר 30, 38, 39 הפך 15 גודל 70 הפלגה 114 הפקר 26, 39 הפרש 72 קון 6, 18, 21, 22, 53, 64, 115 21 גוף חמישי 21, 76 גופי 117 גזור 48 הצמדה 40 גזרה 59 הצעה 96 גיד 40 הקדמה 2, 20, 56, 78, 91 20, 40, 51, 89 20, 20, 30, 78, 20 גלגל הקפה 20 גלגל חוץ מעמודו 20 גלגל מקיף 78, 91 97 הרגיל 27 הרגל 62, 70 77, 85 גלוי 124 גמול 41 הרחבת לשון 114 הרחיק

41 הרחקה	סחי 57, 107
41 הרכבה	ילד 58
40, 47 השגה	יסד 59, 118
115 השלמה	97 יסוד
107 השקט	82' 58
95 השקטה	68 יצוריות
26, 43 השתדלות	יציאה 59
45, 101.	68 יציריות
(17/14)1) 45, 101.	יצרי 25
	ישור 60
חלת 14, 50	
זיו 85	ישמעאלי 1, 7, 14, 105
זימון 28	יתד 60
מן 22, 40, 46, 67	יתרון 77
39, 45, 46	28 כבוד
46 חברה	60 כדור
46 חרוש	בוכב 60, 82
46 חרורה	17, 56, 82, 116
54 חובה	מונה 38, 74, 79
111 64, 112	7D 26, 61, 62, 79, 113, 117
חוזרת במאמר 112	20, 01, 02, 79, 113, 117
14 חולי	
	80 כלי
65 חילש	63. 78
53, 54	63, 92 כללי
20, 47, 58, 59.	64, 124 כמות
117	69 כנוי
49 חיוב	64 כנס
58 חיצון	50, 65 למודים
20 חיצוני	59 לקח
DDN 50, 56	41, 66 לשון
חכמה 49, 50, 65, 94	
43 חלוץ	106 מאוזר
51, 72, 124	106 מאוחר
39, 99	81 מאמין
101 חלץ	מאמר 49, 64, 124
· ·	
77 2, 26, 52, 67, 124	25 מבהל
47 חמדה	74 מבוקש
סר 54, 79	13 מבחון
88 חסרון	57 מגביל
16, 54, 88, 81, 111	מדבר 61, 62, 118
אקירה 8, 54	2, 3, 76, 81, 108, 112, 115, 120, 121
חרות 54	68 מדינה
משק 36	68 מדיני
	מדע 12, 56
טבע 12, 53, 56, 59, 113	57 מדקדק
່ນສນ 13 12 92	· ·
טבעי 13, 12, 92 מור 26	69 מהגדק
26 טוב	69 מהגדס 37 מוגבָל
טוב 26 טענה 56	מהגודס 69 37 מוגבל 38, 49, 88 מחוקט
26 טוב	מהגודס 69 37 מוגבל 38, 49, 88 מחלט 93 מחלק
טענה 26 טענה 56 טעות 125	מהגודס 69 37 מוגבל 38, 49, 88 מחלט 93 מחלק 114, 115, 121
טעה 26 טענה 56 טעות 125 ידיעה 56	מהגדס 69 מוגבל 37 מוגבל 38, 49, 88 מחלט 93 מחלק 114, 115, 121
טנה 26 טענה 56 טעות 125 מידיעה 56 מידיע 2	מהגדס 69 37 מוגבל 38, 49, 88 מחלט ק 28 מחלק 114, 115, 121 מוסר 88 מוסרם
שנה 26 טענה 56 טעות 125 הידיעה 56 יונה 2 יושע 1	מהנדס 69 מונבל 37 מחקט 38, 49, 88 סחקט 93 מוסנם 114, 115, 121 מוסנם 88 מוסנם 69 מוסנם 70
שנה 26 טענה 56 טענה 125 טעות 125 ייונא 56 יידיעה 50 ייונא 2 ייונא 1 ייושע 112 ייושר 112	מהגדס 69 37 מוגבל 38, 49, 88 מחלט ק 28 מחלק 114, 115, 121 מוסר 88 מוסרם
שנה 26 טענה 56 טענה 125 טעות 125 יויעה 56 יויער 1 יושע 1 יושר 1 יושר 112 יושר 58 יותר 58	מהנדס 69 מונבל 37 מחקט 38, 49, 88 סחקט 93 מוסנם 114, 115, 121 מוסנם 88 מוסנם 69 מוסנם 70
שנה 26 טענה 56 טענה 125 טעות 125 ייונא 56 יידיעה 50 ייונא 2 ייונא 1 ייושע 112 ייושר 112	מהגדס מהגדס מהגדס 37 מונבל 37 מונבל 98 מחלט 93 מחלט 114, 115, 121 מוטד 69 מוסכם 69 מופת 72 מופת 72 מוצת 72 מוצת 72 מוצר 9106
שנה 26 טענה 56 טענה 125 טעות 125 יויעה 56 יויער 1 יושע 1 יושר 1 יושר 112 יושר 58 יותר 58	מהגדס מהגדס מהגדס 37 מונבל 37 מונבל 98 מחלט 93 מחלט 114, 115, 121 מוטד 69 מוסכם 69 מופת 72 מופת 72 מוצת 72 מוצת 72 מוצר 9106
שנה 26 מענה 56 מענה 125 מענה 125 מיניה 56 ידיעה 56 ידיעה 1 יושע 1 יושע 1 יושע 112 יושר 58 יותר 58 יותר 6,91	מהנדם 69 מונבל 37 מוחלט 38, 49, 88 קר מוחלט 93 מוסד 114, 115, 121 8 מוסדם 69 מוסדם 69 מופתי 70 מופתי 72

29 מורה צדק	22, 26, 110
מושאל 112, 116	38, 88 משא
69, 70 מושג	משוש 47
74 מותר	פשותף 83
מזוייף 69	55 משיב
88 מוומן	26, 113
76 מזל	משל 31, 82
66 מזרז	58 משער
23 מחביר	15 משתוות
54 מחברות	משתתף 26, 53, 80
46 מחדש	22 מתאחד
22, 678, 105	51 מתחלק
46 מחודש	70 מתכת
מחוז 2	70, 107 מתקן
108 מחוייב	17575 10, 101
95 מחול	נאצל 43
51 מחלה	64, 77, 86, 87, 113
72 מחלוקת	נגרע 76 נגרע
79 מחצב	81 נוהג
24	16 נוטה
מחשבה 25, 33, 53, 68, 72, 73, 121	7013 24, 58
25, 55, 62	n) 95
74, 104 מחשבת 78 מיחד	78 נחבר
	58 נחמה
סיחס 57, 78	125 נחת רוח
מיוסד 32	70 נחתך
מין 43, 73, 74, 92	118 נכוחות
75 מיסד	65 נלאה
16 מישור	105 נלוה
74 מיחר	30 נמנע
סלאכה 50, 74, 104	28, 67, 106
מליצָה 12, 21, 31, 42, 54, 80, 81	2 נסיכים
ממלא 215	94 נעדר
ממסך 41, 112	86 נעלם
68 מנהג	112 נעשה
32 מנהיג	59 נפנה
85 מנועה	70 נפסד
מניעות 31, 75, 115	99 נפסק
89 מסובב	4, 39, 100
86 מסודר	21, 46, 86
107 מסמר	VD1 15, 23, 61, 62
55 מעונן	לפשי 76, 113
67 מעורריַם	12 נצוח
95 מעלה	80 נקודה
76 מעמד	66 נראה
76 מעמדות לשכל	60 נשיאות
66 מצא	100 נתק
66 מצוא	
מצוה 117	18, 90, 91
54 מצוק	מברא 26, 540, 41, 47k 59, 81
מציאה 85	92 סדר
מציאות 31, 77, 95	סימן 65, 112
38 מציעה	116 סמוך
40 מקודמת	42 סמיכות
מקום 17, 41, 78, 79, 88, 101, 111	סמך 48, 71, 78, 92, 108
קיף 56, 78, 91	ספור 27, 120
79 מקרה	ספס 36, 40, 92, 95
13 מרגישים	ספר 7, 12, 13, 16, 27, 43, 46
W W A 110 XV	

92 סתירה	7 קוטר	
מתר 15	108 קושיה	
1110 13		
P101	42, 76, 95	
עבוָר 36	95 קיים	
12, 94 נולם	108 קיצור	
עומד 85k 107	91 קירוב	
105 עומק	72 קליפה	
עונשין 66	115 קנוי	
עיגול 60, 91, 93	107, 108 קינה	
עיון 15, 64, 94	55 קנין	
עיקר 97, 99, 118, 119	63 קפוץ יד	
עיקרי 113, 123	36 קצר	
7y 31, 33, 51, 58, 68	73 קצת הגלגל	
של אכי, סטי, סטי, סטי, סטי של אבי של אבי של של אבי של	41, 112	
עליון 2, 92 עליון 2, 92	בון 53, 74, 108	
	אס 43, 91, 108	
עמוד 6, 20, 59, 72, 80	10p 43, 91, 108	
85 עמידה	THUS 00 400	
46 ענוה	28, 109	
ענף 119	93 -	
ענין 32, 43, 63, 66, 82, 85, 86, 95, 96	ראשון 6, 32, 74, 82, 88, 111 115.	
96 עצב	109 ראשי דברים	
עצם 18, 21, 38, 96	6 רבים	
עצמו 59, 74	31 רגילות	
92 עצמי	רגע 26, 97	
121 עצמיות	47 רגש	
ערוך 86	31, 63, 66	
ערך 52, 57, 107, 117	105 רום	
עשוי 33, 69	14, 99	
עחים 38, 97	111 ריקם	
- 1,7 00,71	דציון 54	
97, 108 פגישה	54 רשע	
פועל 77	y 0 1 34	
פושט 62	16, 67 שאלה	
45 פירוק	75 שביתה	
32, 95	99	
86k 121 פנימי	85	
80 פעולה	94 שום נעדר	
28, 58, 67, 99, 121	59 שוקט	
7 פרודסי	שותפות 43, 119	
52, 78 פרט	99 שחוק	
73, 74	שיעור, 32, 82, 91, 117	
52 פרטיות	30, 43, 76, 104, 113, 114	
65 פרי	30, 43, 70, 104, 113, 114 שכל עיקרי 113 שכל קנוי 114	
39 פרישה	114 שכל קנוי	
פשוט 63, 70, 88, 101	71, 76 שכקי	
	116 שלישות	
125 צבי	שלמות 43, 66, 79, 115, 116, 123	
101 צד	סט 33, 69, 80, 116, 117	
29, 60 צדק	12 שמים ועולם	
מר 29, 00 מורה 104, 121, 123		
יות 104, 121, 123 ציור 25	42, 43 שמירה 12, 117	
	עטע 12, 117	
צלע 25	51, 104, 117 שנוי 82	
615 W.M. (2)	82 שנים	
קבוץ 63	54, 94	
27 קבלה	קוף 43, 120	
90 קדמוני		
105 קדמות	תאר 49, 93, 120, 121	
P 106	חאוה 21, 25, 62, 63	
1		

תבנית 122, 123 תולדה 58, 72, 73, 121 הועלת 16 תוספת 58, 72 תוספת 14 תוספת 122 תוספת 122 תוספת 7, 29, 32, 40, 59 תוספת 70, 91

קם 92 תכונת חמונות 12 83 תמידי 18, 79 86, 94, 126 קוון 33 חשובורת 31 32 תשומה 25, 45

INDEX TO ARABIC TERMS CITED IN THIS WORK

28 אבדאע 13, אבין 66 70 אבלג 80 אבעאר 29 אנלוטה אניא 39 אגרא 36 אגתמאע 46 אדרך 42, 88 אדרך 1t5 15 אחל אלנטר 15 אהל אלשרעה אוֹגב 48 32, 33, 91, 96 אולא 109, 115, 122, 109 אולי 95 אוליא 88 אויה 88 אחאט 40, 56 אחאטה 60 אחכאם סאסחא 41 אותואו 5t6 86 אחתמאל 80 אטנב 88, 93 אטלק אטלאק 49 אטרד 81 31 אטראד 49 אינאכ 31 אינאד ואיאו 36 אין 9, 24, 1 8 אימאן אכד 66 אלר 83 אלר 121 אכיר 13, 58 אכתיאר 51 אכתלאף 66 אכתכיה שכתסאב 107, 108 63 אלה 80 אלה אלאהיה 7. 48 אלואם 8 אמא 122 אמור אלהיאיה 84 אמור מפארקה 32 אמור תדביריה

31 אמתדאד 72 אמתואג 30, 31, 65, 18 7, 97 88 אנזל 60 אניה 9, 116, חפעטפת 16 אנעכאס 4r 94 אנפעל 5, 39, 45, 4 אנפעאלי 31 אנקטאע 109 אנקלאב 1 אנתג 58 101 אנתזע 26 אנתקאד 38 אנתקל 60 אסלאם ססא 116, 117 41 81, 83 אסתבצאד 70, 109, אסתוא 43 6 אסטואנה 58 אסתטאעה 12 אסטמאכס 31 אסתמכאר אסתעדאר 3, 29, מחעארה 42, 80, 81, אסתעיר 112 28 אסתכראג 97 אסתעמאל 58 אסתקסאת 59 אסתקר 60 אסתקאמה אסתחנא 45 109 אעיאו 13, 49, 78, 112 אעתראל 94, 108, אצעא 2 אעתקאד 8, 25, 26, 39 אפסאד אפראד 46 105 אפתתאח 2 אפק 39 אצאפה יסאצא 78 118, 119 אצוליון 25 אצטלאחיה

38, 97, 119 אצל 118 אצלי 118 88 אצמחלאל 12, 125 אקלים 20 אקצי 59 אקראר 108 אקרב אראדה 111 אראצה 54 ארצי 12 29 ארשאד 108 ארתבאט משארה 1 0 13 אשעריה 19 אשתקאק אשתראך 43, 199, 120. 95, 107 אמבאת 57 אתחאר 117 אתחאלה אתסאע 41 אתפאק 33, 79, 91 79, 91 אתפאקי 23 אתצאל אחר 2, 65, 77, 105, 112,

באם 117 88 באדי 14, 99 15, 86, 121 באטן 110 באצר 88 ⊏%□ 95 באקי 77 בדן 18 בדני 13 בהימיה 72 בהרג 54 בחת 14 ביאן 31 בלאגה 101 בסאטה 45, 101 בסיט בעד 110 בצר 47, 108 79 בצרי 42, 76, 95 76 ברנ 70 ברהאו 70 ברהאני 87 ברי

גאבר 69 גאריה 46 גארים 122 גאיה אלגאית 123 גאיה אולי 123 גאיה אכירה 123 123 גאיה לדאתה איז 94 91 באיי 59, 97 גבלה 72 גדל 33 ג'הה 92 ג'הל 48 גואב 96, 97, 124, טוג 59 זיז 36, 93 יאון, 52, 94, 100, 13 52, 124 לור 54 14, 99, 116 29 גלטה 93 גליט 21, 94 גליל 24 גמאד 30 גמהור 63 גמלה 105 גמע 92 גנס םם 15, 18, 21, 64 לסמאני 21, 115 גצרוף 7 81 גרי 70 גריב 21 גרם

29 הדיה 9 היאה 9 היאה 3, 29, 0, 122, 125 הילל 29 הילל 31, 125 הוד 16 הרמם 42

2, 22	22 חרכה מתצלה
108 ואנב	125 חרכה באלערף
1 אסטה 8, 78	124 חרכה באלקסר
ואקעה 86	חרכה שוקיה
75 ואצע	
49 וגוב	20, 85, 88, 101
ווֹד 49, 77, 78, 96,	טארי 47
8 והבך	טבע 55, 93
93 והם	טביעי 3, 16, 55, 56, 87, 92
2 וחדאני	97 מהר
93 חזשי	טאריה 46
- 1 און 58	מול 12
23 וצלה	94 טיראן
リンプ 23 以対 32, 33, 40	שלב 26
	12 טלסמה
133, 69 וצֿעי	
ቫሄ ነ 93, 120	56 ממטם
86 ותר	טן 73
174 ותר	7 טרק
	ศุทย์, 63
ואיד 24, 58, 96	
1 אויה 45	122 י כאטר
45 ואויה בסיטה	37, 28 כֹאיַן
מנסמה 45	מאמל 115
45 זאיוה קאימה	21 כֿאמס
28 זגֹר	65 כאצה
13 זהרה 85	20, 41, 47, 58, 59
מאן 22, 45, 63	בר 20, 41, 47, 38, 39
זמאנה 14, 46	2010 60
A	64, 91 כֿואין
האדה 52, 52	28 כֿון
9, 66, 95	27 כטבי
קאת 47, 117	25, 27 כיאל
28 האצלה	25 כֿיאלי
106 חאצרה	124 כיף
הגה 56	3, 4, 5, 6 כיפיה
חד 16, 17, 18, 65	78 כל
הות 47	111 כֿלא
91 חדס	65 כֹלִט
р п 52	19, 63, 96 כלי
15 חיואן	39, 99 כלל
17, 95	23, 91, 119 כלמָה
14, 122	עלע 43 כֿלע
	באק 12, 55, 68 כלק כלק
24 חכם 49	
	68, 115 כֿלקיה
45, 88	66, 115, 116 כמאל
76 חמל	00 64, 124
78 חמלא	5 כמיה
סאסח 79	64 כנאיה
47 חסיה	בסב 58, 77
99 חסן	 すつ 30
рп 54, 107	メラン 36
חקיקה 8, 9, 51, 116	מצם 15
8 חקק	58 כֿרג
18, 130,	59 כֿרונ
124 חרכה באלגז	הם לרה 60 לרה
125 חרכה באלראת	60 כריה
חרכה אלמיל	
	C C C C C C C C C C C C C C C C C C C
79, 125 חרכה מכאניה	בתאם 12, 14, 16, 27, 43, 102, 117, 113

22 לאום
65 לאוק 47 לאמס
65 65
49 לזום 49 לזם
7
לטף 26 לין 125
65 למא
למס 47
66 לסאן
99 לעב
27 לפט
15, 53 מאדה 15, 54 מאדה אולי
54 מאדה אולי
53 מאדה אכירה
53 מאדה משתרכה
54 מארה ספלה 53 מאדה עלויה 53 מאדה קריבה
53 מאדה עלויה
9, 60, 68
69 מאנע
39 מבאינה 39 מבאלנה
אדחה מרדא
מבדע 46
97, 108
מגאורה 41, 112,
28 מגאלטה
92 מגהול
מגסם 22, 45
70 מגרדה
81 מד
25 מדהב
94 מדורה
94 מדורה 67 מדכל
אא מדפט
71, 81 מדרך
67 מדה 74 מהיי
85 מואזי 86 מוגוד
7mn 57
69, 85, 88
מוצוע 69, 85, 88 מוציף 121
מוצע 17, 78, 93
76 מוקף
72 מזאנ
29 מזאגי
17 מחרב 16 מחרת
46 מחדת
מחיט 20, 78, 91, 95 מחיר 54
54 מחיר 88 מחל
88 מחל

88 מחמל

69, 70, 71 38 מחץ מחצלה 116 8 מחקוק 95 מחרך מטאבקה 43 67, 74 67 מטלוב 38, 58, 69 מטלק 81 מטרך 85 מיל 30, 51 מכאלפה 10, 63 מכאן 68 מכילאת 79, 125 מכאניה 28, 78 מכון 115 מכמול מלצף 57 37 מכצוף 70 מכרג מכרוטה 46, 54, 72 51 מכתלף 5 מכתץ 52 מלאסה 48 מלזומיה מלכה 5, 55, 107, 108 ממוהה 69 10 ממכן 86 ממתוד 85 ממתנע 16 מנאפע 74 מנהאג 106 מנטק 57 מנסובה מנעה 75 מנפצל 64 99 מנקטה 51 מנקסם 22, 26 מסאפה 2 מסאקפה 16 מסך מסבב 75 מסתוי 15,96 מסתמר 45,81 92 מסתנד 71, 116 מסתעאר 114 מסתפאד ססתקר 59, 85, 95 84, 86 מפארק 99 מפעול מעדום 86 מעדל 106 מעדן 70, 72, 79 63 מעטם 95 מעלול 56 מעלום 95, 96, 120 מעני 61, 71 מעקול

63 מערץ
77 מעחול
95, 112 מעתל
קאיני 78
46, 105 מצאפא
60 מצור
79 מצמת
38 מקאבל
40 מקאיםה
67 מקאל
36 מקאם
78, 105
117 מקדאר
40 מקדם
18 מקדר
66, 124 מקולה
76, 107
54 מקאמה
105 מקעד
74 מקצוע
79 מקצר
5 מקרב
= 1   D
88 מראד
94 or 100 מראת 79
79 מרבע
74 מרגֹח
74 מרגֿח מרכֿז 14, 59, 80 ק'ז 51
51 מרץ
70 מרכב
70 מרכב 71 מרכב
71 מרכב
71 מרכב
מרכב 71 חשאחח 40 משארד 43, 119
מרכב 71 מרכם 40 40 משארך 43, 119 משהר 83, 115
מרכב 71 מרכב 40 משאחר 43, 119 משארך 83, 115 משהור 54, 80, 111
מרכב 71 מרכב 40 משאחר 43, 119 משארך 83, 115 משהור 54, 80, 111
מרכב 71 מרכב 40 משאחר 40 מארך 43, 119 משאור 83, 115 משהור 54, 80, 111 משר 76, 83, 119 משררן 116, 117
מרכב 71 מרכב 40 משאחר 40 מארך 43, 119 משאור 83, 115 משהור 54, 80, 111 משר 76, 83, 119 משררן 116, 117
מרכב 71 מרכב 40 משאחר 43, 119 משארך 83, 115 משהור 54, 80, 111
מרכב 71 מרכב 40 מאחר 40 מאחר 43, 119 מאחר 83, 115 משיה 54, 80, 111 משיה 76, 83, 119 משררך 116, 117 משררך 53, 81, 83 מהאף 82, 117
מרכב 71 מרכב 40 משאחר 40 משארך 83, 119 משארך 54, 80, 111 משרך 76, 83, 119 משררך 116, 117 משררך 53, 81, 83 מלאכם 82, 117
מרכב 71 מרכב 40 משאחר 40 משארך 83, 115 משהיד 54, 80, 111 משהרך 116, 117 משהרך 53, 81, 83 מארם 53, 81, 83 מתאכם 82, 117 מתאכם 106
מרכם 71 מרכם 40 משארך 43, 119 מארך 83, 115 משארך 54, 80, 111 משהרך 76, 83, 119 משהרך 53, 81, 83 מארם 82, 117 מתאכר 84 מתאכר 106 מתאכר 106 מתאכר מתאכר 106 מתאכר מתאכר 106 מתאבר 106 מתאכר 106 מתאבר
מרכב 71 מרכב 40 משאחר 40 משארך 83, 115 משארך 54, 80, 111 משרך 76, 83, 119 משרך 116, 117 משר 53, 81, 83 מארט 82, 117 מתאכר 84 מתאכר 106 מתאכר 46
מרכב 71 מרכב 40 מאחר 40 מאחר 43, 119 מאחר 83, 115 משר 54, 80, 111 משר 76, 83, 119 משר 116, 117 משר 53, 81, 83 מאר 82, 117 מהאכם 84 מהאכם 106 מהאכר 106 מהאכר 46 מהוד 46 מהוד 105 מהוד 105
מרכב 71 מרכב 40 מאחר 40 מארך 43, 119 מאחר 83, 115 משהיד 76, 83, 119 משהיד 116, 117 משהיד 53, 81, 83 מהארר 84 מחאכר 106 מתואר 105 משהיד
בסרט 71 מרכם מאחר 40 מארך 43, 119 83, 115 משיי 54, 80, 111 משיי 76, 83, 119 משיי 116, 117 משיי 53, 81, 83 מהארט 82, 117 מתאכט 84 מחאכט 106 מתואט 46 מתואט 46 מתואט 35 מתואט 35 מתואט 24, 55
מרכם 71 מרכם 40 משאחר 43, 119 מארן 83, 115 משארן 76, 83, 119 משהרן 116, 117 משהר 53, 81, 83 מתאכר 82, 117 מתאכר 84 מתאכר 106 מתאכר 46 מתאכר 46 מתאכר 105 מתואכר 105
מרכב 71 מרכב 40 מאחר 40 מארך 83, 115 מאחר 54, 80, 111 קרב 76, 83, 119 משרך 116, 117 משר 53, 81, 83 מאר 82, 117 מתר 106 מתר 106 מתר 106 מתר 105 מתר 10
מרכב 71 מרכב 40 מאחר 40 מארך 83, 115 מאחר 54, 80, 111 קרב 76, 83, 119 משרך 116, 117 משר 53, 81, 83 מאר 82, 117 מתר 106 מתר 106 מתר 106 מתר 105 מתר 10
מרכב 71 מרכב 40 מאחר 40 מארך 83, 115 מאחר 54, 80, 111 קרב 76, 83, 119 משרך 116, 117 משר 53, 81, 83 מאר 82, 117 מתר 106 מתר 106 מתר 106 מתר 105 מתר 10
מרכם 71 מרכם 40 משאחר 40 מארך 83, 115 משארן 54, 80, 111 משארך 76, 83, 119 משארן 116, 117 משארן 53, 81, 83 מארם 82, 117 מתארם 106 מתארם 94 סדו 105 מתוארם
מרכם 71 מרכם 40 משאחר 40 מארך 83, 115 משארן 54, 80, 111 משארך 76, 83, 119 משארן 116, 117 משארן 53, 81, 83 מארם 82, 117 מתארם 106 מתארם 94 סדו 105 מתוארם
מרכם 71 מרכם 40 משאחת 40 משאחת 40 משאחן 83, 115 משהוד 76, 83, 119 משהוד 116, 117 משהד 53, 81, 83 מהמו 84 מחאום 106 מחור 105 מהואם 105 מ
מרכם 71 מרכם 40 משאחת 40 משאחת 40 משאחן 83, 115 משהוד 76, 83, 119 משהוד 116, 117 משהד 53, 81, 83 מהמו 84 מחאום 106 מחור 105 מהואם 105 מ
מרכם 71 מרכם 40 מאחר 40 מאחר 43, 119 83, 115 משהרך 76, 83, 119 משהרך 76, 83, 119 מהרך 84 מה 82, 117 מתהר 84 מה 106 מהולם 46 מהולם 46 מהולם 105 מה
מרכם 71 מרכם 75 מאחר 40 מארך 43, 119 מאחר 54, 80, 111 משהרך 76, 83, 119 משהרך 116, 117 מאחר 53, 81, 83 מאחר 106 מאחר 106 מאחר 105 מאחר 10
במרכם 71 מרכם 40 משאחת 40 מארק 83, 115 משאחן 76, 83, 119 76, 83, 119 משארן 116, 117 משארן 176, 82, 117 מתאל 82, 117 מתאל 176 משארן 176 מארן 176 משארן 176 מ
במרכם 71 מרכם 40 משאחת 40 מארק 83, 115 משאחן 76, 83, 119 76, 83, 119 משארן 116, 117 משארן 176, 82, 117 מתאל 82, 117 מתאל 176 משארן 176 מארן 176 משארן 176 מ
במרכם 71 מרכם 40 משאחר 40 מאר 43, 119 83, 115 משהי 83, 115 משהי 76, 83, 119 116, 117 משהי 53, 81, 83 אילה 82, 117 מתאים 106 מתאים 106 מתאים 105 מתומם 105 מ

83 מתשאבה 67, 87 נאטק 86 נאמוס 86 נאמוסי נאקץ 54 נאשב 64 87 נבאתי 109 נבד 93 נבטי 60 גגום 122 נהאיה 73, 74 נועי זעי 74 וחו 30, 57 23, 113 נטקי נטר 15, 21, 77, 78, 94 94 נטרי י מכול 30 מכול 47 מכה 23, 40, 57, 97 ססס 91 ים 41 ספו 3, 18, 42 87 נפסאני ቫሄነ 54, 107 נץ 66, 125 נקל 59 38 נקלאן 38 נקלה נקץ 54, 88, 92 נקץ 23 נקיצה 39 נקיצה ini 58, 121 121 נתיגה 122 מאנח 89, 90, 91 112 ספח 32 סירה 85 סכון 18, 75 מלק 114, 115 סלק 114, 120 94, 122 אמם 12 סמע 12, 47, 117 סמאע 12, 117 92 סופיסטאני 29 ספסטה 95 סקימה 118 סרב

עאגוז 65 עאגד 112 עאיך 98 עאלם 47

DRY 63	39 צדה
81 עאקל	עדר 40
עבת 14, 99	104 צור
14, 99 14 65	
	102, 121 צורה
70 עגיב	102 צורה אכירה
41 עדה	104 צורה טביעיה
77 עדל	102 צורה כיאל"ה
37, 38 עדם	104 צורה לא פי מאדה
48 עודה	104 צורה מפארקה
עוץ 124	104 צורה נועיה
33 עזימה	104 צורה צנאעיה
עטראד 60	8 צחה
םטע 15, 97	מחיח 52 צחיח
עיאר 13	צלאל 125
95 עלו	15, 96 צלע
95 עלה	64 צמיר
עלוי 2, 53	מאעה 27, 74
עלי 31	צואעי 74
עלם 12, 49, 50, 51, 56, 68	可以的 5
אלמאינא 56 עלמאינא 56	A.
	120 צפה
ענאד 72	30 צרורה
ענאיה 28, 42, 43	אַסאַ 8, 121
11 ענד	30, 52 צרורי
96 עצב	
94 עצלה	45 קאימה
108 עקד	74 קאסר
עקל 26, 43, 61, 84, 112, 113, 114	99 קאעד
עקלי 44	74 קאצד
ערץ 79, 91, 115, 125	50 קאנון
79 ערצי	64 קביד
55 עשק	105 קביצי
	105 קדים
99, 100 פאעל	106 קדם
שמד 38, 68	18, 58, 117
16, 68, 73, 113	58 קדרה
םי 14, 41, 72	95 קואם
ץ שׁיָם 43, 118	61 קוה
100 פֿך	62 קוה גצביה
קל פכר פכר	61 קוה דאפעה
קלבה 72	62, 87 קוה חיואניה
112 פלכי	3 קוה טביעיה
20 פלך	62 קוה מרכילה
97, 98 פלאספה	61, 62 קוה נאטקה
114 פעאל	and the second s
	62, 87 קוה נפסאניה 61 קוה פלכיה
59, 99, 100	
39	62 קוה קריבה
פצל 67, 76, 100	62 קוה שאעיה
23, 72, 76	62 קוה שעור
21 פרד	66 קיל
2 פרדאני	107 קטב
119 פרע	70 קטעי
915 OF 140	7, 18, 107
85, 112 פרץ	
אס פון אס אס פון אס פו	קאים 40, 41, 47, 59, 81
	קאים 40, 41, 47, 59, 81 קנאעה 36
39 פרק	קאים 40, 41, 47, 59, 81
39 פרק	קאים 40, 41, 47, 59, 81 קנאעה 36
פרק 39 מראת 39	40, 41, 47, 59, 81 קאים 36 קנאעה 115
39 פרק 39 39 פתראת 46	קאיס 40, 41, 47, 59, 81 קנאעה 36 קנאעף 115 מסס 52

150	ARABIC II
108 קעקעה	,
18 קצא	-
61 קצד	ĭ
108 קצור	ļ.
18 קצי	ע
18, 19, 40 קציה	ı î
עלם 66 96	-
קצץ 66, 96 קר קר 59	7
96 הראיו	_
96 קראין 108 קרגיה	÷
58 קרר	Ľ
	2
55 ראדע	
ראי 25, 26, 65, 96	
48 רד	,
75 רדע	-
110 רוחאני	ذ
110 רוח	Ť
112 ריאסה	,
109 רייָס	
105 רסאלה	
17 רסם 77 רפד	
77 רפד	i
	} = -
125	1
NUNU 85	
9, 25	
99 שבהה	- F
שבהיה 27 17 שנל	
71W 1/	ŀ
שרוד 56 מהוה 21, 25, 63, 87	
132 שוקי	į.
Tm 63	i
שה 63 שי 24	
122 123	
שכל 122, 123 שכל 6 שלף	E
6, 51 שלציה	L
שם 47	3
סמש 125	
שנאעה 41, 80, 110	
שעור 82	) 2 2 3 4 4 4 4 4 4 4 4 4 4 4 4 4 4 4 4 4
ካወ 13, 93	-
שף 13, 93 101 שרח	ū
15 שריעה	
119 שרכה	3
121 שרעי	
חות 51	-
	3 0 1
120 תאבת	Ţ
האבת 60, 107, 120	
87 חאביד	ī
81 תאבע	i
100 תאויל 3 האכָר	ذ
מאכר 3	Ī
האלוה 116 ארות 43 44 113	į
ZDND 43 44 113	

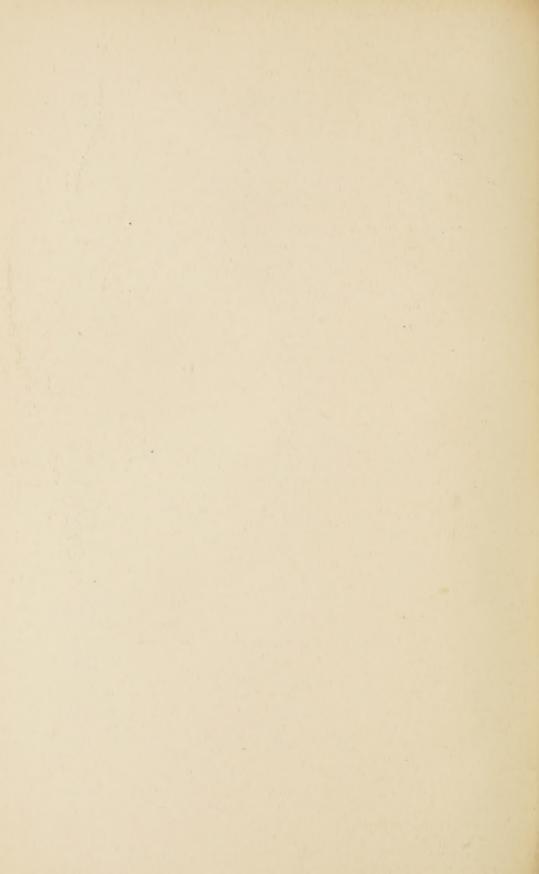
43, 44, 113

לאניה 117

67 תאצל 77 תאתיר 26 חבאין 95 מבאח 31, 81 תבע 87 תברו 44 תגאכר 36 תגויי 97 תגוהר 51 תגזיה 29 תג**ל**יט 29 תגסם 21 ב1 21, 27, 57, 81 תביר 7, 32 תבירי 32 20, 94 תדויר 27 תדרג 19 חדרנה 28, 29 תהיאי 33 תואטא 46 תואליף 57 תחיד 40 תוטיה תוסע 11 אוייף 15, 99 חזייף 26 תחדיד 86 חהרך 33 תחריך 26 תחרר 8 תחקיק 72 תטאולאת 28 תכוין . 123 תכטיט 24, 25, 110 תכיל 3 חלייף 92 תכלכל 29 הכלף 43 חכמיל 44, 45 חכציץ 47 חכראד 64 תכראר 112 תכריר 110 תכתיר 48 תלאום 124 חמאם 30 חמאנע חֹם 116 28 תמהיד 28 , 29 תמויד 30 תמייז 31 תמתיל 38 תנביה 82, 117 מנויה 121 תנתינ חסאסח 40, 107 43 תסויה 114 תסיב 43 תסלסל

העאלים 13 העאלים 13 העאקים 145 העאקים 15 העאקים 45 העלימי 26 הצרר 38 קרד 117 הצארי 104 בקר 105 העדים 105 העדים 108 העדים 118 העדים 18

ערביע 110 תרביע 30 תרגיח 47 תרדיח 47 42 תרגיח 92 תרביר 25 תשביה 26, 27 משקה 104 משקה 107 תשניעה 107 תשניעה 107 תחבית 116 תשניעה 92 תתשניעה 92

B759 .M34E2
Philosophical terms in the Moreh nebukim
Princeton Theological Seminary-Speer Library

1 1012 00100 7485